

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Nielsen, Zakarias.

Titel | Title:

Nye Tider : Fortælling.

Udgivet år og sted | Publication time and place: København : Andr. Schou, 1881

Fysiske størrelse | Physical extent:

280 s.

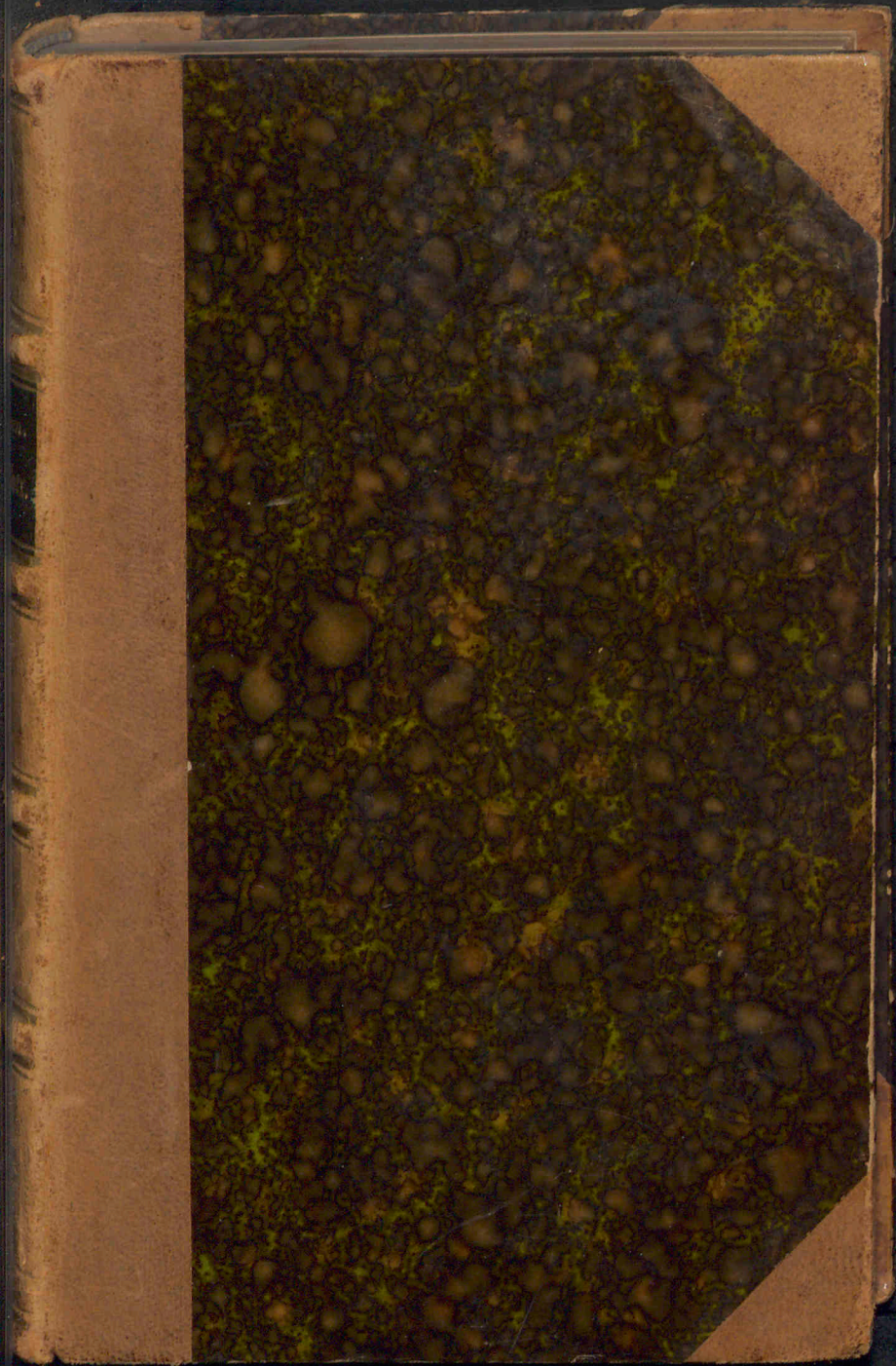
DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

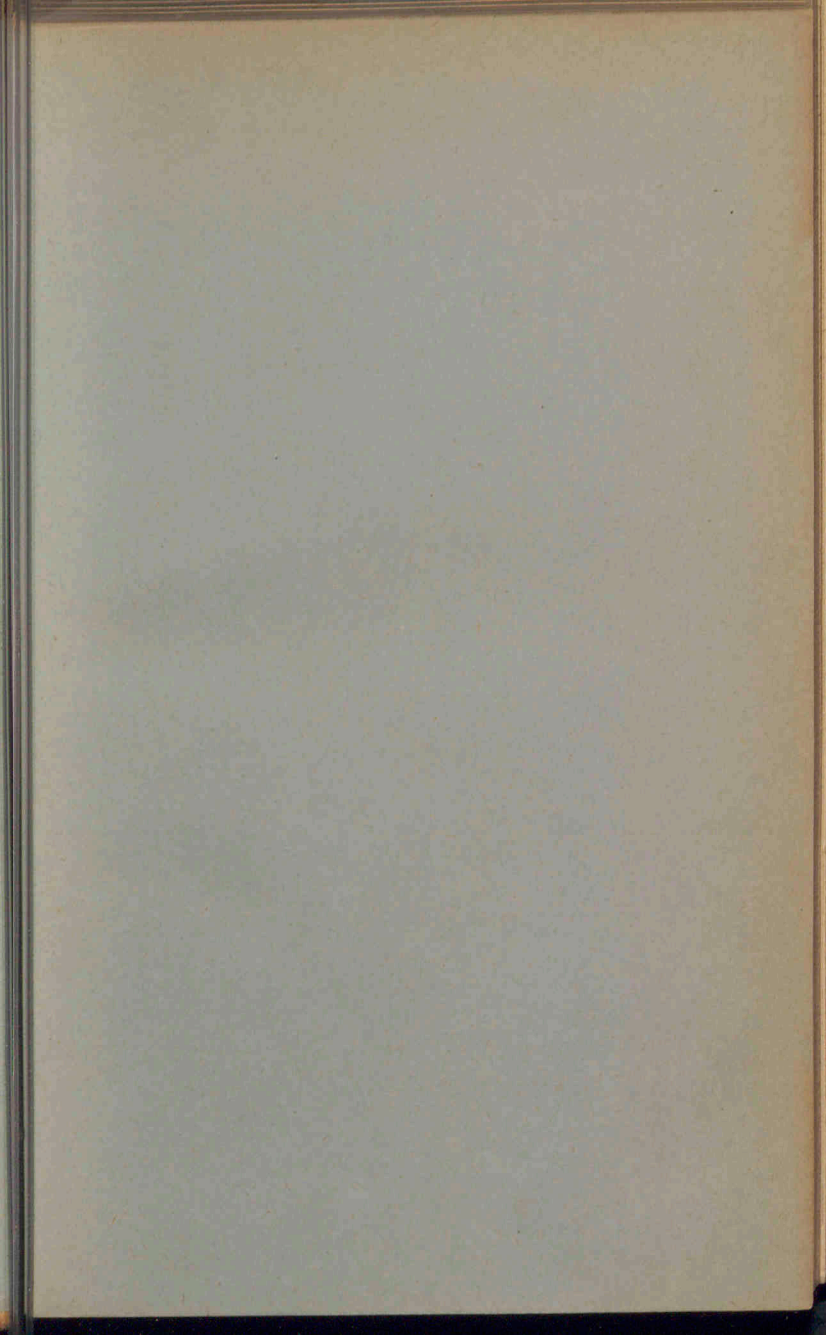
57. - 230 - 8

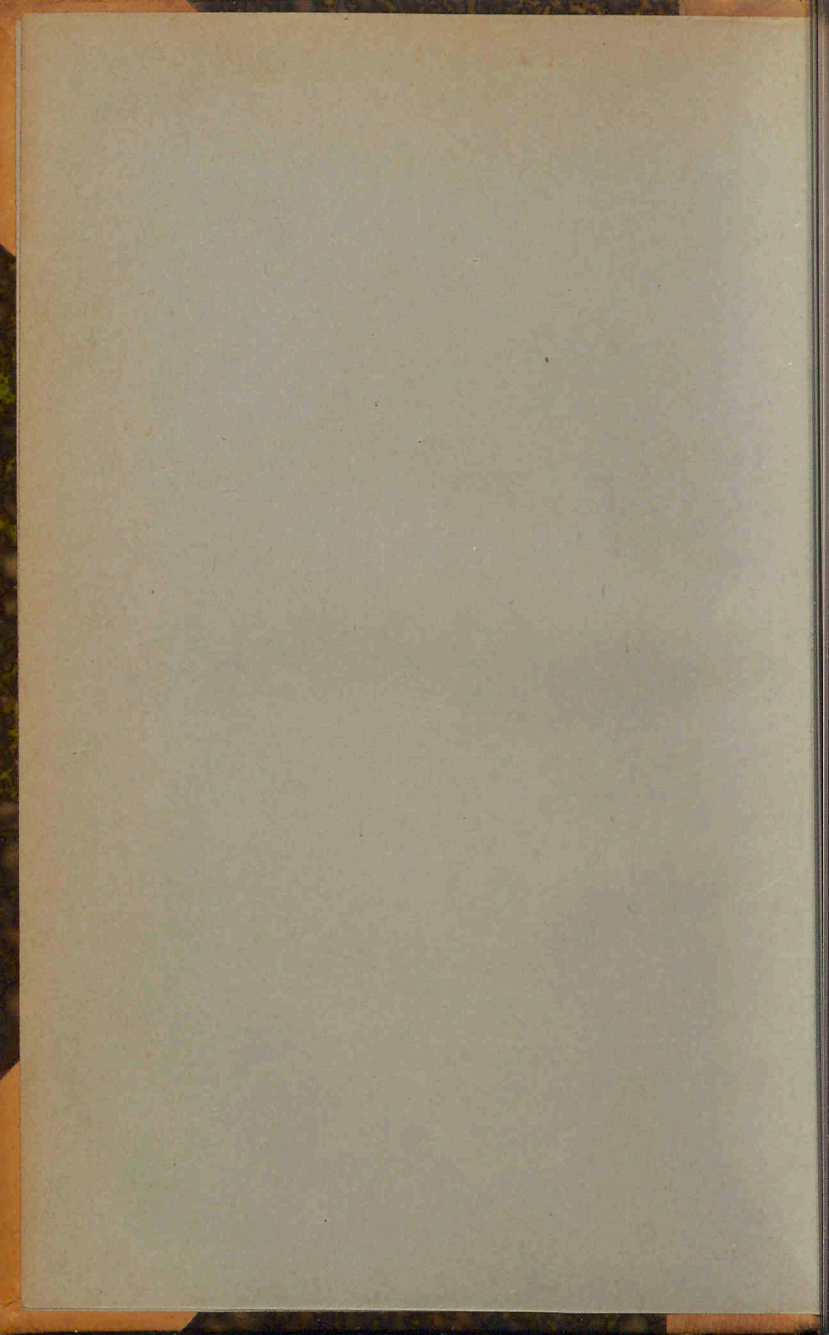
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

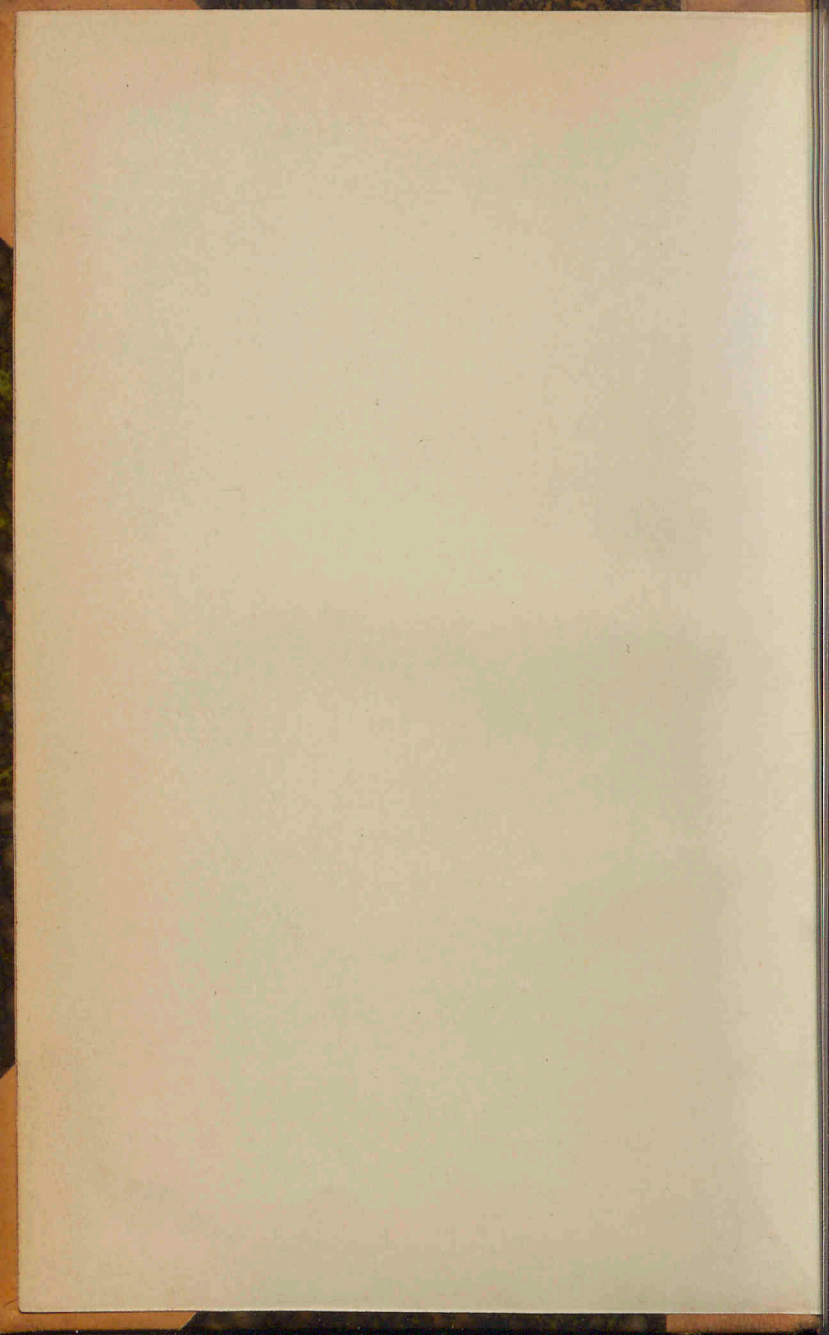
130024222234

Bakarias Nielsen:

Nye Tider.

Edmund Burke

1761

Mye Tider

Fortælling

af

Hakarias Nielsen.

Tredje Juledags Morgen, et Par Aar efter sidste Krig, viste der sig noget højt mærkeligt i Nørby. En spraglet Fremtoning, der kaldte sig „Gr. Gymnastik og Danselærer Sundstrøm från Stockholm“ ærede Byen med sin Nærværelse og skred i enlig Majestæt op ad Gaden — en lille kroget, jammerlig Landsbygade, som man næsten maa skamme sig ved at nævne i denne Forbindelse, om ikke Nødvendigheden bød det. En gammel, storblomstret Slaabrot med nogle uhyggelige, sorte, glinsende Blader paa Forstykker og Ormer og med en Mængde smaa nysgjerrige Battutter tittende frem af Sømme og Huller omslattede hans slanke, ret veldannede Krop. En forhen sort Fløjels hue med et sandt Uhyre af en Kvast hældede sig lidt fremad mod højre Side paa hans Hoved, som om den vilde figge ned til hans Fødder, der skiftevis og med sirlig Smidighed kastede Næserne af et Par skallede Plydses Morgensko frem i de nedre Luftlag. Lette blaa Røgfredse, der havde deres Oprindelse

fra en Vejchsekrørspibe af en meget anselig Længde, svævede over hans Fjed i den stille frostklare Luft. At Byens mindreaarige Befolkning var paa Benene og fulgte den vidunderlige Slaabrok i ærbødig Afstand, at Karle og Piger tittede ud af Døre og Porte, at gamle Koner satte deres rynkede Ansigter til Ruden, — alt dette er det i Grunden lige saa overflødigt at bemærke, som at der i alle Byens Kroge anstilledes høist pirrende Gisninger om de mulig forestaaende Begivenheder, som denne Fremtoning bebudede.

Muligt, at Nyheder kan forplantes gjennem Luften ligesom Lydbølger, i hvert Fald var det inden en halv Times Forløb bekendt i hele Byen, at Slaabrokkens Bærer var Danselærer, at han var kommen til Byen Aftenen forud og havde lagt sig ind i Kroen, og at det var hans Agt for en billig Penge at tilbyde Sognets danselystne Ungdom et Kursus i sin Kunst. Hr. Sundstrøm brugte ingen Løbeseidler for at henlede Opmærksomheden paa sin Person. Naar han kom til en By, svirrede han blot ud et Par Gange i sin spraglede Dragt, — strax sitrede Byen af Undren og Nysgjerrighed, medens alle danselystne Ben samtidig begyndte at trippe. I Rørby var Spændingen saa meget større, som denne gode By aldrig tilforn havde nydt den

Lykke at se en Danselærer inden sine Pile- og Stengjærder. Man havde ved Gilder — ikke en Gang „Baller“ kjendte man i Rørby — stampet afsted, saa godt man kunde, danset Hamborg-Skotsk, Bals, Lo-, Tre- og Firtur, det lille f, Hjærter to, Fangedans, Jødeturen og mange andre gammeldags Danse — stampet i Brædderne, saa Støvet dryssede ned fra Loftet, sprunget i Bejret og smækket Støvhælene sammen med et Klask; det hele havde gaaet saa gemtylig og „villig“, som det efter Omstændighederne kunde gaa. Al, men i denne Morgen, tredje Juledags Morgen, var det, som om Byens Ungdom følte sig slaaet af en Slags Ruelse, en stille, men pinlig Erkjendelse af Mangel paa alt, hvad der kunde kaldes Fremskridt paa Danskunstens Omraade. Ude omkring i Verden dansede man Francaiser, Les Lanciers med Changeringer, „Assembleer“ og alt andet fint Tilbehør, — her i Rørby dansede man Hamborg-Skotsk og Jødetur! — det var næsten et latterligt Standpunkt. Men nu varslede den storblomstrede Slaabrot om, at Civilisationens Sol endelig vilde oprinde over Byen.

Rørby ligger i en fredelig sjællandsk Aftrog, omgiven mod Nord af en mægtig, urgammel Rør- og Tørvemose og skjult mod Øst og Vest af gamle tykke Skove, der ligesom hindrer Lysets og Vindens

frie Fart over Byen. Fra umindelige Tider havde den gode By med sin brave og hæderlige Befolkning henligget i fredeligt Velvære, uden synderlig Berøring med Livsrørelserne hinsides Skovene. Byen havde sin Historie, sine Overleveringer om Ildbrande, om Stærke-Sørens vidunderlige Kæmp værker o. s. v., dem herpede man igjennem med en aldrig trættet Standhaftighed; men ingen syntes at føle mindste Trang til at faa hældt ny Olje paa de gamle Bæger. Verdens Nyheder løb altid uden om Nørby, naar de var paa Fart i Omegnen. Sebastopols Fald rystede hele Europa, — i Nørby var der ikke faa meget som en Tallerken, der klirrede. Kongeriget Italiens Oprettelse og Polakernes Opstand 1863 var Begivenheder, som Nørby end ikke anede. Saa kom 64. Da gik der ganske vist Spor af Trækninger gjennem Byen; men man slog sig til Ro med den Forvisning, at Kongen og Regeringen nok vilde vide at „klare de Dele“. Bondevennerne havde holdt stormende Møder rundt om i Eggen, Politiken raabte „højre“ og „venstre om“; Nørby dukkede sig bag Skovene og lod de andre slaas. Højskoler og Friskoler oprettedes, nye Luftninger, baade skarpe og vaarlige Luftninger, gik hen over det gamle Samfund; men Nørby laa i Bæ, alt gik her i den gamle seje Gænge:

Man sled i Tøjet, spiste og drak, morede sig, skjældte en Gang imellem hinanden Huden fuld og drak strax Forlig ved en Levandsknægt. Alt det Jag der ude i Verden ragede ikke Rørby, den danne de en lille Verden for sig selv, en fredelig og lykkelig lille Verden, sammenkittet af seje Sædvaner og afgrænset af Selvtilfredshedens trygge Stengjærder.

Om nu samtlige Beboere levede paa dette Naturstandpunkt? Præsten f. Ex.? — Præsten var en gammel gigtsvag, menneskesky Mand, der i de sex Dage om Ugen holdt sig bag sine fire Mure, og som paa den syvende, naar han nødtes til at møde i Kirken, skyndte sig at aflevere nogle fortørrede Moralbetragtninger, for derefter atter hurtigst mulig at gjemme sig bag Murene. Nej, men der var en anden Mand i Rørby, som paa ingen mulig Maade tør lades uærvnt længere, det var Byens gamle Skolelærer og Kirkesanger J. H. Lystrup. Det vilde være den største Uærlighed af Verden at paastaa, at Tidens Rørelser ogsaa var gaaede ham uænsede forbi; men det vilde være en lige saa stor Uærlighed at paastaa, at han nogen Sinde havde haft noget som helst Massapi med de Frihedsideer, som rendte Verden rundt og bankede paa alle Vegne, baade paa Skoledøre, Kirkedøre og alle andre Døre.

Lystrup var en høj tyk Mand, rød i Ansigtet,

med smaa Poser under Djnene, forthalsket og stiv i Knæerne. Der var noget ubevægeligt, noget sammenfruet ved hele hans Person. Skulde han se til Siden, drejede han hele Kroppen. Djnene var store og forundrede, men ærlige, overhvalvede af et Par Bryn, saa store som et Par almindelige Knebelsbarter. Børnernes brede Krumflader var glatragede, men inde under det tykke sorte Halsklæde sad en sammenpresset graa Skjægbusk. Paa Hovedet bar han en stor sort Klædeskalot, der ved sin stærkt tilbageskudte Stilling gav ham et yderst forvovent Udseende. Det var, som hele hans Person sagde: Kom an! Man kjender saa mange Billeder, baade ægte og forvrængede Billeder af opslidte, krybende og pedantiske Skolemestre fra en svunden Tid; — gid Verden havde kjendt Lystrup, som han stod og gik; man vilde da se, at der blandt de gamle „Degne“ ogsaa fandtes Kraftnaturer, der kunde møde frem med Anstand i en vendt Frakke.

Lystrup mødte i Skolen paa Klokkeslaget, og alt gik som efter en Snor, saa længe han arbejdede med sin talrige Flok. Oprindelig havde han været Instrumentmagersvend og havde fra den Tid bevaret en levende Fortjærlighed for Sang og Musik, hvorfor han ogsaa hyppig lod Børnene øve deres smaa Struber. I sin Ungdom havde han været Soldat,

og endnu den Dag i Dag havde han en Holdning som en Generals. Han var et ægte Stud fra Respektens Guldalder, stram, konservativ lige fra Knappen i Kalotten til de store Læer, men fuld af Kraft og godt Lune. Hvad særlig Skolevæsenet angaar, da stod han saa fast paa 1814, som Frederik den sjette staar paa sin Granitsoffel i Frederiksberg Have. Han brugte Fløjten og Lampen lige til den sidste Dag, han holdt Skole. Børnene holdt ikke des mindre af ham, det er bevist; men de skjælvde for et Sug af hans hvassse Blik. Naar han kom forbi en Flok Drengene paa Gaden, standsede al Leg, Guerne blev revne af, og Flokken stirrede efter ham, som om alle tænkte: Der gaar en af Jordens mægtige! — Lystrup saa ikke skjævt til Leg og Lystighed, han kunde stundum selv gjøre Løjer med Børnene, ruske dem spøgende i Toppen og sige: „Naa du Ujel!“ eller lignende; men Lystigheden blandt Børnene fik aldrig Lov at gaa saa meget som et Haarsbred uden for Respektens Grænse. Høflighed, Flid og Orden krævede Lystrup, Ramsen skulde gaa strygende, og Kommandoordene lystres paa en Prist.

Jo visseelig kjendte Lystrup Livsbevægelserne hinsides Skovene, kjendte Brydningerne fra gammel Tid i hele Europa, havde fulgt Julirevolutionen i

1830 og Martsbevægelsen i Kjøbenhavn i 48, ligesom ogsaa de nyere Tidens Frihedsbevægelse; men han skulde være den sidste til at bringe Byens hæderlige Befolkning i Berøring med alt dette Sprængstof ude fra Frihedens Krudtfabriker. Endnu var der Fred og Orden i hans lille Samfund, Respekt for Lov og Bedtægt og god Moral, endnu holdt den gode gammeldags Bravhed Samfundet paa ret Kjø; men hvor længe vilde denne Tilstand være ved? Dog — skulde den Tid nogen Sinde oprinde, at ogsaa dette lille Samfund skulde blive udsat for Frihedens Krydsild, da skulde han, trods sine 65, være første Mand paa Stansen og hilse Angriberne med ægte gammeldags Kraft og Pligttrostab.

Og Tiden kom vel nok, — naturligvis kom den. Omvæltningernes Smittstof laa jo i Luften. End ikke Regering og Rigsdag undsaa sig for at lefle med alle disse nymodens Frihedsideer. Gamle grundmurede Love og Anordninger blev sat ud af Kraft, og nye, luftige Spindelvævs-Bestemmelser sat i Stedet. Overalt skulde der reformeres og forbedres, — væk med alt det gamle Skrammel!

„Emma, hvad er det for et Fuglekræmsel, som staar der ude paa Gaden og glør op i Luften?“ spurgte Lystrup hin Morgen, da han ved at figge

igjennem et optøet Gul paa Nuden fik Dje paa den
før omtalte Fremtoning.

„Ja gæt, Fa'er! Nej, det kan du nok ikke.
Det skal være en Danselærer, en fin en udenlands
fra.“

„En Danselærer! Hva' vil han?“

„Han vil . . . ja han vil naturligvis lære os
unge at danse saadan rigtig — baade Françaiser
og . . .“

„Françaiser! — Høh, Tossfestreger! . . . Nej,
det var det, vi kom fra, Jørgen Siversen,“ vedblev
han og satte sig ved Siden af den tiltalte Person,
en af Byens gamle hæderværdige Gaardmænd, der
ofte gjæstede Lystrup, og som i Dag havde et særligt
Grinde, nemlig at raadsføre sig med ham i en
Lyendesag. „Efter Lyendeloven kan De ikke jage
Karlen paa Porten, uden han ligefrem skjælder Dem
Guden fuld eller gjør sig skyldig i en af de andre
Forseelser, som omtales her i § 41. Saadan er Loven.
Det er en rar Lov, Jørgen Siversen! Det er en
af disse folkelige Frugter, som drysser ned over
Landet i vore Dage. Som sagt — prøv paa at
gi'e Fyren en paa Kassen, De faar øjeblikkelig en
stor Mulkt paa Halsen.“

„Ja, da var jeg lige ved i Gaar at drive ham

en rigtig god Dretæve, det Utuff, for han har nu et langt Ryk gaaet og drillet mig hver Dag."

„Godt, at De ikke gjorde det! Ved en Overrettsdom, som jeg læste for nogle Aar siden, blev en Husbond idømt 10 Dalers Mulkt for at have svippet sin Karl et Par Gange over Enden med sin Spaserestof. Bevares! det er en Forbrydelse mod Mennefsnaturen at give saadan en næsvis Attenaarsknægt et Rap med en Kjæp, det taales ikke i vor frie, humane Tid . . . hør, Emma, staa nu ikke der og glan efter den Spradebasse, men se at faa Raffen færdig. Du er dansegal, jeg kan godt mærke det paa dig, men du kan tro Nej, min Pige!"

Datteren gav et lille vrippent Kast med Raffen og styrede for fulde Sejl hen imod Køkkendøren.

„Hej der! Tænd mig den Fidibus henne i Kaffeovnen! . . . Nej," vedblev Lystrup, i det han tændte sin Pibe, „vi lever i de humane Tiders Guldalder (bak — bak — bak), den forfuede Mennefs-
hed skal op, forstaar De (bak — bak — bak), det er Lighedsdrømmene fra 89, der nu siver ind (bak — bak — bak bak bak) i vort Land fra alle Kanter. Rare Tider!" sluttede han, i det han slog Fidibusfen mod Pibehovedet, saa Gnisterne sprudede omkring det.

„Ja, det gaar, som De sa'e den anden Dag, det er liksom der er en Hurrevind, der render rundt med Folk i vore Dage.“

„Netop! Of, naar jeg tænker paa, hvordan min salig Fa'er kunde træner sine Tjenestefolk, og hvordan han førte omkring med os Drengene! Der vankede Klø, kan De tro, Klø, saa det snurrede i Rygstykkerne otte Dage efter; men De kan ogsaa stole paa, at der var Orden i hans Hus.“

„Ja, der var lige godt meget mere Fasthed saad'n med alle Dele den Gang; derfor saa gif det saa villig ud ad Bejen; men nu begynder sku Klaven*) at gaa af Jorden.“

„Der var Fasthed, der var Orden! Men i vore frie Tider skal alt æltes om i én Kjør-om, Autoriteten nedbrydes, Smaafravlet fraaler om Undertrykkelse, Tyendet spiller Husbond og Madmo'er paa Næsen. De skal se, Jørgen Siversen, vi oplever den Dag, da vore Tjenestedrengene og Røgttere betinger sig, naar de bliver fæstede, at de vil ligge inde i vore egne Sovestue om Natten og ha' Døvre paa Sengen.“

„Hø hø, De gjør nu ogsaa saa meget vidt aa' 'ed, Lystrup. Her i Sognet kan vi da ellers it' klave.“

*) Det øverste Froslag.

„Hvem har De haft til Skolelærer her i Sognet nu i over 30 Aar?“ spurgte Lystrup og pegede med Bibespidsen hen efter Jørgen.

„Ja det ved vi nok, Lystrup, det ligger i Op-lærelsen.“

„Netop, min Fa'er! Men naar nu vor Herre om nogle Aar kalder mig væk, og De faar en af disse unge Springsfyre fra et Friseminarium, saadan en af dem, der gi'r alle Tøjler los og la'r staa til med Kæmpeviser og Halsøj, hvor bliver saa Respekten af, hvor bliver saa den Ordenssans og Lydighedens Aand, som skal danne Børnene til flinke Tjenestefolk og brave Mænd og Kvinder?“

„Nej, det er meget sandt, hvad De der siger, det er 'ed sku.“

Emma kom i dette Øjeblik ind med Kaffen. Det vripne Udtryk havde forladt hendes Ansigt; rødmusset og skjælmst lyste det de to gamle i Møde fra Haarets mørke Kamme, netop som det burde lyse paa en solklar, halvhellig Morgen. Hvem vilde om et Øjeblik træde ind i Stuen? Det vidste de to gamle ikke, brød sig vel heller ikke stort om at vide det; men hun vidste det; et Par unge Pige-øjne kan godt passe Vej og Sti, samtidig med at de passer Kopper og Kander. Men mon hun selv vidste, hvor frisk, hvor barnesund og glad hun saa

ud i dette Øjeblik, hvor levende hendes mørke Øjne spillede, og hvor kjæft hendes sorte Haarfylde svingede om Nakken?

Der gif en stolt Følelse gennem Lystrups gamle Hjerter, da hun traadte ind med Bakkem, fejende og glad. „En Pokkers fix Tøs!“ tænkte han ved sig selv. Han maatte vel have Lov at være lidt stolt af sin smukke og begavede Datter; hun var jo den eneste, han havde tilbage af sine kjære. Moderen og en anden Datter var for længst lagt op bag Ringmuren, hun her skulde fylde Pladsen for dem begge. Og hun kunde fylde den, naar hun vilde; vor Herre havde givet hende et Par rappe Hænder og et friskt Humør, der ikke gif af Vejen for nogen Besværlighed. Huset var som blæst i alle Kroge. Hvor hvidt skinnede ikke det gamle Gulv med de store blanke Sømhoveder! Hvor glinsende lyste ikke det ovale, forgyldte Spejl og Frederik den sjettes Billede over Sofaen! Hvor sirligt var ikke Rapperne paa de blomstrede Wienerfirts'-Gardiner sat op! Og hvor støvrit og rent var ikke det brune Hvergarns-Betræk paa Stolene, paa Sofaen og dennes Pølser! Hun var kjendt i Byen for at være en ualmindelig rap og dygtig Pige og dertil „godt lærdt“. Faderen havde læst med hende om Vinterastenerne og undervist hende i

Musik; men først og fremmest havde han under hendes Dpvcært holdt hende til huslig Gjerning under en dygtig Husholderesses Vejledning.

Der bankede en Kno paa Døren.

„Ej ej, Godmorgen, Knud! Naa, har du nu læst den Bog ud? Kom hen og faa dig en Kop Kaffe! Emma . . .!“

Det var en ung kraftig Bondefarl med et mørkt, krøllet Hoved. Enhver vilde ved første Djekast kunne se, at der var Krummer i denne Krop og Bid bag denne runde Pande. Hans Blik fo'r som en ustyrlig Tanke hen mod Emma; men som om han i samme Nu svævede det i hendes brune Ildøjne, vendte han det pludselig ned mod den Bog, han stod med i Haanden.

„Ja Tak, men jeg . . . hm! jeg skulde ellers bare levere Bogen af og sige saa mange Tak for Laanet.“

Han gik nu rundt og sagde rigtig Goddag. I det han rakte Emma Haanden, skød hun Overlæben ind mellem Tænderne og skottede op til ham paa en næsten drillende Maade, ret som hun vilde sige: „Uh, hvor du dog er rød i Hovedet, Knud!“

„Naa, Emma, skaf nu Knud en Kop Kaffe. Bærsgod, Knud, sæt dig hen hos din Morbroder og lad os faa os en lille Pasfiar.“

De talte en Stund om det uundgaaelige Emne: Bind og Bejr.

„Naa, hvad synes du saa om Bogen, Knud?“
spurgte Lystrup derefter.

„Jo, det var en rigtig Bog, den; det var noget, der var værdt at læse om, dette om alle de gamle Konger og deres Krigsvæsen og alt det.“

I den lille Samtale, som nu udspandt sig mellem Skolelæreren og hans fordums Elev, brød adskillige af de varme Indtryk, som denne havde faaet ved Læsningen af Saxes Danmarkskronike, frem med en saadan Styrke, at Lystrup næsten blev forbavset. Den unge Karls Dje lyfte under de mørke Bryn, medens han talte om Rolf Krakes Kæmper, om Uffes Kamp og om Absalons Sejre over Angboerne.

„Bogen kan være meget god; men der er alt for mange af disse Ammestuehistorier i den,“ mente Lystrup. „Jeg holder paa den rigtige, solide Historie.“

Jørgen Siverjen havde sidet og set paa Knud med et undrende Blik. „Det er dog en grov Sukommelse, han har, Knud,“ sagde han og saa hen til Lystrup. „Jeg læser ogsaa sommetids et og andet der hjemme; men naar der faar gaaet nogle Dage, kan jeg næsten aldrig huse en Pele aa' 'et.“

„Knud er ikke uden Søner, Knud kunde have lært noget, naar . . . hvor gammel er du egentlig nu, Knud?“

„Jeg er 22 til Rønnemusse.“

„Saa var det for den Sags Skyld ikke for sent endnu at tage fat paa Bogen.“

„Det var kanske ikke for sent at ta' paa Højskolen?“

Ved det Ord „Højskolen“ gav det et Ryk i Lysstrup, som om han havde faaet et Par Tommelfingre i Siderne

„Højskolen! Ved du, hvad Højskolerne er for nogle Anstalter, min Søn? Det er saadanne Anstalter, hvor man tyller en Slags aandelig Sprit, som hedder Bragesnak, i unge, uvidende Bønderkarle, og gjør dem bindegale ved at bilde dem ind, at de er Fremtidens Kjerne tropper. Høh! — nogle nette Gymnasier for unge Mennesker!“

Emma sad henne paa Forhøjningen ved Vinduet og skottede af og til med nogle løjerlige, drillende Mundvridninger hen imod Knud, som om hun gjorde en Smule Nar af ham, fordi han tænkte paa at komme paa Højskolen.

Jørgen Siversen rejste sig for at gaa. Lysstrup vilde følge ham ud, men gif først hen til sit Bogskab for at finde en anden Bog til den læselystne

Karl, der ogsaa havde rejst sig „Lovbog for...“, hvor Pokker er den nu bleven af? Emma, har du været i Skabet? . . . naa, hun er nok rendt ud. Ja, ja, sæt dig ned et Øjeblik, Knud, jeg skal strax være her igjen.“

Emma var smuttet ud i Køkkenet og der fra ud i Forstuen til Jørgen Siversen. „Hør“, hviskede hun aandepustende, „hvis der bliver Dansepøvelse, maa Ellen saa ikke nok komme med, hvad? Jeg skal nok ogsaa se at saa Lov til det.“

„Dansepøvelse? Hva' skulde hun . . .?“

„Na hvad, maa hun?“ bad Pigebarnet indsmigrende, i det hun tog fat i hans Trøjærme og sendte et overtalende Øjekast op i hans gamle Ansigt. „Ikke sandt, hun maa gjerne?“

Dermed smuttede hun atter ind i Køkkenet og viste sig snart efter igjen i Dagligstuen, hvor hun gav sig til at søge i Bogskabet.

„Var det inte en tyff Grammatik?“ spurgte hun og skjævede med det mest alvorlige Ansigt hen imod Knud.

„Nej, det var det slet ikke, det var en Lovbog.“

„Gosja!“

Da hun havde fundet Bogen, vendte hun sig helt om imod Karlen, lænede sig tilbage mod

Skabet og begyndte at blade i den med en Ring af Skjelmeri om sin lille røde Mund. Han saa paa hende med et brændende Blik; men hans Mundvige fortrak sig med en svag Bøjning nedad, der gav hans Ansigt et vist bittert Anstrøg.

„Kun 22 Aar og allerede saa fordærvet!“ sagde hun sukkende og skjævede med komisk Alvor over Bogen hen paa Karlen.

„Hvorfor siger du saadan, Emma?“

„Na! . . . sa'e jeg noget? Jeg staar her og tokker og læser højt.“

Han trak Mundvigene endnu dybere ned.

„Naa saa man skal paa Højskolen“, sagde hun lidt efter.

„Ja, hvis du ikke har noget imod det“, svarede han lidt spidst.

„Jeg? Nej, jeg forsikrer dig, jeg har ikke det mindste derimod; men man har jo saad'n nogle store Evner, efter hvad Folk siger; jeg synes, man skulde hellere studere og blive noget stort — Minister eller saad'n noget. Der skal være et Kongerige oppe paa Maanen, hvor de er i saad'n en rædsom Forlegenhed for en Minister.“

„Saa det er der!“ Han gravede i sin Tankeliste efter et passende Svar, et rigtig bidende Svar; men det var forunderligt, for her et! altid skulde hans Bid

flaa Klif over for dette drillende Pigebarn. „Saa det er der!“ svarede han blot endnu en Gang og blev tyk om Djnene.

Dansenyheden randt hende pludselig i Hu. „Naa, skal du noget med til Danseøvelse, Knud?“

„Nej, hvad skulde jeg der?“

„Na hvad, du kunde jo ha' Blaser af at more dig lidt blandt os andre.“ „Blaser af at more dig“, var en almindelig kjendt rørbyff Vittighed.

„Skal du ka'ske med?“

„Det skal jeg rigtig nok.“

„Ja, saa skal jeg nu slet ikke med.“ Der fik hun den lige i Ansigtet.

Hun rynkede Munden sammen i en Lut, skød Djenbrynene i Vejret og begyndte: „Uf dog, det var dog. . .“ men i det samme kom hendes Fader ind, og hun fik derfor kun afleveret en Stump af Forfærdelsen.

„Naa, fandt du Bogen, Emma? „Lovbog for Landmanden“, jo det er rigtig. Se, det er en Bog, du kan have Nytte af, min Ven. Saadanne Bøger skal du læse. Højskolen? Vor Herre bevare dig fra at blive højskolegal!“

Da Knud bød Emma Farvel, skød han hele sin Standhaftighed op i Djnene og saa stift paa hende for at vise, at han ikke var bange for hende, ikke

en Smule. Hun saa meget andægtig paa ham igjen; men hans mandig=alvorlige Mine forekom hende i samme Nu saa grundtomisk, at hun pludselig drejede Hovedet til Siden og pressede en lang, spruttende Lyd ud mellem de tæt sammenknebne Læber.

„Naada!“ raabte Lystrup.

„Ja, det er Knud, han er altid saa fuld af Narrestreger.“

Fuld af Narrestreger! Du gode Gud, hvor hun dog kunde hitte paa!

„Naa naa, Emma! Husk paa, du gaar i dit 19de Aar, du er snart for gammel til det Sjaseri“, sagde Lystrup, der nok vidste, fra hvem Narrestregerne skrev sig.

Knud gik med sin Lovbog. Flov, ærgerlig, fortunlet, forelsket skyndte han sig ned ad Skolestrædet, knugende Bogen ind mod Kroppen og seende ned for sig med et Par Øjne, der syntes at ville pløje den haarde Vej op.

Knuds Hjem laa i Byens nordlige Udkant. Det var en gammel „Selvejergaard“, der nu, efter at hans Forældre var døde, var gaaet over til hans ældre Søster og dennes Mand, Frans Larsen, dog saaledes at der paahvilede Gaarden en betydelig Gjæld. Knud, hvis Bedstefader var runden af en

gammel djærv Sømandsæt, og i hvis Aarer der fjendelig nok randt Vikingeblood, var en ilter Natur og kom ikke videre godt ud af det med den noget tungsindige og gnavne Svoger, hvorfor han tit tænkte paa at forlade Hjemmet. Han havde som ganske ung Knøs lært at spille Violin; men da han var en velhavende Karl, behøvede han ikke at drive Musiken som Indtægtskilde. I de senere Aar var der vaagnet en levende Læselyst hos ham, hvorfor han laante Bøger fra alle Kanter. Det var naturligvis alene for Bøgenes Skyld, han kom i Skolen, — naturligvis! Hvad havde han med denne brunøjede, overmodige Attenaarspige at skaffe? Gjorde hun ikke Nar af ham baade tidlig og silde, drillede og skofede ham, saa Harmen lumrede ham om Drene.

Nu skulde der være Dansepøvelse nede i Kroen; men han skulde nok holde sin Næse der fra. „Lad hende saa springe med de andre Karle, om hun har Lyst.“

Ja det blev virkelig til Alvor med Dansen, og det blev ogsaa til Alvor med Emmas Deltagelse i Dvelserne. „Du kan tro Nej, min Pige!“ havde Lystrup rigtig nok sagt; men Emma vidste, hvordan den gamle skulde have det.

„Lille Fa'er, du ved selv, hvor ynkkelig jeg hopper afsted, naar jeg danser. Folk ler formelig

af mig, naar jeg danser, men hvor skulde jeg kunne bedre? Jeg har jo aldrig lært at danse. Jeg kan ikke en Gang gaa ordentlig over et Stuegulv, — se, jeg sætter altid Tæerne indad saadan . . . , og saa vrifker jeg saa affkyelig med Hosterne, jeg ved det godt selv; men jeg kan ikke gjøre for det, det kan jeg virkelig ikke. Det ser væmmelig ud. Du ved ogsaa, hvor Fætter Frits gjorde Nar af mig i Sommer, fordi jeg gik saadan og druntede ligesom en Ko . . . aa, Fa'er, jeg trænger saa frygtelig til at blive rettet af."

„Rettet af — høh! jeg skal nok rette dig af, min Tøs."

„Ja men Fa'er, du kjender jo ikke alle de nye Moder, saadan med at hilse og neje og alt det. Vil du ha'e, at jeg, naar jeg en Gang kommer ud i Verden blandt dannede Menneker, skal gaa iblandt dem som en anden kluntet Landsbytos, saa Folk skal sige: „Se det er et rigtig Guds Ord fra Landet, — sikken Opdragelse hun har faaet.""

Det hele endte saa med, at Lystrup med en utaalmodig Rokken med Hovedet sagde: „Na, lad os nu være fri." Nej det endte egentlig med, at en blød lille Arm lagde sig om det gamle graa Skolelærerhoved, og et Par varme Læber trykkede et Smækfys paa samme Hoveds Mund.

Endelig kom den første Dvelsesaften. De unge samlede i Kroens Dansesal og tog Plads paa nogle lange, uhøvlede Brædder, som var lagt paa Straver*) langs Væggene. Det var helt højtideligt. Man talte dæmpet og skjævede af og til hen mod Rummet's ene Hjørne, hvor der ved Hjælp af nogle Dækkener var dannet et lille Lukaf til Hr. Sundstrøms „ensfilde“ Brug. Emma og hendes Beninde Ellen havde taget Plads i den modsatte Krog og sad og hvifkede uafbrudt og figgede nysgjerrigt hen mod Døren, hver Gang en traadte ind. „So der er han alligevel!“ udbrod Emma pludselig og gav sin Beninde en Albue i Siden. Der fo'r ligesom en hed Strøm gennem Ellens Legeme, og hendes Kinder blev blussende røde. „Sys . . . s! han kan jo høre det!“

Nej han hørte det ikke; men han saa det, han saa godt dette Puf med Albuen, han saa godt, at de stak Hovederne sammen og hvifkede. Hvorfor i al Verden var han ikke bleven her fra, som han dog hele Tiden havde været saa fast bestemt paa! Nu kunde Emma sidde der henne og „overbegrine“ ham! Kr . . . r . . . r! han bed i sin Bibespids, saa det knagede i den.

*) trebenede Træbufke.

Der blev dog ikke Tid til nærmere Overvejelse af Stillingen; thi næsten i samme Øjeblik, som han traadte ind i det halvmørke, af Fugtighed og Oldunster stærkt lugtende Rum, kom en lille vel bekendt rundmavet og hjulbenet Mandsperson med glatkæmmet Hoved, fede knoprede Kinder, kort studset Mund- og Kindskjæg og en kjødfuld, noget opadstaaende Næse, vraltende hen imod ham med et „Ah, G'aften, G'aften, kjære!“ der blev revet frem med en Hurtighed og skrattende Hæshed, der stærkt mindede om den Lyd, der fremkommer, naar man river et Stykke Shirting igjennem. Det var Husets Bært, Kromand — eller, som han helst lod sig kalde, Gjæstgiver — Charles Julius Besser.

„G'aften, G'aften! velkommen, kjære! Skal se, vi faar Fornøjelse af denne Arrangement. Bærsartig, nehmen Sie en Plaz! . . . det var denne Bajer, Peddersen.“

Dermed vraltede han ud af Døren, roende sig gjennem Luften med sine korte, buttede Arme, der havde en umiskjendelig Lighed med Lufferne paa en Hval. Knud tog Plads og gav sig i Snak med et Par andre Karle. Den højtidelige Stilhed var nu bleven afløst af en ret frejdig Mumlén, der nu og da, naar en eller anden af Karlene rev en Bittighed af sig, slog sig op til en kraftig Latter.

Kromanden kom snart tilbage med den bestilte Drif, og efter at have flaaet en Sludder af med Modtageren, en gammel Sugepompe af en Dyrlege, der opholdt sig i Kroen ved enhver Lejlighed, vendte han sig med et forelsket Blik imod de to før omtalte unge Piger.

„Naa — he he! Wie befinden de erede Damer sich? Godt haaber jeg . . . ja Belysningen er des værre inte rigtig god i Aften“, tilføjede han med en beklagende Hovedrysten og sprang hen og nippede Toppen af et sørgmodigt Tællelys, der stod i Vinduet tæt ved.

„Nej, den kunde være besser,“ sagde Emma halv højt og puffede Ellen i Siden.

„. . . Men jeg har bestilt Lamper, none smaa nysfelige Tingester, der rigtig vil pryde Salonen. De skal se næste Gang, mine Damer!“

Hr. Besser var en næsten lige saa ny „Fremtoning“ i Rorby som Danssemesteren, i det han først for et Par Maaneder siden havde overtaget Byens gamle, faldefærdige og kun lidet besøgte Kro i Forpagtning. Hans firtiaarige Liv havde været en Række af Omkiftelser, der paa lunefulde Maader havde bugtet sig mellem følgende Livsstillinger: Bydreng, Konditorsvend, Herfskabstjener, Høfer, Marskandiser og nu Gjæstgiver; men trods alle

Skjæbnens Omstiftelser havde han bevaret et godt
 Humør og en sjælden Tro paa eget Menneſteværld.
 Som Tjener for en Baron havde han i ſin Tid
 flakket en Del om i Tyſkland og Frankrig, og havde
 paa diſſe Rejſer indſamlet en Verdenserfaring og
 Dannelſe, der maatte fryde ethvert Hjærte, ſom
 ſenere kom i Berøring med ham. Han var aaben-
 bart født til en høj Stilling i Samfundet, og i ſine
 bedſte Djeblikke havde han endnu en lønlig Forud-
 følelſe af, at der var noget stort i Vente for ham.
 Navnlig følte han ſig overbevist om, at han ufej-
 lbarlig vilde blive en rig Mand med Tiden.
 „Driftighed, Driftighed! det har altid vaaren
 mit Valgsprog,“ havde han ſagt den Dag, han holdt
 ſit Indtog blandt de forbaſede Korbjere, og ſam-
 tidig med, at han kundgjorde dette ſit Valgsprog,
 havde han raslet i Lommen med den ved ſin
 Driftighed allerede indvundne Kapital, der med et
 rundt Tal udgjorde halvſjerde Mark. Nu ſkulde
 Driftigheden atter ud paa ſine forvovne Baner.
 Ved gode Ord og Løfter havde han kjøbt et stort
 Tørveſkur, der hidtil havde haft Plads paa en Herre-
 gaardsmøſe en Mils Vej der fra, og efter at ſammes
 Planter og Brædder var hjemførte og tilbørlig af-
 vaſkede og tilpaſede, blev Skuret under Sang og
 lyſe Forhaabninger atter rejſt ved Kroens Gavl og

højtidelig indviet til Dansens Glæder. Der var ikke Tvivl om, at det maatte blive et rentabelt Foretagende, mente Besser. Og for ligesom med et Slag at skabe Foretagendet et Ny, der kunde sikre det Beboernes Respekt for lange Tider, søgte han, saa snart „Salonen“ var færdig, at faa fat paa en Danselærer, der kunde indvie Egnens Ungdom i de Fremskridt, som Tersiftores Kunst i vore Dage har gjort.

Blandt alle Egnens kvindelige Personer var Jørgen Siversens blide og kjønne Datter ubestridelig den, der havde gjort det dybeste Indtryk paa Besser. Hun havde formelig smeltet hans Hjerte, i alt Fald i Yderkanterne. Og da han fik at vide, at hun havde Udsigt til en Arv, for hvilken selv en temmelig tyk Kromand vilde kunne forgyldes fra Top til Taa, steg hans Følelser for hende til en saadan Barmegrad, at hans gamle, men endnu let-smeltelige Ungkarlehjerte løb som en opløst, tummelumft Masse omkring i hans Brystkaske.

„Se he, lille Jomfru Ellen! Vil nok ordentlig faa rørt de smaa Pusfelanker. Jeg hører til min store Beundring, at der aldrig har vaaren nogen Danselærer før paa disse Gebeter.“

„Nej, vi er saadan lidt tilbage i Tiden.“

„Det maa man sige, Jomfru; men . . .“

„De har ikke nødvendig at kalde mig Jomfru, for jeg er ikke saa fin paa det.“

„He he — be'r! Meget smukt af Dem, at De ikke gjør Fordring . . . at De ikke stiller Krav paa nogen . . . nogen Fordring i saa Henseende. Men det var det, jeg vilde sige: Vi skal nok komme med herefter. Jeg har bevæget mig en Del i Verden, og jeg tror nok, at jeg har saadan lidt Geni for at arrangere . . . De forstaar mig nok.“

Han forklarede nærmere sit Geni ved Bux og Haandbevægelser; men før han var bleven færdig, fløj Dækkenerne henne i Krogen pludselig til Side, og frem sprang Hr. Gymnastik- og Danselærer Sundstrøm från Stockholm i sort Kjole, med pomadeglinsende Polkahaar og med høj Silkehat i Haanden, bukkende til alle Sider med en Anstand, der aldeles stillede Gæstgiverens Belevenhed i Skygge.

„Mine Damer og Herrer, jeg har den Ære og Fornøjelse at byde Dem Velkommen!“ Han holdt nu en hel lille Tale, under hvilken han lod sin fine Dannelselse og udsøgte Artighed risle mildt ned over den unge haabefulde Forsamling. Saa begyndte de forberedende Dvælseser. Hr. Sundstrøm forbavsede de rørbyiske indspødt med en Række dansevidenskabelige Udtryk som „Vis á vis“, „Åsksemble“,

„Compliment“ o. s. v. og sprang som en stor sort Græshoppe mellem de undrende Lærlinge.

Om Danseøvelserne er der i øvrigt ikke meget at fortælle. Det viste sig snart, at den gode Dansemester, der i Birkeligheden var en forrendt Stræddersvend, ikke havde stort mere Begreb om Dansekunst end de Lærlinge, han skulde vejlede. Hans Overlegenhed fordampede lidt efter lidt, efterhaanden som de unge Karle fik Djnene op for hans Bindmageri, og det varede ikke mange Aftener, før de unge, trodsende alle videnskabelige og regelbundne Forskrifter, tumlede sig efter egen Hjærtenslyst, med svæddryppende Bander i de gamle rorbyske Valse og Ture, stundum med saadanne velmente Puf til Hr. Balletmesteren, at han røg hovedfulds ind i sit Kabinet. Der var dog ikke Spor af Fortrydelse paa nogen af Siderne: de unge morede sig fortræffelig to Gange om Ugen, og Hr. Sundstrøm selv syntes at være den gladeste blandt de glade; de andre betalte jo Lystigheden, han levede flot, morede sig ypperlig og syntes at være overordentlig taknemmelig for, at de vilde taale ham ved deres „Øvelser“. Hr. Sundstrøm havde særlig kastet sine Djne paa Emma, „min søte Glut“, som han kaldte hende; men hun lønnede hans Bevaagenhed med stort Utaknemmelighed. Efter at hun et Par Gange

havde rørt ved hans fedtede Kjølecærmer og ind-
 aanded Duften fra hans glinsende Krøller, følte hun
 sig betagen af en saadan Bømmelse for hans
 Person, at hun formelig gøs, hver Gang han nær-
 mede sig. Mangen Gang fo'r hun hen og satte
 sig hos Knud for ligesom at søge Beskyttelse under
 hans Binger. Knud var usigelig lykkelig over den
 uforstillede Tiltro, hun saaledes viste ham. Rigtig nok
 drillede hun ham nu og da paa gammel Vis, men
 kunde ogsaa til sine Tider være helt elskværdig.
 Dansens Glæder, der bragte Livsaanderne i Hede,
 udbjærvede Afstanden mere og mere mellem dem.
 Ofte sad de længe og talte hinanden ind i Ansigtet,
 begge hede og forpustede. Naar saa Hr. Sundstrøm,
 smilende og paa Taaspidsferne, nærmede sig hende
 med halvt fremrakte Arme, fo'r hun ligesom helt
 ind i Knud og udbrød forskædet: „Åh, der er han
 igjen!“ Saa var Knud hurtig paa Tæerne og svang
 sig i næste Nu med hende over Gulvet, til usigelig
 Værgelse for den forsmædede Kavallér. Ingen for-
 undredes over, at Knud og Emma saaledes holdt
 sig til hinanden; det var nu en Gang, som om
 disse to hørte sammen; men der var et Par Djne,
 et Par uskyldige, barnlige Pigedjne, der med en
 vis fugtig, vemodig Glans søgte dem saa vel under
 Dansen, som naar de sad i Krogene og stak Hove-

derne sammen. „Jeg synes ikke, du morer dig rigtig, Ellen,“ sagde undertiden Knud. „Jeg? Jo jeg morer mig rigtig nok godt,“ svarede hun da gjerne — med bærende Læber.

Dansespøvelserne tog en Ende med Fortærdelse. En Aften gjorde Hr. Sundstrøm sig udtilbens og vilde skubbe Knud over Ende. Da greb den iltre Karl Fyren i Kraven, bukkede begge Ender sammen paa ham og kastede ham ud af den aabentstaaende Dør. Det var dumt; thi dermed var Løjerne forbi. Næste Dag forsvandt Hr. Sundstrøm — Kursus'et var til Ende.

„Snarvs Karl!“ sagde Besser. „Simpel Person, ikke Spor af Intelligenser.“

Men Kursus'et havde for Knuds Bedkommende bragt et Udbytte af glitrende Forhaabninger. Da han den sidste Aften fulgte Emma op til Omdrejningen ved Skolen, vovede han at trykke hendes Haand, sigende:

„Nu faar du ha'e Tak for Dansen, Emma.“

„Selv Tak, Knud,“ svarede hun da med et usædvanlig fortroligt Tonefald. „Det var kjedeligt, at det blev saa snart forbi; nu varer det vel længe, inden . . .?“

„Inden hvad?“

„Na det var ikke noget, jeg mente bare . . . hm, har du snart læst den sidste Bog ud?“

Han forstod øjeblikkelig den fine Tankeslyngning, der gik igjennem disse usammenhængende Sætninger, og en hed Sitren fo'r igjennem ham. „Hm!“ Han nærmede sig hende et Skridt, Læberne begyndte at bevæge sig, han var ved at række Haanden frem igjen og sige noget; men nej, det sad endnu fast dybt nede i ham, indeflemt mellem Uengstelse og Forlegenhed, — ikke et Ord kunde han faa frem. Hun stod ogsaa tavs og borede med Fodspidsen i et lille med hvid „Sprais“ tilfrossent Hul paa Gangstien. Knud hostede og rømmede sig, skruede Nøret fast paa sin Pibe, gravede i Lommen efter sin Svovlstikkecæske, stod lidt og rystede frem og tilbage med den og puttede den saa i den anden Lomme. Na, hvor puskede de begge, at den anden vilde sagt noget, lige meget hvad, eller at der havde kommet nogen forbi, som de kunde have sagt Godaften til, eller blot at en Hund havde gøet i Nærheden. Hvor dum, hvor flov og hjærtepinende var dog ikke denne Tavshed. Hvorfor kunde den anden dog ikke ogsaa sige noget!

„Det fryser godt,“ fik Emma endelig pint frem.

„Ja, det fryser ikke saa daarligt . . . hm!“

Atter Tavshed.

„Naa, jeg maa nok ind da, Godnat!“ Hun følte med sig selv, at det strengt taget ikke var nødvendigt at give ham Haanden igjen; men han fik den alligevel, og hvad han ikke før kunde faa sagt med Munden, det fik nu Luft i et Haandtryk, der varede i en for et „Godnat“ Kl. 11 om Aftenen i bidende Frost urimelig lang Tid.

Porten lukkedes. Knud blev staaende og stirrede, som om han vilde bore Blikket gennem de tjærede Brædder. Da hørte han en svag Lyd fra Klinken, Porten aabnedes igjen langsomt, sagte, sagte — et Hoved kom frem, men trak sig pludselig tilbage, kom derpaa atter frem, denne Gang hurtig og tjæft og begyndte med ivrig Stemme at raabe: „Bolle, Bolle, hvor er du? . . . jeg syntes du skræbede.“ Men da lukkede Porten sig med et uigjentaldelig Smæld, og alt blev stille der oppe.

„„Bolle, Bolle!“ gjentog Knud for sig selv, „nej den er opdaget, min Pige!“ „Hurra!“ lød det inden i ham, og efter at have udført et Kneps med Fingrene over Hovedet og samtidig gjort et Sving med det venstre Ben satte han i Fart ned ad Gaden, halvt dansende over de skrumpede Knolde og knasende Fspytter. I overstrømmende Lykfsalighed begyndte han endog ganske højt at synge en yndet

rørbyft Arie: „Stine, nu er Kranfen hejst paa vor Fremtidshelig,“ men stoppede af igjen med en Følelse af, at en saadan ungdommelig Tralren paa offentlig Gade ved Nattetid ikke passede med den Agtelse, han skyldte sig selv som ældre, forlovet eller dog halvforlovet Mandfolk. Saa gif han adstadigt videre med sin Værdighed og sin Lykke.

Men ovre ved Jørgen Siversens Stengjærde stod en ung Pige og hældede Hovedet ned mod de kolde Sten og græd.

Schweizeren kan af visse Naturtegn forudsige Føhnens Komme. Naar Skyerne hænger sig som hvidgraa Slørstumper om Bjærgtoppene, naar Luften begynder at skyde sig frem i hede Bølger, og der høres hule Drøn i Skovene, da ved han, at den rasende vilde Storm om nogle Dage vil vælte sig frem over hans Søer og Bjærgskove.

Menneskelivet har ogsaa sin Føhn. I det lille rørbyfte Samfund havde man dog hidtil ikke mærket Spor af Storme, ikke en Sjæl tænkte paa at gjøre Blæst, ikke en eneste revolutionær Tanke havde nogen Sinde basset med Vingen; men nu syntes det virkelig, som om det begyndte at murre sammen til en Smule Føhn; — Lystrup hørte Drøn i Skovene.

Politiken, der alt længe havde gjort Strejftog i Egnen og lagt Tændstof i saa mange forhen rolige Gemytter, havde nu omsider naaet det fredlyste Rørby og begyndt at lægge sine Bomber til rette i Krogene. Dertil kom, at derovre i Lys høj, en Mils Vej der fra, var bleven oprettet en Højskole, der endog for Tiden var besøgt af flere Elever fra Rørby Sogn. Store Møder blev holdt paa Skolen, Folk fra Rørby begyndte at trække der over for at høre Foredrag; — det var næsten, som om man i de stille Aftener kunde høre Kæmpevisens Dønninger derovre fra.

„Ja, vi faar Storm,“ sagde Lystrup og rystede paa sit ærlige graa Hoved. „Men vi rider den af, naar den kommer,“ tilføjede han og skød sin gamle Bringe frem.

Knud havde truffet Soldatertrøjen paa, og Emma syntes, at Rørby siden hans Bortrejse var bleven det kjedeligste, affyeligste Hul i hele Danmarks Rige. Der var ikke det mindste at figge efter paa Veje og Stræder, — ikke andet end forpjuskede Gæs, sladrende Kjærlinger og væmmelige Møgvogne.

So en Ting var der dog endnu i Rørby, som kunde friske hende op: den gamle, herlige Bæk nede ba: Havegærddet, „Syngebækken“ kaldet. Det var

en Bæk, som der ikke fandtes Mage til i alle Kongens Riger og Lande. Det var ikke en af disse nymodens sirlige Aløb, hvis Bænde glider afsted med velreguleret Stivhed langs de sliffede, snorrette Bredder, nej det var en af de rigtig store urgamle Hovedrender med knudrede Brinker og Mos paa Siderne og med et i alle mulige Retninger forvredet og bugtet Løb. Kommende inde fra Skovens hemmelighedsfulde Dybder snoede den sig i Sikfakløb over Markerne, dannede ved Skolens Høvegjærde et lille muntert Vandfald, forsvandt derefter et Øjeblik i en Urskov af Blommeskud, Syrener og Burrer, der strakte sig ud fra Digets Sidevæg og mødtes i broderlige Favntag med et lignende Bildnis fra Fynboens Høvedige, der laa paa den anden Side af Bækken, — kom derpaa atter frem og smuttede saa om Hjørnet og fortsatte sin Dans ned igjennem Byen og videre ud igjennem Nørmosen. Navnet „Syngebækken“ antyder kun svagt den Klangfylde, som dens sølvklare, brusende og rislende Bænde ejede. Vidunderlige Toner som fra et Eventyrrige kunde klinge fra dens Dyb ved Aftenstid, naar Byens Larm forstummede, og de hemmelighedsfulde Naturroster fik Ordet. Syngebækken var som en poetisk Livsnerve for Byen mellem Skovene. Børnene i Byen var saa at sige opfødte ved denne

Bæf. Altid saa man en Flok barhov'dede Smaa-gutter lege et eller andet Sted ved den. De draf af dens kolige Vand, vadede med bare Ben mellem dens Sten og satte smaa Fartøjer i Fart paa dens furede Ryg. Eventyr og Sagn om Nøkker og Alfes fandt for Børnenes Indbildningskraft Tilknyningspunkter i alle de hemmelighedsfulde Kroge ved Syngebækken. Navnlig dannede de mørke Dybder under Bildnisjet mellem Skolediget og Tynboens Havegjærde et selvskrevet Opholdssted for alle de fantastiske Skikkelser, der spillede i Børnenes Tankeverden. Ogsaa den store mørke Sluse over Hovedgaden havde for Børnene noget hemmelighedsfuldt ved sig. Denne Sluse, „Storflusen“, var for øvrigt hele Byens Stolthed. Bygget af vældige Granitflodse, ophobede paa hverandre i al ønskelig gammeldags Uorden, samt dækket og afstivet med uhyre Egebjælker, der saa ud til at stamme fra Stærkoddens Dage, dannede den et efter alle Nørbyeres uroffelige Mening uforgængeligt Mindesmærke om Forfædrenes grundmurede Bygningskunst. Traditionen havde i den Grad gjort denne Sluse uangribelig af Tid og Vejrlag, at mere end en Smaapog ved at lytte til ældre samtidiges Dom var kommen ind paa den uforgribelige Mening, at,

naar Verden en Gang forgik, vilde Korby Stor-
sluse blive staaende.

Emma elskede Syngebækken over al Verdens
andre Bække og Floder; den havde sunget sig ind
i hendes Tanke- og Følelsesliv fra Barndommen,
og den var Medvider i alle hendes senere Drømme
og Længsler. Tusende Gange havde hun hørt den
synge Navnet „Knud“ i alle mulige Tonearter og
i alle mulige Stemningsaffygninger — polist,
drømmende, fyrigt, alvorligt, og naar hun nu i de
stille Sommeraftener sad paa Bænken ved Havediget
og hørte paa dens Brusen og Rislen, da var det,
som hun mærkede Knuds Aande omkring sig og saa
hans Billed i alle Kroge. Gamle, fortryllende
Tankeæfter rullede frem, snoede sig om hende, løf-
tede hende, legede med hende og hvifede hende søde
Lyde i Ørene. Det var forunderligt med den Bæk,
den vidste alle Hemmeligheder, havde afluret hendes
Hjerte enhver forborgten Følelse og kunde synge
det hele frem i et saa uimodstaaeligt, indsmigrende
Sprog, at hun uvilkaarlig maatte smile, bøje sig
fremover, stirre, synke hen ligesom i bløde Bolger
af Sazminduft, Nattergalekluf — ja hun vidste ikke
hvad. Naar hun da pludselig rettede sig op og
ligesom ved et ublidt Puf følte sig skubbet tilbage
i Virkelighedens Rige, da kunde hun udstøde et

utaalmodigt Suf og udbryde: „Hvor skal jeg dog faa Haas paa den lange, lange Sommer og det rædsomme Efteraar!“ Men Bækken sang og sang. Atter de samme kildrende Toner, atter den samme dæmpede Susen med dens valmueberusende Virkninger!

Ja, havde hun ikke haft sin kjære gamle Syngebæk, hvor skulde hun da have holdt Livet ud i dette Gæssenes og Møgvognenes Hjem!

En Søndag sidst i Juni Maaned kom Knud en Tur hjem og var da et Øjeblik inde i Skolen.

Emma følte, at hun blev saa løjerlig tyk og varm i Ansigtet, da han traadte ind; men da hun saa ham slutte Hælene sammen med et Smæk og stikke Fingrene til Huen, kunde hun ikke lade være at trække Mundvigene lidt til Siderne; det var saa kostelig at se hans alvorlig-værdige Krigermine. Men hvad i al Verden var det for en hæsleg fedtet Frakke, han havde paa? Hun havde altid tænkt sig ham iført en straalende ny, stram Dragt, der paa en værdig Maade kunde slutte sig om en Kropbygning, man ikke let skulde finde Mage til, og nu saa hun ham puttet ind i en gammel, luvslidt Frakke med grinende Sting, og som tilmed posedede ud under Armene og flørede om Skuldrene som en Sæl om en Gjerdestav. Der gik en Fornemmelse

af Uergrelse eller Skuffelse igjennem hende; men hun sagde intet. For Resten var Uniformen ikke det eneste, der misprydede Knud, det opdagede hun snart; han var bleven saa løjerlig overlegen og raff, — det klædte ham slet ikke godt.

Talen faldt paa Militærvæsenet. Knud havde en hel Del at indvende mod den Maade, hvorpaa Rekruterne blev behandlede af deres overordnede.

„Ja, jeg skal gjerne indrømme,“ sagde Lystrup, der var bleven lidt gnaven ved at høre hans Ræsonneren, „at vort Militærvæsen er forkludret, men hele Fejlen stikker i, at I gode Fyre der inde bliver behandlede alt for godt — alt for godt! I bliver jo formelig forkjælede og lærer derfor at kritisere og sætte ud paa al Ting. Jeg kjender lidt til Militærvæsenet, min Ven, jeg har ogsaa været Soldat; men det var i en Tid, da man ikke brugte at sige: „Na, lille Ven, vil De være saa venlig at præsentere Gevær?“ Det var i en Tid, da den kommanderende holdt Rottingen bag Ryggen, og da der vankede Tamp, saa det snerpede i Livet paa en, naar man ikke opfyldte sin Pligt: men det var ogsaa i en Tid, da vore Karle forstod at lystre, var i Stand til at udholde Sult og Strabadser, ja staa i Band til Kæerne i halve Dage uden at

kny. Nu om Stunder gi'r vi vore Soldater
Levand paa Sengen — høh!"

Emma brast i Latter, men Knud blev rød i
Hovedet.

„Det skal De dog ikke sige, Lystrup. Jeg tror
nok, at vore Soldater er lige saa skræppe i alle
Dele endnu, som de var i Deres Tid, naar de
bare har gode og folkelige Førere, som kan . . .
som kan føre dem an. Jeg synes, de viste nede i
Dybbelskanterne, at de ikke er saa meget blødsødne
a' dem“.

Det kunde der være noget i, mente Emma;
men i sit stille Sind forbavsedes hun over, at Knud
havde turdet modsiges hendes Fader paa en saa be-
stemt Maade; det syntes hun ikke rigtig om. Ogsaa
Lystrup studsede. Han havde imidlertid af Knuds
Svar fanget et enkelt Ord, der syntes at forklare
ham hele Knuds forandrede Væsen; det var Ordet
„folkelige.“

„Hum! har du begyndt a' . . . a' . . . at blive
folkelig, Knud?“

Der blev ikke talt mere herom; thi der kom i
det samme en Mand for at melde et Barns Fødsel,
og Lystrup, der havde sin Kirkebog inde i Stolen,
gik et Øjeblik ud med Manden.

„Naa, hvordan har vi det saa, Emma? Du

kan tro, det er helt raff at være Soldat. Og jeg har faaet mig saadan en god Ven der inde."

"Saa, hvem er det?"

"Det er en, som hedder Rasmus Mortensen, en Friskolelærer ned ad fra Landet."

"Naa, saa er det ham, du gaar i Skole hos der inde. Jeg synes nok, du er bleven saa — folkelig."

"Saa det synes du," svarede han og gif i Staa ligesom hin Dag, da hun talte om Ministerposten i Maanen.

"Hvad er han ellers for en?"

"Ja hvad er han ellers for en? Han er en rigtig skikkelig og gudfrygtig Karl, kan du være vis paa, og godt lærdt er han ogsaa, for han har studeret og taget den rigtige Examen; men han vil ikke ha' noget med det gamle Skolevæsen at gjøre, for han ynder den fri Undervisning."

"Saa, hvad er det for en?" spurgte hun med en uforstammet lille Hælden med Hovedet.

"Ja det er ikke saad'n at forklare i en Hast; men det er saad'n . . . saad'n med Sang og Kjærligh . . . ja, det skal du slet ikke snise a', Emma, for det er nok det, der raa'r."

Snise? Han kunde nok have valgt et mere sømmeligt Udtryk.

Denne Gang var han ikke gaaet i Staa. Han fortalte nu videre om, hvorledes hans Ben holdt Skole, og hvor højt Børnene elskede ham. „Ja det er sandt, hvad jeg fortæller, for jeg har selv set det. Jeg var med ham hjemme en Søndag, og da saa jeg, hvordan Børnene kom rendende fra alle Kanter og rev og sled i ham og var dog saa glade.“

„Det var svært!“

Knud var ikke steget i hendes Dømmelse ved dette Besøg. Hun gik imidlertid stille med sine Indtryk, men tog sig ofte i en vis Forstemthed, der gjorde hende Tilværelsen i den kjedelige By endnu utaaleligere.

Da kom Sommerferien. Fætter Frits, som forrige Sommer havde opholdt sig nogle Dage i Skolen, mødte atter og blev der ude en hel Maaned.

„Det var da morsomt, at du kom, Frits; jeg har virkelig gaaet og længtes saa rædsomt efter et Menneske at snakke med.“

„Smigrer mig i højeste Grad!“ Han lagde Haanden paa Hjertet og gjorde en sirlig Bøjning med Overtroppen. „Jeg kan til Gjengjæld forfiktne . . .“

„Men hør, har du taget nogen Musik med?“

„En hel Mappe fuld — vent lidt, se her: Weyses Romancer — aa, du synger Ridder Lage saa yndigt — og her: Beethovens Sonater og her: en hel Bunke firhændige Sager.“

Frits Sommer var en Søn af Lystrups Halvbroder, en fattig Provinsapotheker. I sin Dp vært havde han gaaet Faderen til Haande i Forretningen, men efter at begge Forældrene nu var døde og Apotheket gaaet over i fremmede Hænder, havde han flaaet sig løs og begyndt at læse til Farmaceut-Examen i Hovedstaden. Han var et smukt og livligt ungt Menneſke, ogſaa ret begavet, men noget let og vindig. For Emma var hans Besøg en virkelig Begivenhed. De spillede og sang ſammen, ſpaserede i Haven, talte om Romaner, Digte o. ſ. v. — det var virkelig intereſſant.

„Hvordan befinder han ſig, den Bondefarl . . . Klavs? eller hvad var det for et intelligent Navn, han havde — ham, vi var ſammen med hos Jørgen Siverſens i Fjor?“ ſpurgte Frits en Dag.

Emma gav ſig til at ſtøve Klaveret af.

„Knud? Han er Soldat“, ſvarede Lystrup.

„Nej virkelig! En ganſke pæn ung Mand af en Bonde at være, men viſt ſkræffelig dum.“

„Knud dum! Du maatte pufſe, du kunde ſkrue Knuds Hoved paa din Hals, min Gut.“

„Na, du spøger, Dntel.“

„Han har naturligvis ikke saa mange Kundstaber som du, det er en given Ting; men hvad Naturgaver angaar du tror bestemt, at alle Bønder er dumme som Kvæg.“

„Nej bevares, kjære Dntel; men disse Folk her ude . . .“ Han trak paa Skulderen. „Som nu ham, denne Jørgen Siversen der nede, — man kan jo formelig rende Døre op med ham. Emma, huffer du i Fjor Sommer, da han spurgte mig, hvad jeg stoderede til?“

„Ja, ved du hvad, Frits, da opførte du dig virkelig ikke videre dannet.“

„Hvad var det?“ spurgte Lystrup.

„Na, en lille Spøg, kjære Dntel. Jeg svarede, at jeg studerede Medicinalvæsen. Om Manden nu ikke rigtig hørte, hvad jeg sa'e, det ved jeg ikke, men han spurgte gabende: „Sig . . . n a l . . . væsen?“ Da kunde jeg virkelig ikke dy mig. „Ja vel, Signalvæsen! Forstaar De, Jørgen Siversen, jeg vil lægge mig efter det højere Signalvæsen, saadan med Telegraf-Signaler ved Jærnbanerne og lign.“ Hi hi hi! Manden troede det, han troede det bogstavelig talt.“

Lystrup trak Djenbrynene sammen. „Bed du hvad, Frits, det var en flabet Dpførsel over for en gammel Mand.“

„Na, jeg tænkte virkelig ikke noget ondt ved det, fjære Onkel, det var jo kun Spøg“, stammede Frits lidt forlegen.

„Ja, men du kan tro, han forstod godt, at du havde ham til bedste“, sagde Emma.

„Å nej, lille Kusine, det gif saamænd højt over hans lodne Kabuds.“

„Jeg vil bare sige dig“, faldt Lystrup ind og pegede Frits ind i Ansigtet, „at du skal ta' dig i Agt for gamle Jørgen Siversen. Du kan være støt paa, at hvis du blot en Gang til kommer ham for nær, saa faar du Fur og det grundigt.“

Naar Tjenestepigen havde travlt med Høstarbejdet, gif Emma selv ud og malkede Køerne paa Marken, og Frits fulgte da gjerne med og hjalp hende at bære Spandene.

„Det er jo formelig idyllisk!“ udbrød han en Dag, da han laa henstrakt i Kløvermarken, medens Emma sad og malte. „Der sidder den unge, uskyldsrene Landsbypige ved sin blankfurede Mælke-spand, Lærken spreder sine sitrende Toner over Kløvermarken, Ungerøvenden ligger i de saftige Kløver og stirrer op i det blaa Vetherdyb . . . hva' er det?“ raabte han pludselig og sprang op og begyndte at virre med Hovedet. Emma brast i en spruttende, ustandselig Latter; det skjælmiske Bige-

barn havde, netop i det Djeblif da hans Lyrif gif op i Utheren, sendt ham en lille fin Mælkestraale mellem Djnene.

„Det er virkelig en . . en . . en meget ubehagelig Spøg!“ stammede Frits og tog sit Lomme-tørklæde frem og borttørrede Mælken, der stod i hvide Smaaperler paa hans Næse.

Hun bad, under en fortviolet Kamp med Latteren, tusende Gange om Forladelse. „Det var rigtig stygt af mig, men det var virkelig saa fristende, aa Frits, du maa endelig ikke . . ti hi ha ha! . . aa nej dog, der er ogsaa kommen lidt paa din Krave, kom her, skal jeg . . .“ og saa rullede der en ny klingende Latterstrøm ud over Kløverhovederne.

Det varede ikke længe, inden den godmodige Fyr igjen var forsonet. Paa Hjemvejen mødte de en kjørende Kludekræmmerfke, hvis elendige Krikke humpede afsted paa halvjerde Ben, medens Kjørlingen ubarmhjærtig bearbejdede dens fremstaaende Knogler med en lang Kjøp. Frits og Emma oprørtes ved denne Raahed, og den første greb Hesten i Tøjlen og skammede Konen ud.

„. . Det er skammeligt, oprørende! Og hvad er det . . et stort gabende Saar paa det ene Ben!“

„Ja, jeg kan“, saa bandede Kjørlingen, „itte

gjøre for, at Kalliken rendte Benet ind i Løstøjet der hjemme i Grøften."

Frits blev ganske rød i Ansigtet af Harm og bød Konen ikke at fjøre af Pletten, før Saaret var forbundet. „Emma, tag et Par Vejbreddblade og skyl dem af der henne i Dammen! Og har du ikke . . . nej hi lidt, her er mit Lomme-tørklæde."

Efter at han omhyggelig havde forbundet Benet, paalagde han Konen at vaske Saaret rent og forbinde det igjen, naar hun kom hjem. „Lomme-tørklædet kan De gjerne beholde; men se nu til, at De herefter behandler Dyret ordentlig, ellers kan De være sikker paa, at jeg nok skal finde paa Midler til at tæmme Deres Raahed!"

Konen, der formodentlig var bleven angest for, at han mulig var en Politifuldmægtig eller lignende Person, blev pludselig spagfærdig og rullede bort med et gloende Sideblik til den strænge unge Mand.

Emma var hele Aftenen opfyldt af sin Fætters smukke Optræden og fortrød næsten den lille Raad-
hed, hun havde vist mod ham paa Kløvermarken.

Oftentimes sad de to unge i Aftenstunden paa den lille Bænk i Haven og drøftede allehaande Emner, baade alvorlige og muntre. Bækken sang bag deres Ryg, og Vandfaldet susede langt henne til højre. Smidigt og indyndende trillede Tonerne fra de

smaa Bølger affted, let og fornøjeligt lod Faldets Susen. En Gang imellem forekom det dog Emma, at der lod dybe Suk op fra Bækken, og at der klang Savn eller Bebrejdelser i Faldets Brusen; men snart efter klang igjen smaa Lattertoner og spøgefulde Kluk i den letsummende Larm bag Diget. Lette Dufthølger fra Levkøjsbedet traf hen over dem, rundt om skinnede Maanelysets fine Solvhinde fra de dugvaade Planter, hist og her pippede en Fugl, og nede fra Rørmosen lod Bekkasinernes dæmpede Skrig og Rylernes lange, klingre Smurretoner.

Stundum gif Frits og Emma ved Solnedgang eller i de lyse Aftener en Tur ad Skoven eller Rørmosen til.

„Det er mig virkelig en Satisfaktion for det Nederlag, jeg led i Fjor“, sagde Frits en Dag paa en af deres smaa Ture, „at jeg saadan har faaet min lille Kusine til at gaa Aftenture. Kan du huske forrige Ferie, da lo du af mig, da jeg foreslog en Promenade.“

„Ja, for det er jo ellers ikke Skik her ude at gaa Tur; vi turer hele Dagen igjennem, du.“

„Af ja, lille Kusine, jeg har virkelig ofte beklaget din bundne Stilling. En ung begavet Pige burde aldrig stilles i saadan umiddelbar Berøring med Husvæsenets trivielle Sysler; hun burde i det

højeste kun indtage en observerende eller kontrollerende . . .“

„Det er gruelig, hvor du er lærd, Frits! Du bruger saa mange fremmede Ord, at jeg næsten . . .“

„Det ved jeg virkelig ikke af. Det er ikke rigtig, det erkjender jeg. Der ligger en Bestræbelse i Tiden efter at hævde det nationale; men jeg ved ikke — det dannede Talesprog . . . naa, undskyld mig, en hurtig Ideassociation fører mig tilbage til vort Thema: Det er netop en af de Misligheder, som — hvad skal jeg kalde det? — som resulterer af din alt for bundne Stilling, dette, at du aldrig faar Lejlighed til ret at blive fortrolig med Dannelsens . . . jeg mener, at din Tankeverden aldrig ret . . .“

„Uh, hvor du vrøvler, Frits.“

„Nej, jeg mener, at du i Følge hele din Stilling er henvist til en Omgangsverden — som denne Hr. Siversen, Fruen Ellen og alle disse Folk — en Omgangsverden, hvor Sproget er fattigt og vulgært, og hvor du umulig kan tilegne dig dette højere Sving i Talen. Du med dette dejlige Organ, denne sonore Stemme — ja, det er virkelig mit Alvor — du burde leve under Forhold, hvor . . .“

„Hvor jeg kunde lære at snakke fint?“

„Ikke just egentlig det; men hvor Tanken uvilkaarlig nødtes til at iflæde sig disse smukke

Former, denne plastiske Beherskethed, denne ubevindste Elegance, der er Dannelsens Særkjende."

"Det gjælder nok ellers mere om den indre Dannelse end om al denne ydre „Elegance“, du."

"Øpperlig svaret! Men hvor skal en ung Pige, selv om hun har nok saa rige Naturgaver, kunne faa Lejlighed til at tilegne sig denne Aandens Udvikling, naar hun lever blandt lutter Bønder og opvoxer mellem — ja rent ud sagt: mellem Gryder og Baljer? Det har virkelig tit gjort mig ondt, stakkels Rusine, at din opvakte, fremadstræbende Aand skal stænges inde mellem disse prosaiske Omgivelser."

Emma var ikke indbildsk, langt fra; men hun fandt aldeles ingen Grund til at modsige sin Fætter, naar han paastod, at hun havde en opvakt Aand, en klingende Stemme osv. Havde hun ikke ofte i sine stille Øjeblikke følt en indre fremadstræbende Higen, en Længsel efter noget nyt, efter Handling, Spænding? Havde hun ikke ofte haft Øjeblikke, da det ensformige Liv mellem disse gamle Konner og graa Stengjærder forekom hende fortærende, farveløst og dødt, og da en oprørsk Længsel bar hende ud i Livsstrømmene, ud i Verdens friske Brydninger? Det var ikke frit for, at hun maatte give sin Fætter Ret.

"Det er lige meget" — trøstede hun sig selv

— „det er rare Folk, jeg lever imellem, og det er dog Hovedtingen.“

„Rare Folk! Tilgiv, at jeg smiler! Dumme Menneſker er næſten altid ſkikkelige og rare.“

„Na, Bønderne er ſlet ikke dumme, du.“

„Ja da maa jeg tilſtaa, kjære Ruſine, at jeg har ikke megen Reſpekt for Bondens Vid, og jeg ſkal ikke fordølge, at den gode Stad Nørby ſpecielt ſynes mig endnu at vegetere i Middelalderens naive Tilſtand. Ikke en eneſte fremragende Bønde, ikke Spor af politisk, religiøs eller ſocial Bæffelse, ikke en Livsbevægelse uden for Travlheden i Heſteſtalden og omkring Grødsfadet. Nu denne Klavs, eller hvad han hedder, dette nørbyſke Vidunder med det mageløſe Hoved . . . ja, undſkyld, kjære Ruſine, jeg ſer, at du ligesom forleden lader dig afficere af dette Navn; men jeg forſtaar godt denne kammeratlige Følelſe fra Skoletiden . . .“

„Na hvad bryder jeg mig om Knud,“ ſagde hun gnavent. „Lad ham nu være den, han er.“

Frits, der af forſkjellige Omſtændigheder havde kunnet slutte ſig til, at Emma ikke var ligegyldig over for den unge Bøndekarl, ſvarede med et lille Stenk af ſkinsyg Vrgrelſe:

„Jeg ſkal virkelig ikke nedſætte Hr. Knuds Perſon i mindſte Maade; men ſig mig blot, hvori

de Mandens Meriter bestaar, der har skaffet denne unge Mand („unge Mand“! — Frits var selv flere Aar yngre!) en saa eminent Berømmelse for Land og Vid.“

Hun bukkede sig ned: „Sikken nysjelig Sten!“

„Ja,“ henkastede Frits let, „det er et forstenet Sodyr fra en Jordperiode, da vort Land endnu ikke var dukket op over Havet. — Nej-je! . . og han er dog nok Byens eneste Kapacitet. Tænk dig nu det Tilfælde — det er ganske vist et latterligt Tilfælde; men du bliver jo ikke vred for en Spøg, — tænk dig nu, at han anholdt om din Haand, og du sagde Ja — Herre Gud, lille Kusine, det er jo kun Spøg! . . Hvilken poetisk Fremtid kunde du da ikke vente dig! Han har jo Penge, han kjober sig om et Par Aar en lille Gaard eller lad os sige en stor Gaard, du bliver Gaardmandskone, du skal staa med den store Brødkniv ved Bordet og skære Mad til Folkene, du skal skrive Tal paa Botterne langs Bjælken, veje Smør af til Hønskræmmeren ha ha ha — hva’!“

„Det var da ikke saa forfækkeligt, alt det.“

„Nej, men alvorlig talt: tænk dig en ung Pige af den bedre Klasse blive sammenkoblet med saadant et Naturprodukt, der staar uden for al Berøring med Tidens Kultus.“

Emma saa ud i Luften.

De var imidlertid naaede op til en ved Bejen liggende Ræmpehøj, paa hvis Top en mægtig Stendysse højnede sine Granitmasser. Højen og Døjsen tegnede sig med skarpe Grænselinier mod den rødglødende Aftenhimmel, et Par Kornlærker sad paa Overliggeren og galede op i Luften med deres tynde, dirrende Fjstelstemmer, og paa Højens Skraaning stod violette og gule Blomster og halvvisne Græstotter og svajede let i Vinden.

Frits var med et Par lette Spring oppe paa Højen, svang sig op paa Overliggeren og indtog en „ridderlig Attitude“, som han selv udtrykte sig. Som han stod der med de hvide, skinnende Benklæder, den sorte Klædesfrakke om den velformede Krop, den raske lille Straahat over det lyse Haar, med Stoffen løftet som et Sværd i den ene Haand og med den anden Haand i Siden, kraftig belyst fra Top til Taa af den glødende Aftensol, tog han sig virkelig kjæk og smuk ud. Om Knud havde staaet ved Siden af ham, flodset og fejtet, i sin fedtede og flørende Invaliddragt...! Emma gav et iltert Kast med Hovedet, som om hun vilde jage en Fluesværn til Side. Hun arbejdede sig op paa Højen og stod nogle Minutter og saa over mod Skoven, paa hvis løvtætte Røpler det kraftige, gul-

lige Lys verlede virkningsfuldt med Fordybningernes mørke Skygger. Derpaa vendte hun sig atter mod Frits, der begejstret fremsagde et Brudstykke af et Ridderdigt, hvis Slutning lød saaledes:

„men Modet søulmed i Ridderens Bryst,
han sprang som en Løve i vilden Dyst.“

„Vis nu, at du ogsaa har Mod i Brystet!“
sagde Emma. „Spring her ned paa Højen!“

„Nej, det er virkelig for højt, Kusine — mindst fire Alen.“

„Na, Kryster!“

„Kryster? Det Ord taaler ingen højbaaren Ridder at høre af sin Dames Mund, saa heller brække Arme og Ben.“ Dermed sprang han ud i Luften og laa i næste Nu knælende foran Pigen.

„Favre Piger om Ridderens Sværd
vinder Roser, til Løn for hans Færd,“

sang han med sin klangfulde Tenor og stak sit Sværd — Stokken — hen imod hende.

Hun rakte ham et Par Blomster, bøjede sig høvisk og deklamerede med pudsig, opskruet Værdighed: „Højbaarne Ridder, modtag Sejrens Pris af min ringe Haand, og lad disse Farver . . . uf, ikke noget Brøvl!“ udbød hun pludselig og kastede Blomsterne ned ad Højen.

„Na, hvor kunde du nænne at rive mig ud af

disse yndige Illusioner, der lod mig ane Sønnens
Sødme efter en udført Heltedaa!"

„Heltedaa — puh!"

„Ja ja, vi spørger; men med Guds Hjælp skal
der komme en Tid . . . du maa ikke tro, Kusine, at
der ruller Fiskeblod i mine Aarer, jeg har virkelig
mere Mod i Brystet, end du maaske tror."

Hun havde sat sig ned ved Siden af ham, og
Samtalen antog lidt efter lidt et alvorligere Sving.

„Gud give blot, at min Karakter havde dette
rolige, faste Fundament, der ikke lader sig rokke af
lyriske Stemninger, saa skulde du se mig — en
Gang! Mod og Evner har vor Herre givet mig;
men jeg vil ikke gjøre mig bedre, end jeg er, —
jeg har ikke dette Fundament, i det mindste ikke
endnu. Jeg skammer mig ikke ved at tilstaa, at
min Aand er modtagelig for bløde Indtryk saa vel
som for stærke Stemninger. Jeg kan i det ene Øje-
blik græde som et Barn og i det næste føle Harmens
Brændinger gaa over mit Hjærte. Derfor er Byron
min Indlingsdigter. Det er maaske latterligt at
sige det; men jeg føler mig virkelig beslægtet med
denne mægtige, urolig-higende Aand, der forbløder
sig i revolutionær Sønderrevethed. „Der er Ild
og Is inden i mig", som Andersen siger, mit
Naturel er en Sammensætning af gjærende Ele-

menter, jeg har Muligheder i mig til alt, — jeg kan blive en Forbryder, og jeg kan blive en Helt, et ædelt, stort Menneske!”

„Gud fri os, hvad er alt dette for noget, Frits?”

„Det er virkelig sandt, kjæreste Kusine. Min hele fremtidige Mission er afhængig af, om jeg i Tide kommer ind under den regulerende Tugt, den befrugtende Kraft, som en beslægtet Land vil formaa at udøve over mig. Ja, er det ikke forunderligt — et eneste lille Ord, sagt af et Par røde, skønne Pigelæber kan afgjøre hele min Fremtid.”

„Ej, saadan! Saa gid hun vilde sige dette Ord!”

„Ja,” stammede han og saa paa hende med et fugtigt, glansfuldt Blik og en let Bæveren om Munden, „gid — hun — vilde — sige dette Ord!”

Emma blev blussende rød og rejste sig hurtig op. „Frits, vi maa gaa hjem, Fa'er venter.”

Fætter Frits var rejst. Skovene begyndte at blive gule af Uergrelse og Sorg over den forræderske Sommer, der kommer springende med hede Kjærtegu og gyldne Løfter og deler Bufetter og Smil ud til

alle Sider for derefter i næste Djeblif at rende sin Vej igjen, kun lidet agtende paa sine skuffede Dfere, der med de visne Blomster i Hænderne og Taarer i Øjnene staar i Dage og Uger og stirrer efter ham, indtil de, opgivende alt Haab, synker sammen og gemmer sig under det hvide Lagen.

Emma var ikke sig selv længere. Hvor var det dog et trist og aandsforladt Liv, hun førte inden for disse Mure! Den lyse Sommer med sin Sang og Latter, sin Leg og Spænding var som blæst bort i ét Pust, og nu sad Skuffelser og Savn og figgede som graa Spøgelsler i alle Husets Kroe. Dag ud og Dag ind tumle med sorte Gryder og snavlede Baljer, koge Urter og Grød, mangle Lagen og Skjorter! Der kom ofte en misstemmende, fortærende Følelse over hende, naar hun et Djeblif satte sig hen i en stille Krog, eller ogsaa frydsede Tankerne hverandre i et ubestemmeligt Sværmeri, der vel undertiden endte i en eller anden klangfuld Grindring fra Ferietiden, men ogsaa stundum med en ilter lille Følelse, der affødte et utilfreds Nakkedast.

Ofte tog hun sin Tilflugt til Syngebækken; men det var forunderligt med Syngebækken, den vilde slet ikke synge saadan som i forrige Tider, den var bleven saa løjerlig lunefuldt, skiftede om

fra Dur til Moll og fra Moll til Dur med en underlig springende Halsstarrighed. En Gang imellem sang den med et let, legende Lune, der undertiden var ligesom isprængt med en Smule æggende Sanselighed; men i næste Djeblig sukkede, knurrede og skjændte det paa en hel utaalelig Maade bag Havediget. Snart gled dens Bunde afsted med en tungsindig Rynnen, der mindede om afblegede Blomster og flamme Taager, snart hvislede det under Burrerne, som om Vandet blev pisket med Ris. Na, den Bæk var slet ikke værd at høre paa.

En Søndag i November, en mild, solklar Efteraarsdag, kom Knud igjen hjem og traf sammen med Lystrup og Emma samt Jørgen Siversen og Familie hos sin Svoger, Frans, hvis Fødselsdag det netop var. Emma vidste ikke, at han var kommen hjem, ellers havde hun maaske betænkt sig to Gange paa at gaa der ned. Det var, som hun var bange for Knud, hun huffede ham nok fra sidst.

Den unge Soldat var bleven endnu mere „raff“ i sine Udtryk og Domme end forrige Gang. Han førte det ene brændende Spørgsmaal paa Bane efter det andet: Politik, Socialismen, Højskole sagen osv., og havde, trods sin unge Alder, en bestemt Mening om dem alle.

„Ja der kan være meget galt ved alt dette

Mudder i vor Tid og især i dette Socialistvæsen, men der er dog noget rigtigt og sandt paa Bunden af det illel, for Arbejderne og de smaa er lige godt i mange Aar blevet forhultede."

"Forhultede!" udbrød Lystrup. "Nej ved du hvad, min unge Ven, saa længe vore Haandværks-
svende kan gaa med Guldringe i Ørene og drikke Bajere og valse Nætter og Dage paa Danseboderne, er de sandelig ikke at beklage. Jeg kan ogsaa snakke med i dette Stykke, jeg har ogsaa været Haandværkssvend; men den Gang kunde man til daglig Brug hjælpe sig med Kartofler og Meldyppe til Middag, og da var man glad, naar man enkelte Gange om Aaret kunde nyde Livet ved en Svingom i det grønne eller i en indkneben Kjelder. Men det er ogsaa en af Tidens Opgaver: at brede Fløjelstæpper for Arbejderne og overtale dem til at tro, at de er Samfundets Piller."

"Det er lige meget, Lystrup, den simple Mand bliver lige godt skydt til Side af den rige, og det er dog ham, der maa slide og trække og gjøre Arbe'det, mens den anden kan sidde lunt inden Døre og tælle sine Penge."

"Men bevares, Knud, hvad er det for Lærdomme, du gaar og indsuger inde i Hovedstaden? Du er jo paa Vej til at blive Socialist."

„Nej, det er jeg ikke; men, ser De, jeg har begyndt at faa Gluggerne op for et og andet, som jeg ikke for kjendte til.“ Han foltte sig paa Brystet, knappede derpaa Frakken op og fremtog et lille Skrift, som han rakte hen imod Lystrup. „Se her er en lille Bog, som jeg har laant af en Mand der inde, den handler baade om Politiken og Socialismen og alt det andet — værsgod, De maa gjerne laane den.“

„Nej mange Tak, Søn.“

„Ja da er det en god Bog, kan De stole paa; det er slet ingen saad'n Socialisibog, for det skal være en Præst ovre i Jylland, der har skrevet den. Se her skal De nu høre, hvordan han begynder.“

„Nej nej nej, lad os bare være fri for den Slags Forelæsninger, min Søn.“

„Na,“ faldt Jørgen Siversen ind, „la' vos høre lidt aa' 'ed.“

Knud rømmede sig. „Der ulmer stærke Lidenskaber og vilde Kræfter trindt om i Landene; men det er ikke alene Tøjlesløshedens Naab, der lyder fra Folkedybet; der klinger ogsaa Fortviølelseskrig i Røret . . .“

„Nu har jeg Færten,“ afbrød Lystrup ham og plantede Armene paa sine Laar. „Den Slags Lær-

domme skal du ellers ikke komme og læsse af her ude i Rørby, min Gut."

Frans blev urolig og mente, at det var bedst, Knud stak sine Papirer i Lommen igjen.

„Nej lad os høre noget mere, Dreene gaar jo da ikke a' os," mente en anden.

Knud vedblev: „Det hjælper ikke, at vi som Strudsen luffer Djæne for den truende Fare, det hjælper heller ikke at slaa de vilde Instinkter ned med Sablen eller at ville standse Tidsaandens Bærf med et Magtbud; Udviklingen gaar sin Gang over Landene som en stor ustandselig Bølge, og vi kan ikke smutte uden om den og blive stående paa det gamle Grundlag. Vel maa Samfundet holde paa Tugt og Orden, og det maa indrømmes, at der kan være Bildstaber, som kun kan stoppes med Stoffen og Sablen; men i det hele og store maa vi have et bedre Grundlag for Tugten og for Samfundets Tilstande i alle Retninger, — et Grundlag, hvori hele den bedre Del af Menneskeheden har lagt sit Hjærte ind, og hvori Retfærdigheden er parret med sand Humanitet. Jeg priser ikke den saakaldte Ollebrødsbarmhjærtighed; men jeg er fuldt og fast overbevist om, at Samfundet vil ryste i alle sine Juger og til sidst sprænges i hundrede Stykker, dersom vi kun tænker paa at sætte haardt imod

haardt. Vi standser ikke Udskjællserne ved Haan eller ved overlegne Moralprædikener, men kun derved at vi stræber at stille de smaa i Landet saaledes i økonomisk Henseende, at de kan benytte Frihedens Goder, og derved, at vi med Hjærtets hele Inderlighed søger at paakalde den enkeltes Samvittighedsfølelse og giver ham Sans for det højeste og bedste i Livet, søger at bringe ham en sund og vækkende Oplysning, at vække og nære hans Borger- og Fædrelandsfølelse, at skærpe hans Retssans og fremkalde Ansvarsfølelsen. Lad os huske paa, at der i Samfundet skal være Plads for et Hjærte. I Menneskelivet gjælder ikke den stærkes Ret saaledes som i Dyrelivet, hvor Ornen sønderriver Lammet, og Høgen borer sine Klør i Duens Bryst. I Menneskelivet, i Samfundslivet gjælder det netop for enhver at underkue de dyriske Bøddeldrifter, at hugge de Klør af, som vil sønderrive den svage, at arbejde alt det gode, som ligger paa Bunden af Hjærtet, til Sejr, at frigjøre Mændens Længsel efter Lys og Luft, efter Fred med Gud og Mennesker . . ."

Knud var kommen i Hede. Han lod Blikket fare rundt over Selskabet for at se, hvad Virkning hans Forelæsning havde gjort. Emma sendte ham et lille Haansmil og gjorde en Hovedbevægelse, som

om hun vilde sige: „Du bilder dig vist noget ind, du.“

„Nu skal du ha' Tak, Knud,“ sagde Lystrup og rejste sig. „Det bedste ved hele Historien er, at du forstaar ikke et Muk af den, ikke et Muk!“

„Saa-aa, det var slemt!“

„Bilder du dig ind, min Søn, at du med dine 23 Aar paa Bagen, eller hvor gammel du er, og med den Billing af Livserfaring, du har, kan sætte dig ind i Samfundets højeste og vigtigste Anliggender — høh! Hvad siger De, Jørgen Siversen?“

„Næ, ved er han jo lovlig grøn til endnu.“

„Hvad Alderen angaar,“ sagde Knud, rød i Hovedet og gnidende Hænderne op og ned ad Læarene, „da retter den sig nok med Tiden. Og det kunde jo ogsaa være, at jeg med Tiden kunde faa samlet mig lidt mere Lærdom,“ tilføjede han med en lille trodsende Knejsen.

„Ja ja, god Lykke med Fremtiden“, sagde Lystrup; „men jeg siger bare: Pas paa din sunde Menneskeforstand, min Dreng, for du er lidt paa Vej til at blive kulret — ja!“

Knud klemte Fingrene ind i Hænderne, saa Neglene borede sig op i Kjødet; han var lige paa Rippet til at slippe et Kobbelt iltre Ord løs paa Lystrup, men beherskede sig dog.

Senere, da han var kommen i en lidt roligere Stemning, traf han Emma ude i Haven og fik talt nogle Ord med hende. Det varede naturligvis ikke længe, inden de var inde paa deres Stridsæmne fra sidst.

„Du skal vel ogsaa være Fristolelærer, naar du er færdig med Tjenesten? Du ynder jo den fri Undervisning.“

„Ja, du skal ikke gjøre Nar af den fri Undervisning“, svarede han, i det Harmen fra før begyndte at boble i ham paa ny. „Du maatte bare ønske, at din Fa'er kjendte lidt til den og kunde indføre den i sin Skole i Stedet for — Tamperegimentet.“

Det ironiske Smil, som havde siddet i Krogene ved Pigens Mund, svandt pludselig bort, og hendes Ansigt blev kridhvidt.

„Sætter du ud paa min Fa'er?“

„Rej . . ikke saad'n . . hm! Jeg mener bare, at han er lovlig streng med Lejserne, saad'n.“

Hvilken rystende, knugende Magt havde hun dog ikke over ham! Det var, som al hans Modstandskraft ramlede sammen under Vægten af det Blik, hvormed hun maalte ham.

„Om . . han, denne Rasmus Mortensen, som jeg har smaktet om“, vedblev han og rettede sig igjen lidt, for ligesom at sno sig bort med en

Levning af den Mandighed, hvormed han før havde svaret hende, „han bruger slet ingen Bøger i sin Skole, men bare fortæller og synger med Børnene. Du kan tro, Emma, det er lige godt det, der raar.“

„Knud!“ svarede hun, i det hendes fine Næsebor udvidede sig lidt, „du er bleven en utaalelig, forskruet Bigtigper — ja det er du!“ Dermed vendte hun sig om og gik.

Knud skulde med Toget. Da han sagde Farvel til Emma, saa han paa hende med et bønligt Blik og vedblev at holde hendes Haand nogle Sekunder i sin; men hun slog Djnene ned og traf Haanden til sig.

Den unge Soldat var, i den Tid han havde opholdt sig i Hovedstaden, bleven draget ind i aandelige Strømhviroler, der havde gjort ham en Smule fortunlet i Hovedet. De forandrede Livsvilkaar med deres nye, verlende Tilsynelabelser, enkelte opvakte Kammeraters Paavirkning, samt Overværelsen af politiske og andre Møder havde fremkaldt nye Tankebevægelser i ham og ført ham ind i Ungdommens første Gjæring. Som hos de fleste begavede Ynglinge fulgte der med denne begyndende Bækkelse en Smule Overmod, der i Forbindelse med den Selvfølelse, Soldaterværdigheden havde skabt hos ham, gav hans hele Person et vist skruet Præg,

der især maatte træde kjendelig frem her hjemme i de gamle jævne Omgivelser. Sandt at sige havde han saa smaat haft Tanke om at skulle forbygge Nørby, og det opnaaedes ganske vist ogsaa, men paa en hel bagvendt Maade. Han havde godt selv en Følelse af, at hans hele Adfærd havde virket frastødende, navnlig paa Skolelæreren og hans Datter, og det var i en halv flov, halv irriteret Sindstemning, han atter forlod sin Fødeby. Nu vel, de kunde maaske have godt af der hjemme at faa kastet lidt Knaldsats ind i deres døde Vaneliv. Emma havde for Næsten været uforstammet mod ham, og var det ikke, fordi han vidste, at hun, naar alt kom til alt, dog holdt af ham, saa . . . naa, der kom Toget!

Da Lystrup og Emma gik hjem om Aftenen, sagde den første: „Men hvad i al Verden gaar der af Knud? Han er jo paa Vej til at blive bindegald. Han kan ellers blive god, naar han har udstaaet Tjenesten og har været en Tur ovre paa Anstalten i Lyshøj.“

Emma sagde intet, men hun følte denne Aften en isnende, skærende Utilfredshed, som hun aldrig havde følt før.

„Ja, vi faar Storm,“ sagde Lystrup ved sig selv. „Det lumrer godt op fra alle Kanter; men

lad dem kun komme, disse Stormfugle, lad dem kun komme!"

Havens sidste Blomster vejredes hen; men der groede Blomster andre Steder. En Dag kom der en lille Brev med Posten til Emma. Hun aabnede den nysgjerrigt, men slap den igjen, da hun saa, at den indeholdt en Buket af fine, dejlige Blomster. Hun vidste øjeblikkelig, fra hvem disse Blomster kom.

Breven blev en Stund staaende urørt foran hende, medens hun selv med forslagte Arme stod og saa ned paa Bordtæppet. Blomsternes fine Aande steg op imod hende, ombølgede hende, berusede hende med et mildt Trylleri, under hvis Indflydelse en Række Mindelser fra Sommeraesternerne dukkede frem, smeltede sammen og lagde sig som en blød og let Tonestrøm over hendes Sjæl. Før hun vidste af det, havde hun faaet Buketten frem og stod og saa paa de friske, dugsprængte Blomster og indaandede deres Duft.

„Hvor saadan en lille Opmærksomhed dog kan gjøre en glad!“ sagde hun og holdt Buketten frem for sig.

Ved at kigge ned i Brevet fik hun Øje paa

en Konvolut med presset Kniplingskant. Hendes Hænder var ikke fri for at ryste lidt, da hun aabnede den og udfoldede et vellugtende, med paa-trykte Roser og Forglemmigejer prydet Brevark. „Vers!“ udbrød hun og læste:

„Marken har Blomster i Tusindtal,
alle før Vinter dog visner.
Kort de kun aander i Skov og Dal,
Døden snart gennem dem isner.

Evide Blomster i Hjertet grov:
lyse fortryllende Minder.
Duftende Knopper af deres Flor
med i Buketten jeg binder!“

Hun blev staaende længe med Digtet i Haanden, læste og ikke læste, gav sig hen i et Virvar af Følelser og Minder, der bragte hendes Hjerte i en spændende men sød Sitren. Men pludselig slog en Tanke, der ligesom kom springende fra en anden Verden, ned i hende og sprængte det hele Tryllevæv med et Slag. Hun kastede Blomsterne og Digtet ned i Esken igjen, satte sig paa en Stol og knugede Haanden mod Panden. Saaledes sad hun en Stund, forpint, oprevet. Da hørte hun sin Faders Stemme ude fra Gangen, og i samme Nu sprang hun op, tog Esken og forsvandt i sit Kammer.

Knud ventedes hjem i Julen. Hvordan i al Verden skulde hun faa sagt Goddag til ham? I spændende Betagethed figgede hun ud ad Gangdøren Julemorgen. Da fik hun pludselig Dje paa en ung rask Fyr, der, svingende med Stokken, kom hurtig marcherende op ad Skolestrædet. „Gud fri mig, det er Frits!“ udbød hun og knugede Fingrene om Dørranden. „Jeg vil ikke tale med ham, jeg . . . aa, hvad skal jeg dog gjøre!“

„Godmorgen, lille Kusine og glædelig Jul! Jeg kunde virkelig ikke modstaa . . . men hvad er der i Vejen? du er jo ganske bleg!“

„Jeg klemte min Finger, . . . aa det gjør ingen Ting. Vi havde ikke ventet . . .“

„Nej ikke sandt? Det er en Overraskelse; men jeg haaber, at man ikke bliver kjed af min Baa-trængenhed. Nørby Skole har virkelig faaet en saa magnetisk Tiltrækningskraft . . . aa, jeg er bleven ganske echaufferet af den hurtige Gang fra Stationen . . . Er Dufel ikke hjemme?“

„Han er i Kirke.“

Altsaa alene hjemme! tænkte han og slog et lille Kneps med Fingrene.

„Du befinder dig slet ikke vel, kjære Kusine,“ sagde han lidt efter, da han havde taget Plads i Sofaen, og Emma havde bragt ham en Kop Kaffe.

„Det er blot lidt Hovedpine.“

Hun gik ind i Sovestuen, foldede Hænderne og stødte dem nedad med et heftigt Ryk. „Gode Gud, hvorfor skulde han komme nu igjen!“

„Det er en mageløs Julefage, Emma,“ lød det inde fra Stuen.

„Virkelig!“

„Jeg er vis paa, at du selv har bagt den! Og en fortræffelig Kop Kaffe. Kom ind og gjør mig Selskab, Kusine!“

„Nu vel!“ tænkte hun, „jeg er da ikke et usjelt svajende Rør, der bøjer sig for enhver Vind!“ Hun gik rask ind og skjænkede sig virkelig en Kop Kaffe.

„Her er udmærket Plads i Sofaen, . . . aa hvorfor ikke?“

„Tak, jeg sidder lige saa godt paa denne Stol.“

Formiddagssoolen skinnede rødligt gennem de blanke Ruder hen paa hendes sorte Haar, der ligesom med Begjærlighed indsugede det varme Lys. Hendes Kinder, der før var blege, fik lidt efter lidt under Samtalen et Overtæk af hed Rosenfarve, og hendes Øjne lyste med en bestandig tiltagende varm Glans. Han talte saa indtrængende og smukt i Dag, hans Stemme havde

aldrig nogen Sinde været saa blød, saa klangfuld. Der gik vist en hel Time, uden at hun havde nogen Anelse om, hvor disse mange ilende Minuter var blevene af.

„Det er sandt, hvad jeg siger, kjære Emma. Siden i Sommer har Livet der inde i den larmende Stad tabt al Tillokkelse for mig. Mit Studium har været mig en sjælelig Tortur, jeg har følt en Usikkerhed og en Gamlen i mit Indre, der undertiden har bragt mig til Fortvivlelse. Og dog har jeg haft store, løftede Øjeblikke, da mit Hjærte lignede et Raas med vrimlende Livsbetingelser, der kun ventede det vækkende Bliv for at spire, vore, forme sig til kraftige og skjønne . . . nej, rejs dig ikke, kjære Rufine, bliv hos mig, — o vær du min gode Fylgie, sig du dette skabende Bliv, og mit Hjærte vil juble som Englens Fulemorgen . . . o, sig det!“

Hun begyndte at ryste. „Frits, du ved ikke, hvad du siger . . . nej slip mig, aa . . . Frits!“

Hvorledes det var gaaet til, at hun efter nogle Minuters Forløb havde bøjet sig, fortumlet, hed, hurtig aandende, ned mod hans Skulder og lagt sin Haand i hans, vidste hun næppe selv rigtig Rede paa; men nu, da det var sket, følte hun

en Lettelse i sit Hjærte og gav sig, ligesom under en jød Bedøvelse, helt og fuldt hen til ham.

Da bankede det paa Døren. Emma fo'r op og vilde rive sig løs, men i det samme gik Døren op, hun gav et lille Skrig — det var Knud!

Det gav et Ryk i den store kraftige Soldat, som om han havde faaet et Stød af et Sabelhæfte i Hjærtetulen. Han blev hvidgraa i Ansigtet, men beholdt dog hele sin Fatning.

„Goddag! Hm . . . er Skolelæreren hjemme?“

„Nej, han er i Kirke,“ stammede Frits.

„Naa.“

Han stod et Djeblig og famlede med sin Hue, tog derefter atter fat paa Dørgrebet, saa med et fortruffent Ansigt, et Blik fuldt af usigelig Smerte hen paa Emma og hvistede med rystende Stemme: „Det er Synd af dig, Emma,“ hvorefter han langsomt gik ud af Døren igjen.

Jørgen Siversens Hus var et af de ægte gammeldags Bønderhuse med to store Omhængsfænge, et langt Egebord med Mandens lange stive Støvler hængende paa et Søm under Pladen, grønt Panel med røde Bogstaver og Marstal paa Bæggen ved Bordenden, Tintallerkener under Loftet og Geranier og „Simbrasier“ i Vinduerne.

Jørgen var en gammel rig, haardsør Knast med et rynket Ansigt og langt tjavset Haar. Naar han fik sine store Røffere paa og fik kastet sit tyndslidte Badmelsflag over Skuldbrene, var han Mand for at kunne sidde paa et Sædlæs og kjøre halvanden Mil til Kjøbstaden i en knitrende Frost eller i Storm og Skyregn uden saa meget som at „skutte“ sig en eneste Gang; men han var ogsaa Mand for at kunne gaa halve og hele Dage paa Høstmarken for at binde eller slæbe Reg sammen i den mest stegende Hede med sin lodne Hue truffet dybt ned over Ørene. En Gang fik han skaaret en Ende af den venstre Tømmelfinger med Hakkelsen. „Det var dog lige godt ledt,“ sagde han og svøbte en Lås, som han rev af sit Trøjefor, omkring den blødende Finger, hvorpaa han, efter for-gjæves at have rodet en Stund i Hakkelsen efter Stumpen, ganske rolig fortsatte sit Arbejde, indtil Blodtabet nødte ham til at gaa ind til Konen for at faa Fingeren lidt omhyggeligere forbunden. Karen Jørgens var en lille tyk en med en gammel grøn Silkehue og hvidt Bin ud over Panden. Hun var som Pige kommen fra et gudsfrygtigt Hjem, og endnu var Guds Ord hendes Trøst og Glæde. De havde kun den eneste Datter, Ellen, en lille blid Sjæl med barnlige, svømmende Øjne.

En Aften, da Jørgen og hans Tjenestefolk netop lige var blevne færdige med Mælk- og Grøden og havde faaet sat Horn- og Træskeerne op bag Bindueshasperne, traadte en ung skjægget Mand ind i Stuen og bød Godaften. Ingen vilde kjendes ved ham, han stod et Øjeblik ved Døren og smilede lunt i Skjæget; men endelig begyndte Ellen at blive rød i Hovedet, og Karen Jørgens, der sad henne i Kaffelovnskrogen og var i Færd med at klæde sig af, udbrød i det samme:

„Jh men det er jo Fasters Knud!“

„Ja,“ sagde han og lod Blikket løbe omkring i den gamle kjendte Stue, hvor alt syntes at nikke ham i Møde med hjærtelig Gæstfrihed, „jeg kommer til at be', om jeg maa losjere her i Nat, for der er nok noget paa Færde oppe hos min Søsters.“

„Hva' er der!“ udbrød Karen forfærdet, „og jeg kommer lige nysjens der oppe fra, og da var der ikke noget i Vejen.“

„Nej, det er nok ogsaa kommen bag paa dem ... det er sandt, jeg skulde be' jer, om I ikke vilde gaa der op.“

„Naa saa maa jeg nok i Tøjet igjen. Jeg havde endda begyndt at føre mig af, for jeg har væ't saa gal i den ene Hovte hele Dagen. Ellen, saa kommer du til at lave en Seng til Knud oppe

i Kam'jet. Det var da lige godt morsomt, at du kom, sæt dig dog nør, Knud."

Medens Ellen havde travlt med at dække Bord og gjøre Sengen i Stand, sad Knud og hans Morbroder og samtalede om de henrundne Mars Begivenheder, navnlig de Forandringer, der var foregaaede i Rorby, medens Knud havde været borte.

Da Knud hin Julemorgen forlod Emmas Hjem, havde han en Fornemmelse i Brystet, som om Hjertet der inde var blevet slænget midt igjennem. Han holdt sig imidlertid stiv, ingen i Byen mærkede Uraad. Først om Aftenen, da han var kommen til Ro i det lille Mellemkammer, hvor han før havde ligget saa mange hundrede Gange og drømt om sin Pige, brød Smerten over Dæmningen. Han lagde sig med Ansigtet ned mod Hovedpuden, klemte denne op omkring Tindingerne og græd, hulkede. Næste Morgen drog han atter bort. Det var sidste Gang, lovede han, at han havde sat sin Fod i Rorby. I den første Tid efter var det ham en næsten uudholdelig Plage at underkaste sig Militærtugten; der var noget i ham, der æggede til Oprør mod hele Verden. Undertiden skejede han ud i vilde Kammeraters Driffelag. Tilværelsen var med et bleven ham saa haard og ond, syntes han, at det næsten var ham

lige kjært, om det „bristede eller bar.“ Stundum var det dog, som om der blev løst op for en Sammensnøring i hans Indre, og som en blød, varm Strøm gød sig ud over hans Hjærte. Da græd han sig træt og fandt Lise i Graaden; men hver Gang Tanken atter vendte tilbage til hin Julemorgen, snøredes der atter til for alle bløde Følelser. Skuffelsen sad som en fin Staalspids i hans Hjærte, og hver Gang gamle Erindringer strejsfede den, fik de Rist paa Rist. Omfider endte Soldatertiden. Han opholdt sig en Tid endnu i Hovedstaden, tog derefter ud paa Lyshøj Højskole, men kunde i Begyndelsen heller ikke finde sig til rette med Forholdene her. Dgfaa her mødte Tugten ham, en vis Aandens Tugt, der holdt Ungdomsfyrigheden inden bestemte Grænser. Snart vandt dog Lærerne, navnlig Forstanderen, hans Hjærte. Han fastede sig med Iver over Undervisningen og gjorde i kort Tid saa forbausende Fremskridt, at baade Lærerne og de andre Elever studsede derved. Da Skoletiden var forbi, drog Kammeraterne hver til sit — han havde intet Hjem. Da blev han enig med Forstanderen om, at han skulde blive paa Skolen Sommeren over og være ham behjælpelig med Aulsbruget. Han blev betragtet som hørende til Familien — „min Forvalter“ kaldte Forstanderen ham spøgende —

fik nu og da en Undervisningstime, men hentede i øvrigt sin bedste Næringsøring ved de daglige Samtaler med Forstanderen. Næste Vinter var han igjen Elev paa Skolen, hans Hjærte begyndte at komme til Ro, hans Aand var bleven vaft til alvorlig Tænkning over Livet og vænnet til Arbejdsomhed. Nu gif han i sit 26de Aar og begyndte at længes efter en selvstændig Virksomhed. Et Par af hans Barndomsvenner havde været sammen med ham paa Skolen den sidste Vinter, og da de skulde rejse hjem, søgte de at trække ham med. Nu vel, det kunde være ganske morsomt at se sin gamle Fødeby igjen. Hvordan mon Hans og Kristen nu havde det? og Ellen og Smeddens Kirsten og alle de andre gamle Kammerater? Hvad mon de vilde sige ved at se ham nu, kraftig udviklet, med stort Skjæg og med en betydelig større Lærdom — det kunde han nok sige uden at rose sig selv — end nogen af dem havde? Kun en af de gamle Kammerater gif hans Tanker uden om, hende havde han intet at gjøre med mere i dette Liv, hun havde sin Frits — værsgod, hun skulde nok faa Lov at beholde ham i Fred.

Svogerens, der stadig plagedes af Pengeforger og Befymringer over Familiens Formerelse, tog gnavent og tvært imod Knud, da han kom til

Gaarden; men Morbroderens Hus aabnede sig med saa meget større Gjæstfrihed for den farende Svend. Ja Knud syntes ordentlig, medens han sad der ved Bordenden og dampede sin Pibe op og talte med sin gamle Morbroder, at han befandt sig helt vel ved at være kommen under et gammelt rorbysk Tag igjen.

„Sig mig en Gang, Knud, var han Højre- eller Venstremænd, den Skolelæ'r derovre?“

„Han gav sig ikke af med Politiken; men var han noget, saa var han da Venstremænd.“

„Ja det er faa'lig, hvor disse Venstremænd regerer nu om Stunder. Jeg hørte i Fjor, da vi var oppe at vælge Rigsdagsmand ud, hvordan de hug ind paa ham, Prokkrateren fra Lynge; de var hele fire Bønder om ham, men de kunde aldrig rokke ham ud a' Flekken ilel. Det kan sku'tte nytte, at Bonden vil tænke paa at ta' Hamlen fra de stoderendes, for der kommer han til Forkort. Og hvad skal ogsaa alt det Fav og Spetaffel til? Vi har 'ed jo godt, som vi har 'ed.“

„Det har vi nok, men vi kunde dog kanske faa det „end lidt bedre“, som der staar i Bisen.“

„Ja, de lover godt nok, alle disse stortalendes Venstremænd; men det er, som Lystrup siger, det er Bind alt sammen, er 'ed. Som nu ham, denne

Søren Hugger herovre, han er ogsaa bleven Politikker, han lover os, at der skal komme den Dag, da Bønderne skal slippe med de haal'e Skatter og Tiender, naar de bare vil staa sammen og itte helme, førend de har ta'et Rjørepisken fra de store."

"Saa Søren Hugger er ogsaa kommen ind paa Politiken?"

"Ja, han er faa'lig ivrig i Tøjet. Forleden her en Gang vilde han ha' lavet et stort Politikmøde her i Byen; men saa fik Skolelæreren fat i ham nøre ved Lars Lars' Basselgilde og klædte ham dog saa for — fær — delig a', — saa opgav Huggeren Mødet."

Noget ud paa Aftenen gik Jørgen Siversen i Seng; men Knud og Ellen blev sidende oppe for at afvente Karens Tilbagekomst. Gamle, lykkelige Minder fra Barndomstiden kom frem, hundrede Spørgsmaal og Svar krydsede hverandre. Det var en sand Festaften for den lille enfoldige, men hjærtensgode Ellen.

"Hvordan har Emma det?" spurgte Knud, som for at vise, at han nu kunde tale med den største Sindsro om sin fordums elskede.

"Hun har det vist godt, saadan; men hun er i det sidste Aarstid bleven saa underlig vrippen."

"Saa. Kommer Frits noget tit her ud?"

„Ja en Gang imellem kommer han da.“

„Saa ta'er hun vel farlig fornøjet igjen ham?“

„Na det er nok ikke saa farlig hedt imellem dem. Lystrup er nok heller ikke rigtig glad for det Parti.“

Denne Meddelelse syntes at interessere Knud. Han kom endnu med en Række Spørgsmaal om Forholdene i Skolen, men var for øvrigt fuldstændig rolig.

Endelig Kl. 1 kom Karen hjem og fortalte, at Knuds Søster havde „faatt en Dreng“, og at alt var gaaet godt. En halv Time efter var alle komne til No.

Efteraarssolen sendte sine endnu kraftige Straalebundter ud over Marker og Skove, en let Vind strøg hen over Agrenes brungule Stubbe og rusede let i Hovederne paa Bynke og Burrer langs de lodne Grøfter. Friske røde Bærdusse svingede mellem grønne Blade paa Konnebærtræerne i Skovbrynet, og ude paa de saftiggrønne Enge havde de slittige Edderkopper lagt utallige fine glimrende Stykker Spind paa Bleg. Hyrbedrengene gif i deres lasede Frakker og slog lange vemodige Triller, medens Kvæget rolig og støt svøbte Tungerne om Græsset og afrev Tot paa Tot. Musvaager og Glenter gjorde deres Jagtture over Marker og Moser, medens Muldvarpen rolig pløjede sine Løbegrave i Stubmarkernes opblødte Muld. Luften var kølig, men tindrende ren, alle synlige Gjenstande traadte frem med skarpe og klare Omrids. Efteraarets Bemod lod vel allerede sin Stemning røre ved Menneskehjærterne, men Dagen var frisk og skjøn. Det var, som om Naturen tilraabte Menneskene: „Børn, det kan ikke nytte at skjule det, Sommeren er forbi, og Vinterens Kampe stunder til; men fyld nu jere

Lunger med min friske Luft, lær af min endnu tindrende Himmel og min endnu glødende Sol at gaa Kampene i Møde med klare Øjne og varme Hjerter."

Med et frejdigt Smil, hvori en Smule Selvtilfredshed spillede ind, vandrede Knud med en Remingtonriffel over Skulderen og en sammenrullet Fane under Armen ned ad Nørby Gade mod en aaben Plads midt i Byen, hvor han skulde mødes med sine Fæller i den nysoprettede Skyttefreds. Det var en Festdag for de unge; Kredsen skulde i Dag holde sin første Præmieskydning. Egnens unge Kvinder havde skjenket Skytterne en Fane, der allerede tidligere var indviet, og til Præmieskydningen i Dag havde ogsaa nogle Kvinder — hvem var en Hemmelighed — skjenket adskillige Smaating.

Det var halvandet Aar, siden Knud kom tilbage til Nørby. En lille Tid havde han opholdt sig hos sin Morbroder; men da Fynboens Gaard — en mindre Ejendom, der laa tæt ved Skolen, men paa den anden Side af Syngebækken — netop i den samme „Skydning“ tilbød sig for en meget billig Pris, købte han den og slog sig saaledes atter til Ro i sin Fødeby. Han havde ikke Spor af Betænkelighed ved at slaa sig ned ved Skolen; thi Forholdet mellem ham og Emma var en Gang

klaret saa grundigt, at der ikke var Tale om nogen Tvetydighed, og desuden dannede Syngebækken og Wildskoven mellem Havedigerne et saa fyldestgjørende Skjel mellem dem, at de ikke behøvede at frygte for at løbe paa hinanden, naar de kom uden for Dørene. I Løbet af nogle Maaneder fik han pudset Bygningerne op og lagt Haven om, ligesom han ogsaa udkastede en Plan til en ny Skifteinddeling af Lodden og en forbedret Driftsmaade. Men ved Siden af alt dette begyndte han snart at udfolde en ivrig Virksomhed for Sognets aandelige Bækkelse. Han følte en inderlig Trang til at sprænge den keneske Mur, som hidtil havde omgivet Byen, og aabne Vej for Livsrørelserne ude fra det øvrige Land. Naar og hvor Lejlighed gaves, talte han Oplysningens Sag, opmuntrede de unge Karle og Piger til at tage paa Højskolen og søgte at trække Folk med til Møder i Omegnen. I Forbindelse med sine Højskolekammerater fik han oprettet en Læseforening og en lille Sangforening, der fra først af sang en- men senere to- og trestemmige Sange. Det gik kun smaat med Sangen fra først af, men Knud arbejdede ihærdigt med sin Violin, og omsider var Medlemmerne saa vidt fremme, at de turde lade sig høre offentlig. Der blev holdt en Sammenkomst i Kroen, en ung Lærer fra Nabo sognet

holdt et Foredrag, Sangforeningen leverede nogle raske Numre, og sluttelig læste Knud en lille Bondefortælling. Mødet gjorde en uhyre Opfigt, og ved de efterfølgende lignende Sammenkomster mylrede Folk til i sorte Stimer og slugte alt, hvad der blev budt dem, med en sand Ulveappetit. Endelig fik Knud nogle almindelige Samtalemøder i Gang, ved hvilke landøkonomiske Emner drøftedes. Knud var ikke bange for at lade sig høre. Naar han stod i Forsamlingerne og delte ud af sit Forraad, — talte om Foderstoffernes Sammensætning, Sukker- og Eggehvidthoffer, organiske og uorganiske Stoffer, eller om den Betydning, Mergelen har ved at tilføre Jorden Kalk og Fosforsyre o. s. v., da syntes han at føle ved sig selv, at han kunde lære de gode Bymænd et og andet.

Besser, der havde gjort den lykkelige Opdagelse, at disse Møder smed en utrolig Mængde Fir- og Otteskillinger af sig for Toddryer, „Spidsjer“ og Sigarer, var fuldstændig paa det rene med, at han burde parre sin Driftighed med Knuds og gaa Haand i Haand med ham ved det vanskelige Opdyrkningsarbejde.

„Bevares vel,“ sagde han en Aften, da han netop havde udstjænket en hel Otting bayersk Öl, „bevares vel, Knud Olsen, hvor disse hersens Møder

gjør Gavn paa Befolkningen. Jeg tror, jeg tør sige, at det er en . . . en . . . en Arrangement, som vi kan være stolte af."

"Ja, jeg har for Resten tænkt paa, at vi skulde se at faa lavet et stort politisk Møde."

Beszer blev ved disse Ord sat i en pludselig Henrykkelsestilstand, under hvilken Knopperne i hans Ansigt rødmede af Spænding, medens hans livlige Indbildningskraft foregøglede ham et Virvar af summende Mennekestemmer, Klirren af Glas og Klang af springende Dalere og Markstykker. „Et stort politisk Møde!“ udbrod han og saa op paa Knud, som om han vilde tilføje: „Guderne belønne dig og andre Opfindere af store politiske Møder!“ Men pludselig hældede han Hovedet ned mod den ene Skulder og sagde med et forundret Smil, og i det han med Bagen af Haanden gav Knud et Dask paa Maven: „Er det nu'nte mærk — vær — digt! — det er jo min gamle Ide! Kan De da se ind i mig, Mennecke? Det er jo det, jeg har gaaet og tænkt paa i Aar og Dag. Vi maa ha'e et stort politisk Møde, saadant et rigtig demokratisk og folkeligt Møde . . . Bevares vel, hvor Vælgerfolket her ude trænger til . . . til . . . De forstaar mig nok: Frihed, Luft, Liv!“ — her slog han tre Gange op med Armene. „Vi, som

har bevæget os omkring i Verden, og som har vaaren — om jeg saa maa sige — midt ude i Kulturens Strømmer, vi kan se, hvor langt disse Folk er tilbages, og det er ligesom vores Pligt og Berettigelse som gode demokratiske Statsborgere at gaa i Spidsen for Kulturens . . . for . . . for Tidens nye Lustninger. Det er vos, der har Intelligensterne til 'et, det er vos, der skal føre den demokratiske Udvikling frem til Held og Forstaaelse. „Vorwärts!“ som Franskmændene siger — det har altid vaaren mit Valgsprog!”

Det maa bemærkes for at undgaa Misforstaaelse, at Hr. Bøsser var en alt for dannet Mand til, at han under almindelige Forhold skulde sige vos i Stedet for os; naar han da nu udtrykkelig sagde vos, da var det blot en beredvillig lille Indrømmelse til det demokratiske.

Knud trak paa Musklene under Skjægget ved at høre Gæstgiverens ivrige Tale; men han var dog glad ved at høre, at han var Demokrat til Liv og Sjæl, om han end var lidt uklar.

Saa længe Knud og hans Medhjælpere havde holdt sig paa neutrale Omraader, fandt Lystrup ingen Anledning til at skride ind; men da Knud hen ad Foraaret virkelig fik det paatænkte politiske Møde iværksat og havde Held til at saa dygtige

Talere fra forskjellige Lejre til at indfinde sig, mødte gamle Lystrup op med sit sværeste Skjts og brugte det saa eftertryffeligt, at Knud dirrede i otte Dage derefter.

Om dette Møde et Par Ord.

Mumlende, pustende, dampende af Piber og Sigarer stod en talrig Flok af ældre og yngre Korbhyere sammenpressede i Besfers bekjendte Bræddepavluu ventende i glad Spænding paa den længe forud bebudede politiske Styrkeprøve. Endelig stod Knud Olsen frem paa en i Dagens Anledning sammentømret Forhøjning, ringede med en lille Klokke og aabnede Mødet ved at hyde alle Velkommen. Det var sikkert det højtideligste Øjeblik, Korbhy endnu havde oplevet. Alles Djne var rettede paa Taleren; men næppe havde han faaet sendt sin Velkomsthilsen ud over Hovederne paa Forsamlingen, før Indgangsdøren mørknedes af en uhyre Kæmpefrop, der ved nærmere Eftersyn viste sig at tilhøre vor gjæve gamle Lystrup. Knud tav et Øjeblik, alle vendte Djnene hen mod den indtrædende, og en tilfreds Mumlén rullede hen under Bræddetaget. „Nu bliver her Spænd,“ mente en glathaget Mursvend nede bag i Forsamlingen, og adskillige unge Meningsfæller gned Haandsfladerne mod hinanden i Forudsølelsen af en lystig Bataille.

Ja, Lystrup var i Garniss, det kunde man se næsten uden Djne. Han kom paa Pligtens Begne, i en Stemning som den, hvori man møder i en Mormonforsamling. Rød og forpustet, med Kalotten bag ud, satte han sig paa en Plads, der velvillig blev ham overladt af en anden. „La' dig endelig ikke forstyrre, min Ven — værsgod, jeg er lutter Dre“.

„ . . . Men for at vi Bønder,“ fortsatte Knud med lidt dirrende Stemme, „kan lære at kjende de Rettigheder og Pligter, som Friheden har medført, saa maa vi tage Del i de offentlige Forhandlinger — hm! . . . saa maa vi tage Del i de offentlige Forhandlinger, og søge at skaffe os den Dplysning og Dngtighed, som er nødvendig for enhver Borger, der vil fylde sin Plads i Samfundet. Sid dette Møde da maa bidrage til“ osv. — Han sluttede med et Leve for Kongen.

En Forsamlingen ubekjendt Taler fik nu Ordet og talte for en sindig og rolig Udsvikling — sin — dig og ro — lig, hvorefter en ilter Frihedsmand talte for en rask, fremadsvridende Bevægelse, der i en Fart kunde feje alle ormstufne Samfundsindretninger over Ende. „Jngen blaffede Standpunkter! Op med Bisiret og ind paa Livet af Fjenden!“ Der kom Uro i Forsamlingen. „Det var,“ saa bandede Søren Huggen, „en, der kunde snakke

fra Lederen." „Na han er jo halvtøsset," mumlede Frans Larjen. Lystrup havde sat sine store forundrede Glarøjne paa Næsen og sad og svedte. En Gang imellem gjorde han Antegnelser i sin Lommebog.

„Er der ellers nogen, der ønsker at udtale sig?" spurgte Lederen, en ung Gaardmand fra Nabo-sognet.

„Maa jeg be' om Ordet?" lød det nede fra Salen, og Lystrups sorte Kalot kom til Synne over Forsamlingen.

Skolelærerens brede Skikkelse fyldte hele Talerstolen, saa at Lederen maatte træde ned paa Gulvet. Efter at have taget en Pris og slaaet Gaaget paa Snusdaasen til med et Smæk, samt efter at have gjort et Par Stød ud i Luften med Armene, som om han vilde hive sin Frakke bedre paa, skød han Brystet og Maven frem og gik strax lige luft i Ilden.

„Naa, mine Venner, nu kan vi sige, at vi ogsaa her i Rørby er bleven velsignet med Frihedstaler af det renefte Vand. Bevares vel, hvor har man travlt i vore Dage med at blæse i Allarmhornet og raabe Folk paa Vagt for den dyrebare Frihed, — dette Spøgelse, der i vor Tid render

rundt i alle Folks Hoveder, og om hvis „bydende“ Krav enhver Skoledreng kan belære os.“

Du Fredsens, hvor gjorde denne første Salve Virkning paa Forsamlingen! Bifalds- og Mishags- ytringer buldrede gennem Rummet, saa det rystede i Brædderne. En Del af Tilhørerne drejede Hovederne hen mod Knud, til hvem de sidste Ord jo aabenbart maatte være stiledede. Han stod og pillede ved sit mørke Skjæg med et forlegent, usikkert Smil.

Lyttrup forsynede sine Lunger med ny Luft, tørrede sin Pande, gjorde et nyt Stød ud i Luften med Armene og gav derefter en kraftig Overføgt over alle de Udskielser, som Friheden efter hans Mening allerede havde affødt paa det offentlige Livs Omraader.

„Dg ved I, hvor vore Demokrater vil lande med os?“ vedblev han derefter. „De vil smide alle Institutioner over Bord, de vil med fuld Damp og rungende Kæmpevisetoner bore sig ind paa alle Kanter og kaste al god gammel Skif og Respekt til Side!“

Et enkelt gennemtrængende Hør blev her skudt op mod Lyttrup med en hæs, rivende Begejstring. Folk drejede Hovederne hen imod den lille Bøsser; men Bøsser saa sig uskyldig=fordirret til

Siderne, som om han vilde sige: „Hvem . . . hvem . . . hvem var'et?“

„Ja, det vil de!“ vedblev Lystrup. „J aner det ikke selv. Godtfolk, hvor det vil ende. J gaar i god Tro i Tøjet med jeres Frihed og mener at gjøre Gud og Menneſker til Velbehag dermed; men der vil nok komme en Tid . . . nu ser vi til Frihedsmændene fra 48, som fik ſkaffet os denne velſignede 5te Juni-Lov . . . hva' behager?“

„De vil ikke en Gang anerkjende vor Grundlov?“ raabte Knud.

„Ja, det er næſten en Formastelse i vore frihedsberuſede Dage at ſætte et Spørgsmaalſtegn ved den 5te Juni; men det er lige meget, jeg ſkal være min ærlige Mening bekjendt, om J ſaa vil ſætte mig midt ind i Hs. Majestæts Ministerium. Jeg ſpørger jer gamle Karle der nede med de graa Hoveder: Hvor er den højpriſte Lykſalighed, ſom denne Lov har bragt os? Den har lukket alle Døre paa vidt Gab for Mormoner, Baptiſter og Gudsfor nægttere . . . „værſartig! kom og ſlaa jer ned under mine Binger!“ Vi har ſaaet Lov at ſkjælde hverandre ud i Aviſerne og at holde ſaadanne ſtorpolitiſke Møder ſom dette her i Dag — høj! ikke ſaa daarligt!“

Han traf atter Vejret og tørrede ſin Pande.

„Se det er de store Guder, Friheden har bragt os! Og de bliver ogsaa trolig benyttede. Regering og Auctoriteter kritiseres, Strid og Spektakler overalt! Jeg spørger: Havde vi ikke anderledes solide Samfundstilstande under det landsfaderlige Regimente, da vor lille hvidhaarede Konge kunde træde frem og sige: „Ingen Snak — der skal Skabet staa!“ Da passjede enhver sit og lod dem styre, som forstod sig paa det.“

Der blev atter Uro i Forsamlingen. „Der er ligegodt noget i 'et,“ mente nogle; men andre ytrede levende Misfornøjelse med Lystrup. Nederst i Forsamlingen begyndte nogle ungdommelige Uroftiftere at raabe Hurra, men Raabene døde dog matte hen. Lystrup sluttede med en fyndig Protest mod Tidens hele Frihedsrøre og udtalte Ønsket om, at det ellers saa rolige danske Folk maatte beholde sin Forstand en Tur endnu.

Knud sad og gned Haandfladerne op og ned ad sine Laar og tyggede paa sit Dverskjæg. „Gjør 'et, hører du!“ hvissede hans to Skolekammerater og puffede ham i Siderne. Endelig rejste han sig og tog Ordet fra sin Plads:

„Skolelæreren lod falde et Ord, som jeg ikke kan tie til. Han sa'e“ — (Lystrup saa op mod Taget med store Øjne, som om det, han havde sagt,

rullede ned igjen der oppe fra) — „han sa'e, at enhver Skoledreng nu om Stunder mente at kunne snakke med om Friheden — eller saad'n no'et sa'e han. Jeg ved ikke, om han sejtede til os tre her henne, som nylig har væ't paa en Skole.“

„Aha! Naar man slaar iblandt en Flok Hunde, saa hyler den, man rammer.“

„Nej, jeg hyler slet ikke, men jeg vil ærlig og re'lig tilstaa, at det er os tre og saa et Par andre yngre Mænd her i Byen, der har faaet dette Møde sat i Gang. Vi har saa længe gaaet her ude i Nørby og stampet om i de gamle Træsko, uden at have nogen Mening om det ny Liv, som er brudt frem i det øvrige Land. Jeg mener, vi fortjener Tak og ikke Utak, fordi vi søger at hjælpe lidt til med at vække hverandre op. Og dersom Skolelæreren mener, at dette Møde kun er Drengværk, saa ta'r han Fejl, gjør han, for vi har haft en ærlig og god Mening med det. Det er paa Tiden, at vi Bønder faar gnedet Skjællene af Djnene. Det kan ikke nytte noget, at Skolelæreren er vred paa Friheden, for vi har nu en Gang faaet den, og det skal nok ogsaa vise sig mere og mere, at den er en god Gave, der fører Liv og Dplysning og Driftighed med sig; men vil vi lære at bruge den rigtig, da maa vi ud i Lyset, ud, hvor Livet bryder og gjærer,

og ikke sidde og titte hjemme i vore Kroge og rygte af Forstrækkelse over de Hug og Stød, som der vanfer paa Kamppladsene."

"Bra . . . a . . . vo, Bravo!" raabte de unge nede bag ved. Et Hurra for Knud . . . Hurra . . . a!" — "Nu kan Skolelæreren bide lidt paa det!" raabte Søren Hugger og gned sig i Hænderne. "Na hold du din Kjæve i, din Gavslab!" sagde Jørgen Sivertsen og huggede Huggeren med Djnene. Imidlertid var Lystrup igjen kommen op paa Talerstolen.

"Jeg kunde nok vide, at Knud havde endnu en Mundfuld at aflevere," begyndte han. "Den første Gang, jeg saa ham, efter at han var kommen hjem derovre fra Anstalten, saa jeg strax, at han havde faaet Stempleet: „Patent!" Naturligvis „Dvenskjæg" og langt Haar ned ad Nakken! Jeg er vis paa, at han staver ikke længer sit Navn „Knud Olsen" men „Knud D — les — søn" eller saadant noget. Jo jeg kjender mine Graaben paa Gangen."

Folk brast i Latter, Knud tvang sig til at le med; men han var blussende rød og dirrede indvendig, — han kunde have bidt et Firtommersøm over i dette Øjeblik.

"Jo, det er en sand Betsignelse for vort lille Land, alt dette Frihedshalløj," vedblev Lystrup. „Vi maa ret være taknemmelige for alle disse

Frihedsapostle, der saadan kan møde frem med Lommerne fulde af elektriske Batterier og uddele Stød til alle Sider og vække alle Dødbiderkroppene til Live og lære os at hilse den ny Ulger-Danste-Tid Velkommen med Sang og dundrende Hurra-raab! Men jeg tror dog ikke, at det rigtig skal lykkes dem at faa vendt op og ned paa os gamle Træskofolk her i Rørby. Vi er i hvert Fald slet ikke bange for dem. Lad dem kun komme, vi skal ta'e imod dem med fjærlige Arme!"

Lystrup fik her selv et „dundrende Hurra“ og gik derefter ud af Salen med Sejrens Træk skrevet paa sin brede Pande. Folk sludrede i Munden paa hverandre, lo og gnubbede sig paa Armene. „Det er dog lige godt et gammelt Jærn, det er Lystrup!“

Paa Bladsen uden for Døren slog Jørgen Siverfen, Frans Larsen og et Par andre Mænd Kreds om Lystrup og begyndte at tale om den nys udstaaede Kamp. Da borede pludselig Gjæstgiverens glatkæmmede Hoved sig ind i Klyngen.

„Hr. Lystrup, her er min Haand! Maa jeg bevidne Hr. Skolelæreren min skyldige Afklamation for Dereses ma — ges — løse Taler! Bevares vel, hvor De trakterede de gode Demokrater!“

Lystrup, der var kommen i Samtale med Frans Larsen, stak sin Sliffepot til Bøsser, men vedblev

uforstyrret at tale til Frans. Gæstgiveren maatte da tage til Takke med Jørgen Siversen.

„Nej, vi ældre Folk, som har vaaren ude i Verden og lært at kjende Grundpillerne for Livets — for Livets Fundamenter, vi ser nok, Jørgen Siversen, hvor vores saakaldte Demokrater vil lande med os; vi gennemskuer dem, Jørgen Siversen.“ Her stødte Bessjer sin Pegefinger mod Brystet paa Gaardmanden for at betegne, hvorledes de saakaldte Demokrater blev gjennemborede.

„Ja,“ svarede Jørgen og strøg sig om Næsen, „man kjender jo ikke saad'n rigtig til 'ed; men-ne . . .“

„Oj jo, oj jo, den sunde Mennekesforstand maa jo dog siige os, kjære, at alt dette demokratiske Mudder ab — se — lut maa ende med Oplosning og Revolution, ab — se — lut! Hvad er det for et Demokrati, vi har, Jørgen Siversen? Det er Socialister og uvidende Skolelæ . . . hm! (et hurtigt Blik til Lystrup) . . . Socialister og uvidende Folketalere og saadan none. Ja skab os et Demokrati, som har de fornødne Intelligenser — saa er vi med alle! Vi er alle Demokrater, Jørgen Siversen, vi er alle Frihedsmænd; men Gud bevare os fra nogen Sinde at faa et parlamentarisk Monarki og Republik indført her i vores lille elskede, gamle Danmark!“

„Ja, det er ogsaa min Mening. Vi ved, hvordan vi har 'ed; men vi ved skuffte, hvordan vi faar 'ed.“

„Netop getruffen! Vi vilde faa et . . . et . . . et . . . et Socialistregimente. Det ligger allerede i Horisonten over vores Hoveder. Hvordan sla'er ikke Baptister og Gudsforneegtere til alle vores menneskelige Love og Anordninger, som Hr. Lystrup faa træffende udtrykte sig. Ingen Respekt for Lov og Retfærdighed mere! De har da hørt“ — her lod han Stemmen synke et Par Grader, puffede til Jorgen med Skulderen og skjævede hemmelighedsfuldt op til ham — „De har da hørt det skandaløse Angreb paa mig i Avisen?“

„Ne'.“

„Det stod i Bladet i Gaar. Det er ham, Kommissionæren, den halte Skrædder der ude. Kom med her hen i Krogen, jeg har netop Bladet i Lommen.“

„Hva' har De gjort ham?“

Besjer slog ud med Haanden. „Ren Misforstaaelse! Han hjalp mig en Smule ved Handelen, da jeg folgte den brune. Saa kommer han og stikker mig en Regning paa fem Daler. „Vil De ha'e to?“ „Nej“ „Saa rejs ad Hekkenfeldt til!“ — Nu skal De høre:

„Herved advares alle og enhver mod at indlade sig i Pengesager med Kromanden i Rorby, da hans Ord og Løfter i saadanne Sager ikke gjælder mere end Rattens.“

„Hvad synes De, Jørgen Siverfen? Skan — da — løst! Men De kan tro, han faar mulet sig til Gjengjæld; det kommer i Bladet i Morgen... jeg har det her i min Notitsbog, nu skal De bare høre:“

„En Indsender har i Gaars Dato af dette ærede Blad skrevet som følger: „Herved advares alle og enhver mod at indlade sig i Pengesager med Kromanden i Rorby.“ Fremdeles skriver han: „da hans Ord og Løfter i saadanne Sager ikke gjælder mere end Rattens.“ Man tror ikke sine egne Dine, men det staar der virkelig. Men den Slags Individier møder man med tavs Foragt!“

Besfer puffede her til Jørgen med Albuen, skød Munden frem og saa op paa ham med et Sideblik, der vidnede om en uhyre Beholdning af tavs Foragt inde bag Djuene. „Hva' — hva'? Riks pille ved das, min Dreng!“

„Hæ ja, jeg ved 'ed it', Besfer; jeg synes, De har bare skrevet a' igjen, hvad han maa, man forstaar sig jo itte paa 'ed.“

„De kan tro, Jørgen Siversen, han kommer ikke tiere til maj.“

Sagen blev nærmere drøftet, og de kom derefter atter ind paa Tidens Vanskeligheder. „Nej,“ sagde Besser, i det de atter gif hen imod den lille Gruppe, „vi faar svære Kampe at bestaa, svære Kampe. Det kommer fra Udlandene. Jaj har i det franske Parlements Overhus hørt med mine egne Øren, at en Taler — ok, jeg ser ham lige saa tydelig for mine Øjne, en lille hvidhaaret Mand — jaj har hørt ham sige: „Republikken er Folkenes Frelse!“ Ja, det har jaj hørt. Keiser Napoleon var selv tilstede — han sat lige ved Siden af mig —; han blev lige saa hvid i sit Ansigt som den Bæg der.“

„Saa?“

„Ja.“

„Sa'e han da it' no'et?“

„Sa'e noget? Han tor'e inte, — tor'e bogstavelig talt inte. Saa vidt er det kommen i vore Dage, Jørgen Siversen, at en Kajsar og Regent maa tie til, hvad aabenbare Landsforrædere siger i hans ajet Parlament. Det gjorde mig ondt for den stakkels Mand. Jeg tog Mod til mig og sa'e saadan ganske ungedulgt og frit ud: „Niks forbluffen, Jhrum Majestæt, hat niks at bedeuten!“

Jeg talte tyft, desformedelst at jeg inte var det franste rigtig mægtig. Men De skulde se, Jørgen Siverjen, hvor dette Ord af en jævn, lojal Borger gjorde ham godt. Han trykkede min Haand og græd."

„Saa!"

„Ja!"

„Nej, jeg siger," vedblev Besser, „og det er min fuldeste og fasteste Overbevisning: Gud bevare os fra en parlamentarisk Forfatning! . . . Of jeg staar her og snakker . . . Stuerne er propfulde af Mennesker. Naa," tilføjede han og hævede Haanden til et ægte danskt, loyalt Haandslag, „det glæder maj, at vi to gamle Politikkere er aldeles enige i Sagernes Realiteter . . . ja, De kommer vel inden for om lidt? Jeg har faaet en ganske dajlig Jamajka-Rom hjem, De kan tro, den er delikat, den er hverken socialistisk eller parlamentarisk hi hi hi! Naa, Adjøs saa længe!"

Dermed slog han ud med Haanden og roede sig som en fed Andrif hen over Stenbroen.

Det lod til, at „Træskofolkene" var mere modtagelige for Electriciteten, end Lystrup havde tænkt sig; i hvert Fald sitrede Byen i lang Tid efter Bataillen i Kroen. Der begyndte endog at blive Tale om Partidannelser, noget, man ikke før havde kjendt til i Nørby Sogn. Unge og gamle Hjørner

var blevne lavede op, tumlede med Tanter, som de vel endnu ikke kunde løfte, men som dog fremkaldte Interesser og gav Bind i Sejlene. Ofte kunde man se Folk, som mødte hinanden paa Gaden, standse og begynde en ivrig „Diskut.“ Ved Maaltiderne drøftede man atter og atter de Spørgsmaal, der havde været paa Bane ved Mødet; og hver af Talerne fik sit Skudsmaal. De fleste gav ubetinget Lystrup Prisen. Byen var stolt af sin Skolelærer. Ja, Knud var heller ikke saa væf, mente nogle; han maatte lige godt have faaet en Del Lærdom derovre paa Skolen, ellers havde han ikke saadan kunnet belægge sine Ord. „Men det var grovt, saa rødhoved' han blev, da Lystrup stak ham den med Dvenskfægget og ded.“

Ja, der blev ved Mødet trykket en Braad i Knuds Hjærte. Han vilde ikke være ved det, men den sad der lige godt. Hver Gang han saa over mod Skolen, syntes han, at der udstraalede noget ondt fra dens hvide Mure. Hvor megen Smerte og Haan havde der ikke mødt ham derovre fra!

Knud havde imidlertid faaet Blod paa Tanden og begyndte saa smaat at forberede sig til en ny Dyst; men da kom der en Dag et Brev fra Højskoleforstanderen saalydend:

„Kjære Knud Olsen!

Det glæder mig at høre, at Deres By endelig begynder at vise Tegns paa aandelige Interesser. Jeg tør vel antage, at De har en ikke ringe Del heri; men naar De, som jeg hører, har begyndt at tage Politiken op som Kampæmne, da kan jeg ikke andet end advare Dem mod at tage for voldsomt fat paa dens vanskelige Løstestænger. Hvis De vil lyde mit velmente Raad, skal De foreløbig indskrænke Dem til at høre og læse, hvad de forskjellige Partier har at sige, og saaledes søge at danne Dem en uhildet og fordomsfri Overbevisning. Hold Dem foreløbig til den mere rolige aandelige Gjærning, De har paabegyndt i Deres Kreds. Syng med de unge, søg at vække deres Fædrelandsfjnd, Kjærlighed til vor Bogskat, væk deres Interesse for Oplysning, for et forbedret Agerbrug osv. Til denne Gjærning vil jeg af Hjærtet ønske Dem Held og Velsignelse.“

I Brevets Kant var der tilføjet: „Tak for de to anmeldte Piger til Sommerkolen.“

Knud smed Brevet hen ad Bordet, da han havde læst det; men da han senere havde tænkt roligere over dets Indhold, gav han dog efter og lagde foreløbig Politiken til Side. Den lille politiske

Eufen, som var gaaet hen over Sognet, havde imidlertid været stærk nok til at fremkalde adskillige baade yngre og ældre Mænds Interesse for Landets offentlige Anliggender. Man begyndte at holde Aviser, man tog til Balgmøder og drøftede ogsaa Dagens Spørgsmaal hjemme. I Reglen gik det saa nogenlunde rolig af; men en Gang imellem sprang rigtig nok en af Bomberne i Krogene og bragte Larm i Lejren.

Knud tog dobbelt ivrigt fat paa sin øvrige Gjerning baade i Hjemmet og blandt Ungdommen. Skyttekredsen var naturligvis ogsaa hans Bærk. Allerede forrige Vinter havde han begyndt at forberede Sagen, og Sangforeningens Medlemmer syntes alle at være stemte for den. Da Foraaret brød frem, tog han ihærdigt fat og fik Sagen i Gang. Hver Søndag mødte han paa Skydepladsen ude mellem nogle Bakker bag Byen, ledede Skydningen og indøvede de unge i Exercits og Fægtning.

Vi vender nu tilbage til Begyndelsen af dette Afsnit. I Dag skulde altsaa den første Kampprøve staa. Da den lille Troppestykke — vel omtrent 30 Mand — var samlet, viklede Knud Danebrog frem og kommanderede: „Træd an!“ Et Par Spillemænd, som var Medlemmer af Kredsen, havde af sig selv

givet Møde med deres Messinginstrumenter og begyndte at gjøre nogle forberedende Stød i dem.

„Dg nu en rask Sang, mens vi marcherer op ad Gaden,“ sagde Knud. „Lad os faa den, I ved nok, Ungdommens Sang.“

Med Musikken og den vajende Fane i Spidsen marcherede nu Skytterne op igjennem Byen med deres blanke Exercergeværer og broncefarvede Remingtonrifler i Hvilstilling, syngende i flerstemmigt, kraftigt Kor:

„Den Ungdomshigen, som suger Kraft
af Mandens druesyldte Skaaler,
som styder opad ved Troens Saft
og gror sig rank ved Haabets Straaler,
som offervillig gi'r Haand til Vagt
med Kjærlighedens og Sandheds Magt,
og som ved Barnets Drøm staar Vagt,
— for den jeg aabner Sind og Hjærte.

Lad Livets Fjender med Spot og Harm
kun smile eller vise Tænder,
lad Bølløst lokke med blottet Barm
og klappe mig med bløde Hænder,
lad Mammon række med Blink sin Pung,
lad Træthed gjøre mig Bejen tung,
jeg rejser Panden, hæk og mug,
og sparker Snorene af Hoden.

Lad Dværge rase kun under Muld
ved Tønerne fra Ungdomsluren:
Her er jeg, Frænder af Lysets Kuld,
til Kamp beredt mod Dværgnaturen!

Kom, Ydun, ræk mig din friske Frugt,
 styrk mine Binger til Tankeslugt,
 og løst min Aand, mens stort og smukt
 mit Liv sig former om min Stræben!"

Sangens Indhold laa vel lidt for højt for en Del af Skytterne, maasse for de fleste; men de sang alle med af fuldt Bryst, løftede af Dagens Feststemning. Tonerne kaldte Folk frem fra alle Kanter. En Flok meget unge Danskere fulgte Skytterne i Kjølvandet, svingede med Huerne og gav nu og da deres Begejstring Luft i mer eller mindre højroste Udbrud, der just ikke harmonerede overdrevent skjønt med Sangens Toner. Gamle graa Hoveder tittede ud af Vinduer og Døre, Piger, Bedstemødre og unge Koner med Børn paa Armene krøb op paa Stenbunker og Jordvolde for at kunne nyde Toget saa længe som mulig. Hundene glammede i Gaardene, og hist og her løb en Kat eller Høne i vild Forstrækkelse over Vej og Have. En højtidelig Citren gik igjennem Byen, det var, som Solen lyfte stærkere end sædvanlig, og som Træerne dirrede af Henrykkelse.

„Hjane dog, fikket Staahej!“ raabte en Kjerling, der kom løbende med en Kaffekop i Haanden ud paa Gaden. „Det har man da aldrig set Mage til i sine livskabte Dage.“

„Nej, du har Ret i 'et, Grete,“ svarede en gammel Aftægtsmænd, der havde staaet og gabet med en Pøs *) i Haanden. „Ded er et forfærdeligt Menneſke, den Knud, han sætter snart hele Byen paa den aa'en Ende.“

Kredſens Markfør — Kristen Knort kaldet — en lille hjulbenet, grinende Pundtærſter — humpede ſtrunk bag efter Skytterne med ſin Mærkeſtof og Klifterpotte i Hænderne. Da han kom hen ud for ſit Hus, ſik han Dje paa ſin nys hjemførte Uegtemage — den gamle var død for et halvt Aar ſiden — et langt, knoglet Kvindſolk med en tynd, ſammenſnerpet Mund, der maatte bringe enhver paa den Foreſtilling, at hun ikke havde beſtillt andet i ſit Liv end at tygge Slaaen. „Halloj, Mo'er — Honnør!“ raabte han hen til hende og ſkuldrede med Mærkeſtoffen.

„Na ſlav dig nu it' alt for toſſet, Kristen. . . men du godeſte! har du ikke illel taget den ny Trøje paa . . .!“

„Man maa være lidt ſin ſaad'n en Dav, Mo'er.“ Støjen og Sengen opslugte hendes Svar; men hendes ivrige Mundvridninger vidnede om, at det ikke var af den allerblideſte Art.

*) Dje.

Midt under Sangen drog Skytterne forbi Skolens Have. De hvide Mure, der lyste med en stærk skærende Glans i Solen, bragte Knud til at flippe med Djnene; men ret som han vilde trodse Skæret, drejede han Blikket udfordrende hen imod Bæggene og forstærkede Røsten, medens han med en noget uklar, men ilter Følelse sang Ordene:

„Seg rejser Panden, hjæl og ung,
og sparfer Snorene af Foden!“

Knud saa ikke, at en lille rystende Haand i dette Djeblif drog nogle Kviste til Side paa Lysthusets tætte Bladevæg, og at et Par store brune Djne stirrede spændt gjennem den fremkomne Aabning. Nej, Emma skulde nok vogte sig for at give sig til Kjende, allermest over for ham. Hun blev staaende og lyttede efter Sangen, der, længe efter at Skæren var kommen hende af Syne, vedblev at tone, svagere og svagere, til sidst hendpønde som de sidste Toner fra et Jægerhorn i Skoven. Nede fra den modsatte Ende af Haven lod Vandfaldets dæmpede Bruslen, der ligesom opfangede og tilbagegav de sidste svage Harmonier, saa at hun længe efter syntes at kunne høre lethenaandede Treklange tone gjennem Faldets Rymmen. Og nu forekom det hende, trods Afstanden, at hun ogsaa hørte en sagte

Skulpen og Rislen fra Dybderne under Bildnisjet nede mellem Digerne. Indbildningskraften vavede svundne Sommerafteners Stilhed og Poesi om hendes Tankeverden, Mindets fjærne Baldhornstoner lod i hendes Øren, og hemmelige, bundne Drømmelyde løstede sig og ligesom vibrerede om hendes Hoved.

Hun rettede sig op og tog til Hovedet, som om det værkede inde bag Pandens Hvælving; men snart sank hun atter hen i Erindringens vidunderlige Trylleri. Hun stirrede ned paa nogle visne Elmeblade, der gled let fejende frem og tilbage ved hendes Fod, Brynene traf sig tættere og tættere sammen, saa at der dannede sig en dyb, mørk Fure mellem deres sorte Buer, og et Par Trækninger, hvori en Blanding af Lidelse og Bitterhed syntes at lejre sig, drog hen over hendes Ansigt; men pludselig, som gjennemglødet af en trodsende Viljesytring, stødte hun den ene Fod mod Jorden og rettede Hovedet i Vejret, som om hun vilde sige: „Dgfaa jeg kan rejse Panden og sparke Snorene af Foden.“

„... Ej ej! her finder jeg min bortsløjne Fugl!“
 lod i det samme en Stemme ude fra Gangen.

Hun fo'r sammen og vilde gaa; men Frits spærrede hende Vejen, tog hende om Livet og traf hende med sig ned paa Bænken.

„Na la' nu vær' med det væmmelige Kjæleri!“
sagde hun og sled sig løs.

„Men kjæreste Emma, hvor kan du nu igjen . .
jeg kommer her springende saa glad og begejstret,
og saa . . .“

„Jeg har Hovedpine.“

„Gjgen Hovedpine! Det er dog kjedeligt, bare
den dog vilde gaa over. Jeg har glædet mig saa
meget til, at vi skulde gaa en Tur og sværme lidt
sammen i Maanestien i Aften.“

„I Aften? Du sa'e jo, at du vilde tage ind
igjen i Eftermiddag.“

„Det var ogsaa min Mening; men efter nøjere
Overvejelse . . . jeg kan virkelig ikke rive mig løs
fra disse brune Djne. Se rigtig paa mig! Na
disse guddommelige Djne! Et eneste Blik af dem . . .“

„Ja vist, Sniknak! . . . Men hør, Frits, tror
du ikke alligevel . . . Du ved, Fa'er er saa bange
for, at du skal forsømme Læsningen; han har
virkelig svært ved at skaffe de mange Penge.“

Frits udstødte et Suk. „Du kan tro, kjære
Emma, det gjør mig tit ondt, at jeg maa lægge
Beslag paa Dnfels Belvilje.“ Han sad et Djeblik
og saa grundende ned paa Gruset. „Hvorfor er
det ikke ogsaa indrettet saaledes her i Livet“, sagde
han derpaa og hævede Blikket op mod Elmetoppene,

„at en lys, begavet og energisk Aand formaar at bane sig Vej til sit Maal uden de dumme Penges Hjælp?“

Emma lagde Armene over Kors og lænede sig tilbage mod Stammernes Fletværk.

„Der er noget i mig,“ vedblev han, „som opprores ved Tanken om den Rolle, som dette dumme Mammon spiller i Livet.“ Han kom nu ind paa en lang Betragtning af „Aanden og Materien“, „Ideernes Adel“ osv. og sluttede med den Bemærkning: „Jeg kommer mere og mere til Erkjendelse af, at min Mission vil falde inden for det ideale Livs Pereferei.“

Emma havde kun hørt lidt efter; hun var igjen falden i Tanker og vaktes først af disse, da Lyden af et fjært Skud naaede hendes Øre. „Lad os gaa ind,“ sagde hun hurtigt og rejste sig.

Inde i Stuen havde Lystrup og Jørgen Siversen faaet sig en lille Samtale.

„. . . Nej, det er, som jeg siger, Jørgen Siversen, Knud er komplet forrykt — komplet forrykt!“

„Ja, jeg kan ikke med Knud, som han er nu; men Tøsen gaar jo og titter efter ham, det kan jeg godt mærke, og hvad vor Mo'er angaar, saa er hun og Knud faa'lig orliante.“

„Saa! Hvor kommer det sig?“

„Jo, det volder jo, at han saadan kan sidde og snaffe helligt med hende om Biblen og alt det. Han kommer jo stændig hos os, og saa sidder de og komfererer i hele Timer, og det er jo noget efter Karens Hoved.“

„Se se! Men det kunde dog være, at Knud kommer der af en anden Grund.“

„Ja, han kan bide sig i Næsen, kan han; for saa længe han er saa overstyrkelig og gaar og gjør sig ubsaattes saa med den ene, saa med den aa'en, faar han“ — saa bandede Jørgen — „itte Løsen.“

„ . . . Holdt holdt! det maa De ikke bande paa, min Ven. Knud er, trods alt sit Fjanteri, en brav Fyr — jeg kjender ham jo fra Barnsben — og dersom han holder af hende og hun af ham . . .“

„Da vilde De vist itte gi'e deres Minde til, at han og Emma kom sammen.“

„Hm, det er nu et Tilfælde, som ikke godt . . . men for Resten hørte det aldeles ikke til Umulighederne, aldeles ikke. Man skal se Tingene paa Ketten og ikke paa Brangen, min Fa'er; men . . . naa der er Børnene . . . Hm hm! Naa saa De tror, Rugen vil gi'e godt, Jørgen Siversen?“

— — — — —
Efter en nogen halsbrækkende Rodemarch over

en opført Markvej var Skytterne, dampende af Sved, men livsmodige som unge Bjørne naaet ud til Skydepladsen mellem Bakkerne.

„Deling . . . Holdt!“ kommanderede Knud. „Til venstre marcher op . . . løb! — Retning til højre . . . æh, Maven ind der nede . . . Morten! Og stræk Knæerne, Rasmus, saadan! Deling . . . Lige ud! — Gevær paa . . . du hænger for meget med Bøssen, Per . . . saadan! Gevær paa . . . Skulder!“

Knud rømmede sig. „Hm! Nu skulde vi altsaa ta'e den første Dyst med hverandre, — ja, jeg vil ikke holde nogen Tale til jer; men jeg vil dog sige saa meget, at dette her skulde ikke være rene bare Leg. Lad os kunns mere os med at stikke til den sorte Firkant der ude; men lad os dog huske paa, at ethvert Skud, vi løsner, skal være et Skud til Ære for den Fane, vore Kvinder har gi'et os, for gamle Danebrog!“ Han gav her Fanebæreren Tegnet til at træde midt hen for Fronten med det ny, straalende Banner. „Præsenter . . . Gevær! Og saa et Leve for vort Flag, med det Dnske, at vi alle, om det kræves, maa ha'e Mod i Brystet til at kæmpe under Danebrog „med Gud for Ære og Ret,“ som vor Konge har sagt!“

Et tredobbelt Hurra rullede ud over Marken. Enkelte af Karlene brølede igjennem som Tyre og

fandt, at det hele var „Spænd“, medens adskillige andre virkelig følte en vis højtidelig Kriblen inden for deres tykke, vatterede Vestebryster.

„Naa, Gevær ved . . . Fod! Træd . . . af!“

Et Øjeblik efter knaldede Riflerne lystig mellem Bakkerne, medens Exerccergeværerne hvilede sig i Pyramider omkring Danebrog. Solen skinnede paa de blanke Løb, der glimrede som Sølvstænger, det rødvide Flag fyldtes nu og da af en Luftbølge, svingede ud og lod en grøn Løvkrans og en Bue af gyldne Jldbogstaver til Syne. Skytterne var delte i to Hold, af hvilke det ene skød, medens det andet holdt Hvil. Nogle af Karlene benyttede Fritiden til at fægte, brydes og springe Buk, medens andre havde valgt den mere magelige Del at ligge paa Maven i Græsset ved en Dam tæt ved, hvor de, dampende af deres Piber og Sigarer, laa og gottede sig ved de andres Krumspring. Nu og da drev en Sky af stramtflugtende Krudtrøg hen over de hvilende Grupper og blandede sig med de opstigende Spiraler af Tobaksrøg. — Det var en hel lille Feltlejr.

De skydende Medlemmer var i Spænding. En Ring af sammenpressede Hoveder stirrede ned i Skydebogen, hvori Udslaget blev nedskrevet. „Hvor mange Points har jeg nu?“ „Hum dig lidt, Morten, og tag Låbberne af Papiret“ „Klav's har flest!“

„Klavs bliver Skyttekonge!“ „Ja la' vos nu se det sidste Skud!“

Klavs traadte frem og lagde an. Pus! „G'rut mæ' 'en!“

Markøren kom springende frem fra sin Hule, gloede en Stund tvivlende paa Skiven og begyndte derpaa at svinge rundt med Stoffen, som han var gal.

„Ha ha ha! Forbi . . .! Buss . . .!“ lød det nu i skrældende Virvar.

„Saa Farvel, Danmark, sa'e Kjællingen, hun rejste til Jylland!“ henkastede Klavs slot, medens dog Værgrelsen gnistrede ham mellem Tænderne.

Da Skydningen var til Ende, aabnede en ung Gaardmand, som var Medlem af Styrelsen, og som havde haft det Hverv at tilvejebringe Præmier, en lille brunmalet Kasse og udpakkede den ene straalende Gjenstand efter den anden. Skyttekongen fik et Hurra, og derefter blev Præmierne uddelte.

„. . . Og her er femte Præmie, en Urbakke!“ raabte Uddeleren. „Hvem skal ha'e den?“

„Det er Knud, han har sytten Points.“

„Kors, hvor den er fin!“ sagde Klavs. „Der er baade Bæller og Krusjeduller . . . bi lidt, det er“ — saa bandede han — „den Tingest, som Skolelær'ens Emma sad og fingererede med den

anden Dag, da jeg var oppe med Skoletørv. Sa' mig se! Jo meget rigtig! Der var saad'n en Jngretning af Guldpæller oppe i Toppen, et Hjærte og et Kors og en anden Tingest."

„Et Anker," fuldførte en.

„Ja, jeg ved ikke, hvad den hedder; men det var saad'n en ligesom en dobbelt Medekrog. Jo, hun sad sku og lavede paa den, da jeg var inde og fik Kaffe; men saa i den samme Skynding kommer Lysstrup ind og vips! havde hun den nede under Forflædet og rendte hen og puttede den ned i en Komodeskuffe . . . Naa, Knud, der faar du jo en Prisang fra din gamle Kjæreste."

Nogle lo, men Uddeleren sendte dem et advarende Djekast og rystede paa Hovedet. Knud stod og saa med flov Forlegenhed paa Urbakken. „Hm! den er jo . . . den er jo meget pæn!"

Det var imidlertid blevet hen imod Solnedgang, og da Præmieuddelingen var til Ende, ordnede Skytterne sig til Hjemmarch. Medens de traf ned ad Bygaden, istemte de med deres stærke, sfingrende Stemmer følgende Skyttesang:

„Varmt har vi kæmpet paa Pladsen der ude,
Sveden stod i Draaber paa Pande og Kind.
Kjækt tog vi Maal af den kantede Rude,
sendte Kugler mod den med morderisk Sind.

Gif der end nogle for meget mod Sky,
 rev en og anden for tidlig i Græsjet,
 har dog paa Skiven det susende Bly
 talrige Krudtringe presset.

Varmt har vi kæmpet for Vren og Prisen:
 Ros af Kvindelæber og Benners Hurra,
 Præmiesmykker og Navn i Avisen,
 Sølv til Riffelkolben og mere endda!
 Men, Kammerater, hvis dette var alt,
 hvad der ved Kamplegen ønskes og kræves,
 da var dens kommende Dage snart talt,
 da var vor Fdræt forgjæves.

Nej, Kammerater, der stiger af Vegen
 stærke Alvorstøner til Hjærte og Sind.
 Lykken, som bort fra vor Arne er vegen,
 skal med Bøn og Arbejd igjen hentes ind.
 Døtrenes Længsel og Sønnernes Savn,
 Darmen, som dirrer i Borge og Hytter,
 Haabet, som ser mod Opvejsningens Havn,
 er det, som gjør os til Skytter.

Fædrenes Aand er den Magt, som os hverver,
 derfor øver villig vi Dje og Arm,
 styrker ved Spændingen Hjærter og Nerver,
 vænner os til Krudtrøg og Rislernes Larm.
 Frelse af Faren og Frihed paa Bang,
 Lykkens og Vrens og Fæderens Goder,
 — det er de Præmier, som vi en Gang
 haaber at bringe vor Moder."

Atter mylrede Folk frem fra Krogene. Oppe
 bag Skolens blanke Ruder saas en sort Kalot og

et Par store, runde Messingglarøjne, samt noget hvidt, der kunde ligne en Avis. „Bevares vel, hvor de Bæster dog synger falsk!“ sagde en Stemme hen over Avisen; men det hørte ingen.

Bundtærskeren, der igjen marcherede strunk bag efter, slog ud med Armene og svingede Klisterpøtten over Hovedet.

„Dansken har Sejer vunden, Hurra, Hur...!“ sang han, men slugte det sidste „ra“, i det han pludselig opdagede, at han havde spildt det halve af Pottens bløde Indhold ned over sin ny, brune Svergarnestrøje. Og du Fredsens! der stod hans Lisbet henne ved Gavlen og saa Ulykken i hele dens brogede Skikkelse.

„Ja sa'e jeg det ikke nok, sa'e jeg ikke, at du fik spoleret din gode ny Trøje ved alle disse Tossestreger . . . Gaar han og skaver sig, dette halv-toskede . . .“

„Det gaar a' i Vast, Mo'er.“

„Dette fordrufne Utuff . . .!“ Atter en Række hurtige, iltre Mundvridninger og Nævetrusler, der syntes at spaa den ulykkelige Humorist en bedrøvelig Hjemfart.

Den aabenmundede Klavs, der havde lagt Mærke til den lille Bataille, raabte bag ud: „Naa Kristen, du vil nok faa rent paa, naar du kommer

hjem, ha ha ha! Det kan nok hænds, det er en skrap Kjælling, du har faatt dig der."

"Et tive Jærn!" brumlede Kristen Knort og rystede paa sit pluskne Hoved. "Vi ha'tte væ't givt mere end i fjorten Dage, og dog . . . Pokkeren sku' staa i den forfuldne Skædder der ude! Gi'r jeg ham ikke fem Daler og et Par rigtig go'e Lærredsburer for at skaffe mig en ordentlig og stikkelig Kone, og saa render han mig saad'n en Hegle paa Halsen! — Men det er nu lige meget hviffet derom, i Noten vil jeg" — saa raspede han — „flaa lidt til Skavlerne, hvad saa Kjællingen siger. Ikke sandt, Klavs? Op med Dyret!

„Paa vore grønne En = ge, Hurra, Hurra!
Leve de danske Dren = ge, Hurra, Hurra!“

Om Aftenen fik Skytterne sig en Svingom med Sognets unge Piger i Bessers Salon. Blandt alle de glade Mennecker ved Skyttegildet var der sikkert ingen, der sugede begjærligere af Glædens Nektar end Besser selv — denne lille, svedende, sludrende Tilispunds-Kjødflump med røde Vorter og oljeblankt, glatkæmmet Haar. Han befandt sig, sagde han selv, ved et overmaade godt Befindende, hvilket gode Befindende steg til en sand Svimmelhed af Belvære, hver Gang han henvendte et Ord til Ellen,

og hun i den Anledning gjorde en smilende Grimace. Bøsser drog Slutninger af disse Smil, og i et Anfald af ubeherskelig Omfavnelsestrang vovede han, da han en Gang svømmede forbi hende, at spænde hende om Livet med sine smaa Kjødnæver, samtidig med at han med hældende Hoved tilkastede hende et af sine mest uimodstaaelige Smil; men hun var udannet nok til at lønne denne Tilnærmelse med et kraftigt Knohug over hans Haandled og med følgende fornærmede Udbrud: „Se, De fa' holde Døres fedtede Labber hos Dem selv!“

„He he, det er jo Spøj, fjære! Man skal jo spøje lidt saad'n en Aften.“

Men Ellen var ikke af den Slags Piger, der „spøjer“ med Omfavnelser. Hun var vred. Dog blev hun senere forsonet, da Bøsser — det vil sige en ærbar og pæn Bøsser, ikke den anden pjankede Bøsser — indbød hende og et Par andre Piger samt Knud og en anden yngre Mand til at „nyde en Gimmenade“ inde i hans private Bærelse.

Da Knud noget ud ad Natten kom hjem, tog han Urbakken frem og betragtede den paa ny. „Tro, Haab og Kjærlighed!“ mumlede han med bitter Ironi i Kynferne om sin Mund. Han blev staaende længe med den i Haanden og saa hen over den imod Kaffelovnsfoden. Gamle Tanker,

som han troede for længst gravlagte, rejste sig i hans Indre og satte Fart i Blodstrømmene, som pulsede ud fra hans Hjærte. Det var, som der blev aabnet for den ene hemmelige Fold efter den anden i hans Bevidsthed, og som gammel Bitterhed sprang frem af Gjemmerne og satte sig klemmende og stikfende om hans Hjærte. Bludselig gav han et vildt, heftigt Kast med Hovedet, slængede Urbakken midt igjennem og smed Stumperne af al Kraft hen ad Gulvet.

„Saa kommer jeg rigtig nok igjen paa Lørdag og skal da se at faa trukket Frederik Holst med, som du saa tit har talt om . . . aa, jeg trænger saa frygtelig til Refrektion, kjære Svigerpapa!“ havde Frits sagt, da han tog bort Mandag Formiddag. „Og desuden har Emma bedt mig saa meget om . . .“

„Nej, der ta'er du rigtig nok fejl, Frits; jeg har ikke med et eneste Ord . . .“

„Ja ja, men du fortalte dog med saadan en jød lille Løkkestemme, at Jørgen Siversens skulde have Høstgilde.“

„Naa!“ havde da Lystrup sagt, „se nu du skrupper af, Frits.“

Efter at Frits havde opbrugt den lille Kapital,

som hans Forældre havde efterladt ham, havde Lystrup maattet gjøre temmelig dybe Greb i sin Pengeskuffe „for at holde Fyren oppe“. Paa Grund heraf og i Kraft af den Myndighed, han mente at burde gjøre gjældende som Svigerfader, havde Lystrup ofte følt sig tilskyndet til alvorlig at paa- minde Frits om at vise Flid ved Studeringen, hvilket han mente, der kunde være saa meget mere Grund til for den gode Frits, som det ene Aar gled hen efter det andet, uden at Fyren fik nogen Examen. Frits havde imidlertid altid ypperlig forstaaet at berolige den gamle. „Nu, Tiden vil vise, hvad Indhold der egentlig er i ham,“ tænkte Lystrup ofte; „men jeg gad vidst,“ tilføjede han stundum i sit stille Sind, „om han ikke tager baade mig og Løsen ved Næsen.“

Der skulde som sagt være Høstgilbe hos Jørgen Siversens. Knud blev naturligtvis bedt med; men han havde en Kamp med sig selv, inden han bestemte sig til at gaa der ned; thi han vidste, at Skolelæreren og Emma — maaske ogsaa Frits — vilde komme med. Frygten for at blive anset for en Kryster, der ikke turde møde frem „med oprejst Pande“, overvandt dog hans Betænklichkeiten. Hvad havde han i Grunden at være bange for? Havde han ikke vist Lystrup, at han turde møde ham i

aaben og ærlig Kamp? Ved at tænke rigtig over sin hele Stilling, over det Liv, der allerede spirede saa kraftigt frem i Sognet, i hele Eggen, fandt han, at han nok i Grunden havde Ret til at være lidt stolt. Var der ikke allerede skudt saa grundigt Breche i den gamle kinesiske Mur om Sognet, at dette nu kunde betragtes som aabent for Livs-rørelserne ude fra? Han var ikke fri for at nære et vist overmodigt Haab om, at han og hans Hjælpere i en ikke alt for fjærn Fremtid turde raabe det første Hurra som Sejrherrer, til vel fortjent Ydmygelse for dem der nede bag de hvide Mure. Nu vel, han vilde gaa med til Høstgildet; der var ikke noget at betænke sig paa. Desuden kunde han virkelig have Lyst til at faa sig en Svingom med Ellen, den trofaste, rare Ellen, der altid var saa venlig imod ham.

Knuds Forhold til Ellen havde altid været venligt, men heller ikke mere. Han vidste godt, at Folk i Byen betragtede det som en afgjort Sag, at han skulde „ha'e Jørgens Ellen“, og han troede ogsaa at have set saa meget i Pigens Øjne, at hun ikke vilde sige Nej, om han rakte en Haand frem. Nu vel, det var nok ikke den værste Ulykke, der kunde times ham, at blive gift med Ellen. Hun var en flittig og ordentlig Pige, og hun kunde

bringe ham en grundmuret Medgift, som det vilde være dumt at kimsse af. Naar alt kom til alt, var hans Forbindelse med hende maasse kun et Tids-spørgsmaal.

Der var allerede næsten fuldt af Gæster, da Knud traadte ind i Gildeshuset. Dansen gik lystig oppe i Storstuen. Gamle Jørgen Siversen, der i Dag var i et straalende Lune, havde lige traadt en „sindig Bals“ og kom pustende og svedig ind i Dagligstuen, fulgt af et Par andre ældre Mænd.

„Nu har vi arbejdet, Kristen Pæsen, nu ska' vi fa' en mig ha'e Brændevin,“ sagde han og tog Karaffen. „Hvad! der har vi jo Knud! Goddag, Knud, og velkommen! Sid op ved Bordet og faa dig en Ubleffive og en Dram, — værsgod!“

Knud saa sig om i Stuen. Der var ingen af dem, hans Dje søgte; men han kunde høre Lystrup's Røst oppe fra Mellemstuen, og de unge var vel oppe i Overstestuen. Han satte sig op ved Bordet og begyndte at bide i en af de kæmpemæssige Ubleffiver, som Karen Jørgens skød hen for ham; men han havde Læs med at faa den ned; Hjærtet sad ham oppe i Halsen og stoppede for Dejlumperne. Da kom pludselig Ellen og Emma, begge blussende varme, gaaende Arm i Arm ind igjennem Stuen. Det gav et Ryk i begge Pigerne, da de fik Dje

paa Knud; men Ellen fattede sig hurtig og gif hen og rakte ham Haanden, hvorimod Emma aandeduende udbrod: „. . . Na, nu glemte jeg . . .!“ og fo'r tilbage til Overstestuen. „Nu er jeg da fri for at hilse paa hende,“ tænkte Knud med lettet Hjærte.

Lidt efter gif han op i Mellemstuen og hilste paa Mændene, som sad der oppe, ogsaa paa Lystrup, der meget venlig gjengjældte hans Hilsen.

Oppe i Overstestuen, lige ud for Døren ind til Mellemstuen, sad Frits ved Siden af den tidligere nævnte Frederik Holst, en med den Lystrupske Familie langt ude beslægtet Student, som var fulgt med Frits ud til Skolen, og som naturlignvis var gaaet med Familien over i Gildesgaarden, hvor man vidste, at han vilde blive modtaget med Gæstfrihed. I det Øjeblik, Knud traadte op i Mellemstuen, fik Frits Øje paa ham og hviskede til Holst: „Der har vi ham, jeg har talt om . . . det er ham der med Skjægget . . . hva', ikke sandt? et skræffelig dumt Fjæs!“

„Om, ja! ne . . . j, det synes mig da egentlig ikke,“ svarede Holst, der havde sat sin Lorgnet for Øjet.

„Syss . . . s . . . s! ikke saa højt, du! Og som sagt: ikke et Ord til Emma om ham!“

„Ikke et Ord . . . ? Hvad skal det egentlig sige?“

„Gm, jeg kan gjerne betro dig det.“ Og med Haanden om Munden hvistede han nu Holst det ene Ord: „Ungdomsforvildelse!“ i Dret.

„Aha, du er bange for, at . . .“

„Bange! Ha ha ha ha, det er ypperligt, det er brillant! . . . Naa, der har vi min Sandten Favst-Bals. Tra la la labida! Hvad gi'er du mig for de Toner? . . . Na nej dog, se hende der, den tykke med de blaa Uldhoser og Træsfo! Na, hun er ubetalelig, hva'?“

„Det er maaske en fattig Huskone, der aldrig har haft Raad til at kjøbe sig et Par Sko.“

„Na, du tager det alt sammen saa overlegent,“ sagde Frits lidt stødt. „Jeg er nu tilbøjelig til at se disse Mennesker fra den humoristiske Side. Der ligger virkelig for mine Øjne noget ubeskrivelig morsomt og naivt i alle disse Menneskers Ansigter og Bevægelser. Denne Umiddelbarhed, denne ufri-villige Komik, dette brede Naturgrundlag . . . se, der kommer nu Husets Chef — buh! med sin lodne Rabuds ned over Drene. Han sveder formelig Tran; men tror du, han lægger Huen et Øjeblik? Na, han er kostelig, jeg skal have fat i ham senere. Se nu en Gang paa dette tykke, rynkede, dunt-grinende Hoved, som nisser til alle Sider — hva'?“

„Jeg finder slet ikke noget grinagtigt hverken ved ham eller de andre; du maa huske paa . . .“

„Na, du med dine hyper-demokratiske Anskuelser!“ afbrød Frits ham og vendte sig til en anden Side.

Knud befandt sig slet ikke vel i disse Omgivelser. Han søgte hele Tiden at have Dje med Emma og Frits, for at han kunde vælge sin Plads saa langt fra dem som mulig. Af og til dansede han et Par Omgange med en af Konerne eller med Ellen, der tav, men med bankende Hjærte lod sig føre rundt af hans stærke Arm; men der var en vis Uro over ham hele Tiden, og han ønskede bare, at han snart var vel ude af Døren igjen, ude i den friske Luft, hvor han kunde aande med lette Lunger.

Ud paa Aftenen blev det lange Egebord i Dagligstuen dækket, og en Del af Gæsterne, der havde gjort Tegn til Opbrud, blev bænkedede om det, medens de unge vedblev at danse. Lystrup sad ved Bordenden. Han spiste og drak af Hjærtens Lyst og talte uafbrudt. Først hen imod Slutningen af Maaltidet fik han Dje paa Knud, der sad i Halvmørke ved den anden Bordende.

„Hvad! der sidder jo min gode Ven Knud nede!

„Naa Knud, du var nok ude med Tropperne i Søndags.“

Lystrup var ingenlunde i ondt Lune; men han kunde ikke lade være at give Knud nogle Hip, og inden noget Menneſke anede det, var de to Modstandere paa Livet af hinanden.

„Det er nogle meget — nogle meget patriotiske Jndretninger, disse Skytteforeninger.“

„Det synes jeg ogsaa.“

„Der er noget ædelt i, at de unge Helte saadan frivillig ofrer Liv og Blod for Fædrelandet.“

Knud tav.

„Men tror du nu ogsaa, Knud, at dine Helte vilde holde Stand, om Lyſterne en skøn Dag dumpe ned midt i Nørby?“

„De kunde vel i alt Fald bedre holde Stand, naar de forstod at bruge en Riffel og en Sabel, end dersom de aldrig før havde haft fat paa nogen af Delene.“

„Høh! Jeg kunde næsten ønske, at der vilde dukke bare en halv Snes Riffelhuer op her i Byen en Søndag Eftermiddag — du Fredsens, hvor du og dine Skarpskytter vilde smøre Haſer til alle Sider!“

Folk lo. „Bravo, Bravo!“ raabte Frits, der tillige med Holst og flere andre havde taget Plads

henne i Mellemstuedøren. Lystrup drejede Hovedet om og sagde: „Gaa du bare op og dans, Frits.“

Pulsflaget standsede et Øjeblik i Knuds Hjerte, men dundrede pludselig frem med fornyet Styrke. Han sendte Frits et knusende Øjeblik, og da han i det samme saa et Glimt af Emma, der stod bag de andre og betragtede ham — saa vidt han kunde se — med et overmodigt Spottesmil, fo'r der ligesom et glødende Lyn igjennem ham.

„Det kan De sige, at De ingen Mening har om, Lystrup. Desuden maa jeg fortælle Dem, at vor Skytteforening just ikke er beregnet paa at gjenne Lyskere ud af Nørby.“

„Ikke det! Hvad er da dit høje Formaal?“

„De ved vist godt selv, hvad Skytteforeningerne skal gjøre Gavn for; men ellers kan jeg godt sige Dem det, det kan jeg meget godt; for de skal bøde paa den korte Uddannelsesetid, vore Soldater har, og vække noget Liv i de unge og nogen Eftertanke om, hvad Fædrelandet kræver af os alle. Ja; saadan har jeg forstaaet det.“

„Vække Liv! Der har vi Humlen, sa'e Per Brass. Høh, Liv! Ja det er en efterspurgt Vare i vore Dage: Liv i Skolen, Liv i Kirken, Liv i Politiken! Det kan nok være, der er Liv i Kludene paa Folk i vor Tid. Hvad siger De, Jørgen

Siversen? Vi gamle Dødbidere, som ikke kan være med at rende omkring og raabe med Liv, vi er ikke regnet for meget nu for Tiden."

Jørgen lettede paa sin Hue og fløede sig i Nakken. „Hva' ska man sige til 'ed, Lystrup? Hver har sin Av'fat at trække med . . . men rør nu Glassene, Folk — værsgo', Lystrup! værsgo', Knud og J andre! Det er bedre at drikke end at sidde og skjænd's."

„Skjænd's?" udbrød Lystrup. „Nej, lad os ikke tale om at skjænd's, — hvad, Knud? Vi er lige gode Benner, fordi vi siger hinanden vor Mening rent ud af Posen."

Det mente Knud da ogsaa.

„Nej," fortsatte Skolelæreren efter at have taget sig en Slurk varm Punsch, „jeg kan sandt for Dyden ikke med alt dette nymodens Liv. Det fribler mig helt ud i Neglene, hver Gang jeg ser alle disse velsignede Livstegn. Vi spømmer jo formelig i Liv over hele Landet. Saa kommer der en, saa en anden og holder os sin Livs-Elixir under Næsen — hu hej! saa maa vi ha'e det og saa det i Gang! Saa skal Landet freljes ved Højsskoler, saa ved Skytteforeninger og saa ved hundrede andre Ting. Her i Rørby frelser vi for Djebliktet Landet ved at

rende ude paa Per Gressens Brakjord og plasse og lege Soldater — høh!”

„Ja, De river ikke Skyttesagen i Stykker med den Slags Brækjern, maa jeg sige Dem. Jeg synes for Resten, at det ta'er sig lidt underligt ud, at en Mand i Deres Stilling kan ta'e saadan fat paa en Sag, som er rejst alene af Fædrelandskjærlighed, og som støttes af høje og lave hele Landet over.“

„Stop stop! ... „Fædrelandskjærlighed“? Jeg tager min Hat af for Fædrelandskjærligheden; men hvad er det reele Udbytte, hvad fører al denne Syngen og Plassen til? Det kan ikke nytte, at I tror paa, at Tysserne skal blive bange for Olger Danske-Folket og krybe i Museshuller ved at høre om alle de drabelige Skarpskytter, som „fylker“ sig under Danebrog her oppe paa vore Brakmarker, eller ved at høre dem sjunge om, at „det dundrer under Ros, der de danske Krigsmænd udride.“ Høh! Tysserne la'er sig ikke saa let kysse.“

„Det er heller ikke Meningen med Skyttesagen at kysse Tysserne eller noget andet Folk, men kun at styrke os selv. Jeg mener, det er en god Ting, at de unge lærer at skyde, lærer Gymnastik og Fægtning og kommer sammen for at høre gode, oplysende Foredrag og synge Fædrelandssange. Jeg

mener, at det er alt sammen noget, der kan bidrage til at bringe en god Mand ind i Hæren og i hele Folket. Det kan da ogsaa bevises med sort paa hvidt, at de Karle, som har været med i Skytteforeningerne, ikke alene er de skræppeste Skytter, men de raskeste og bedste Soldater, saa det kan dog være, at Udbyttet er større, end De tænker. Men Sagen er den, at De slet ikke kan forstaa hele det ny Liv, som er brudt frem i vort Folk, for De staar endnu med begge Støvlerne i det gamle."

Lystrup blev ham ikke Svar skyldig; men den lille Fægtning gik nu mere og mere over i et uforstaaeligt Virvar, i det en Del andre Stemmer løftede sig og blandede sig sammen i et summende Samtalekor. Der var kommen Liv i adskillige af de gamle søvnige Djne. To og to vendte Bordfællerne sig mod hinanden, gestikulerede med Suleben og Brødsforper i Hænderne, talte ivrigt om Krigsvæsen og drøftede brændende Politispørgsmaal.

I det Knud rejste sig, hørte han Lystrup sige ganske højt til Per Grejsen: „Jeg skulde ikke ha'e noget af at ha'e dem rendende hver Søndag og træde min Mark ned.“ „Det skal ogsaa være forbi nu med de Tossfestreger,“ svarede den tiltalte. Knud tænkte dog ikke videre over dette, men begyndte at søge efter sin Que.

Dansen gik endnu lystig oppe i Storstuen. Frits havde faaet fat i vor velbekjendte Pundtærsker og sad og anstillede en Række „humoristiske Studier“, der væsentlig bestod i at bestue Virkningerne af de talrige Glas Punsch, som han ved idelig og idelig Stjænken og Klinken fik tylltet i Manden. Kristen Knort gav sig med et usigeligt Velbehag Punschens glade Mander i Bold.

„En Puns er begjæret for os her;
 stor Sorrig i Hjæ = er = det jeg bær;
 men for Punsen vil vi sjun = ge,
 saa læn = ge vi er un = ge
 og være rast' og muntre i vort Lav!“

sang han med Forglemmelse af „Heglen“, Stræderen og al Livets „Sorrig“ og „Biderværdighed“, i det han med svømmende Begejstring vendte Djuene op mod Loftet, svingede Hovedet til Siderne og spilede Næseborene op, saa at de tog sig ud, som om en Handskemager lige havde haft sit Udspiler-Apparat oppe i dem og givet dem et fornøjeligt lille Tryk udad. For øvrigt var Manden, trods Frits's ihærdige Mundstjænker-Udholdenhed, ikke mere fuld, end at han, hvad Djeblik det skulde være, kunde have taget „et Bed“ med sin Plejl i Loen; derimod havde Hr. Frits selv, inden han anede det, pimpet sig op i en „meget animeret Stemning,“ der ikke

var fri for at aabne den gamle, seje Bunttærsker Lejlighed til Studier af samme ovennævnte Art.

Oppe i et Hjørne af Mellemstuen sad Emma med Armene over Kors og stirrede paa et Buntt Svoolstikker, der laa paa Bordet foran hende. Knud maatte have set fejl; der var ikke Spor af Spot i hendes Ansigt, ikke en Gang Spor af Emil. Hun sad med Overlæben skudt ind mellem Tænderne og lod Tankerne strejfe tilbage over den nylig førte Samtale. Det var første Gang, hun havde set Kampens Glød paa Knuds Kinder. Hvo kunde nægte, at hans Meninger havde et Underlag af Sikkerhed, at der var en Glans i hans Djne, som man kun ser i en vaagen Mands Blik!

„Na søde Emma,“ bad Frits, der pludselig kom styrrende ind til hende, „kom dog op og se et uforligneligt Exemplar af en Bunttærsker!“

„Nej, gaa væk, lad mig sidde alene!“

„Hm — igjen Hovedpine,“ mumlede han og gik tilbage til sit Exemplar.

Emma fortsatte sit Tankeløb. Hvo kunde nægte, at der var en vis modig Klang i hans Ord, at der gik ligesom en ung, frisk Higen gennem hans hele Tankegang! „Na Blæst og Humbug!“ udbrød hun pludselig for sig selv og slog til Svoolstikkerne, saa de fløj ud af Hylsteret og spredtes over Bordet.

Dg nu viste der sig virkelig et Par smaa spottende Fordybninger mellem Musflerne ved hendes Mundvige. Maaske havde Knud dog set rigtig alligevel.

Knud havde imidlertid gjort sig færdig til at gaa. Han vilde blot endnu gaa op i Storstuen for at give Musikanten Spillepenge; men i det han gik igjennem Mellemstuen, kom Holst hen og slog ham paa Skulderen og sagde: „Na, maa jeg tale et Par Ord med Dem, før De gaar?“ Inden Knud vidste af det, var han dragen ind i en ny ivrig Samtale om Tidens Bevægelser. Han vendte Siden til Emma, saaledes at hun tydelig kunde sidde og betragte hans Ansigt, hvis ædle Linier traadte skarpt frem i Lyskæret.

Halvt skjult bag et Par tykke Huskoner stod Ellen i Storstuedøren tæt ved og lyttede efter, i det hun af og til drejede Øjnene fra Knud hen paa Emma og betragtede hendes Ansigt med et skarpt, ængsteligt Jagttagerblik.

„. . . Men jeg skal sige Dem, hvordan vi forhen havde det her i Nørby,“ hørte man Knud sige. „Da gik vi alle og sled i den gamle Sele, — ikke en eneste Mand i Sognet havde Tanke for nye Forbedringer eller for en bedre Lærdom eller nogen Ting. Mændene havde ikke andet at snakke om end saadanne Dele som, hvor gammel Per

Greffens den røde Plag var, og hvor mange Læs Møg Jørgen Siversen havde givet sin Brakjord. Konerne snakkede bare om Deres Dynevaar og Spind eller om, hvor naar der skulde være Barsel der og der. Karlene laa og snuede paa Bænkene om Vinterastenerne og gif og drev med Biben mellem Tænderne om Søndagen."

"Maa Bønderne kanske ikke mere tænke paa deres Bedrift?" spurgte en Gaardmand — Jørgen Siversens Nabo — som stod og lyttede efter.

"Jo, det maa de gjerne, Mads; de skal netop tænke meget mere paa den end før, men paa en hel anden Maade; for de skal tænke paa at indføre nyttige Forbedringer, tage deres gamle Grunker op fra Kistebunden — hvem der har nogle — og sprede dem ud over Marken, hvis du forstaar mig. De skal fodre deres Kre'tur noget bedre og lære at tage noget ind for deres Mejeri; men de skal ikke tænke alene paa deres Bedrift; for der er noget højere i Livet at stille efter end Heste og Køer og alt det. Vi maa dog tænke paa, Mads, at vor Herre har givet os en Aand, der er meget bedre end Kroppen, og derfor skal vi sætte det aandelige Liv over det legemlige. Det er først derved, at vi bliver til rigtige Mennesker."

"Fuldkommen rigtigt!" udbrød Holst og slog

igjen Knud paa Skulderen. „Det er virkelig for-
nøjeligt at høre en saadan Røst fra Bondens egen
Lejr!“

„Ja,“ faldt Mads ind, „jeg er ikke højlærd nok
til, at jeg kan besvare mig her; men jeg bliver nu
lige godt ved at være af den Formening, at Bonden
skal blive ved det, han er oplært til . . .“

„Det vil jeg netop ogsaa ha'e, han skal, Mads,“
svarede Knud og gav et Slag med Haanden hen
efter den talende; „men han skal ikke bare være en
Arbejdsmaskine paa to Ben, du. Er det ikke for-
færdeligt, at Hundreder iblandt os gaar deres hele
Liv igjennem og roder med deres Møggrebe, deres
Løndesække og Smørbøtter, uden at bryde dem det
mindste om deres Lands Udvikling. Medens andre
styrer Land og Rige, kæmper for Frihed i Menigheden,
for Oplysning og øser Glæde og Forfriskning af
Kunst og Videnskab, saa gaar vi her ude — mange
af os da — og herfer frem og tilbage i den gamle
Trommeromme ligesom et Barn i en Gangvogn,
— uden at komme længere og uden at ane, hvad
der er uden for vor lille snævre Ramme. Saa en
Dag kommer Døden og piller os væk, saa bliver
vi puttet ned, og saa er det forbi! Er det et
Menneskeliv? Nej, vi maa ud af Gangvognen,
Mads, ud over Rækværket og være med der, hvor

Mandslivet rører sig stærkt og kraftigt. Vi maa lære noget, vi maa se at blive luffede op, saa alt det store og skjønne, der er i Livet, kan skinne og varme ind i os — saa kommer der Tanker op der inde, kan du tro, saa kommer der Fart i Blodet. Vi maa være med i Menighedslivet, være med at arbejde paa Samfundets Udvikling, vi maa lære at glæde os over vore Digteres og Kunstneres Arbejder, lære at beundre Naturens Størværker. Vi maa sprænge det gamle Hylster og se at komme ud i Sol og Frihed, vi maa vise, at vi Bønder baade vil og kan bruge vor Mennekeret og leve et helt og fuldt Mennekeliv!"

I det samme drejede Knud Hovedet om mod Emma som for at vise hende, at han godt vidste, at hun sad og hørte det hele. Men hvad saa han . . .? Blussende, hurtigt aandende, revet med af Varmen i Knuds Ord havde hun rettet sig i Sædet, næsten lænet sig fremad mod Knud, og i Stedet for et spottende Smil, som han havde ventet, mødte der ham et Blik, fuldt af Beundring og Sympathi, varmt og begejstret. Men ret, som om hun tog sig selv i en skjæbnesvanger Selvforglemmelse, slog hun hurtigt Øjnene ned, rødmede helt op i Tindingerne og gik sin Vej med et af disse sædvanlige Slag med Rakken.

Knud saa efter hende, forbarset, forundret, for-glemmende alt omkring sig.

„Gj'ane dog, hvad gaar der a' dig, Ellen?“
 skreg i dette Øjeblik den ene af Huskonerne for-færdet . . . „du er jo lige saa hvid i . . . ta' dog fat i mig, Barn! du triller jo om! . . . Kirsten, rend ud i Ste'jet og ta' en Kop Vand, skynd dig!“

„Na Snak!“ hvistede Ellen aandeløs, „er det noget . . . er det noget at gave saadan op for! Det er jo bare lidt Kvalme . . . gaa væk og lad mig komme lidt ud i Haven!“

Knud havde under den almindelige Tummel ikke en Gang lagt Mærke til, hvad der foregik bag ved ham, men vedblev at stirre hen imod Døren, hvorigjennem Emma var gaaet. Hvad i al Verden var det for et Blik, han der uforvarende havde opfanget? Var hun med i Kampen? og paa hans Side? „Na, jeg er jo tosset,“ tænkte han omsider og begyndte atter at tale med Student Holst og den anden Mand.

Kl. 12 kom Knud hjem; men han fik ikke megen Søvn den Nat. Musikken, Balsetrin, Latter og Raab svirrede i forstyrret Virvar gennem hans Hoved, tæt hvirvlende om hans Sanser og dog lydende som fjærne Dønninger af tusende sammensmeltede Lyde. Og midt i Virvaret, midt i Synernes

brogede Billedrække stod en Kvindefikkelse og saa paa ham med store, vaagne Øjne. Han laa og støttede Albuen mod Hovedgjærdet og stirrede paa en blank Strime af hvidt Maanelys, der skød sig tværs over Gulvet, og i hvis skære Klarhed Kvartskornene paa Brædderne funkede som smaa Diamanter. Den ene brusende Stemningsbølge gød sig hen over den anden i hans Indre. Han tænkte tilbage paa længst henrundne Dage, da denne fristende Kvindefikkelse aandede ham sin skalkagtige Friskhed, sin uimodstaaelige Livsfyrighed ind i Sjælen, og det var, som hans Hjærte atter fornam en Sitren af Kjærlighedsrusen fra hin Tid. Men da fo'r pludselig et isnende Minde gennem hans Hjærte, Mindet om hin Julemorgen. Hans Pande trak Rynker, han følte paa ny ligesom et flængende Snit over Hjærtet. Og Minderne om en Række Spottemil og haanende Nakkedast baade fra ældre og nyere Tid tirrede atter Videnskaben op i ham. „Ja, har hun ikke gjort Nar af mig al sin Tid! Men hun skal ikke gjøre Hovedet fortumlet paa mig tiere!“ — Da saa han igjen disse gennemtrængende brune Øjne, hans Tanker forvirredes, brødes som i en vild Kamp, en sød men haabløs Genrykkelse kæmpede med Bitterheden, Indbildningskraften hvirvlede omkring med hans Tanker, som

Binden med Havskummet over Brændingerne. Han hørte hendes skjælmste Klokkestemme, han saa hendes sorte Haar gnistre i Sollyset, han mærkede atter den Duft af Friskhed, af noget uforklarligt berusende, som saa ofte havde bragt ham i en Slags forvirret Henrykkelse. Medens hans Hjærte bankede med hurtige, dumpe Pulsninger, legede de mest vanvittige Indbildninger i hans Hjerne. Hun kom ham i Møde med forgrædte Øjne. „Tilgiv mig, Knud, jeg kan ikke holde det ud længere!“ — Saa var hun bleven hans Hustru. Han sad med hende paa Skjødet henne ved Kaffeovnen. De talte om deres Lykke, om Sang, Dplysning, Frihed, alt det bedste i Tiden. — „Ja,“ sagde hun, „Ja'er forstaar det ikke, du har hele Retten paa din Side.“ Netop i det Øjeblik, han saaledes gav sig hen i Indbildningernes hedeste Rus, tudede en Ugle uden for Vinduet og slængede med sit Skrig hele Fantasiens fine Billedvær. Det lød næsten, som om nogen raabte om Hjælp. Han for op og saa sig om i Stuen, og i samme Nu stod alt klart for ham, skærende klart: Frits, Lystrup — hele Virkeligheden sammentrængt i én eneste fortærende Tanke. „Ja, jeg er tosset — forrykt!“ udbrød han og smed sig tilbage i Sengen og klemte Hænderne mod sine Lindinger.

Medens denne Kamp førtes i Knuds stille Sovestue, dundrede Støvler og Træsko endnu i Gulvet nede i Jørgen Sivertsens Overstestue. Folkene fra Skolen var gaaet hjem; men de fleste af Gæsterne, navnlig de unge, holdt ud til hen imod Morgenstunden.

Forinden Lystrup og hans Følge havde forladt Gildeshuset, foresaldt der et Optrin, der nær havde sat en Stopper for hele Lystigheden. Frits, der omsider var bleven mæt af Pundtærskerhumoren, følte en uimodstaaelig Lyst til at vælge sig et nyt Exemplar til Behandling, og da Jørgen Sivertsen netop i det Øjeblik, da den unge Mand's Livsaander tumlede sig i deres vildeste Ustyrlighed, kom gaaende forbi ham med to dampende Glas Punsch i Hænderne, sprang Frits op, slog den gamle paa Skulderen, saa den varme Bæske sprøjtede ud over begge hans Hænder, og sagde:

„Naa, gamle Hr. Drivertsen . . æ . . æ, hvad jeg vilde sige: Sivertsen! hvorledes har man det saa under den Lodne?“

Jørgen, der godt havde lagt Mærke til Forvrængningen af hans gamle, ærlige Navn, og som desuden blev lidt ærgerlig ved at se det meste af Punsch'en spildt, udbrød:

„Hoj hoj hoj! La' vos itte spille Guds Gaver!“

Han satte Glasene paa Bordet og tørrede sine Hænder paa Buxerne. „Naa,“ tilføjede han ligesom undskyldende, „ded haar da'tte no'ed aa betyde mæ di Par Draaver! . . Men hvodden vaa' 'ed? je' synnes, der røg no'ed hvidt no'ed ing under Bor'et.“

Det var en Elfenbenslorgnet, som var fløjet op af Frits's Bestelomme, i det han selv for op.

„Na, det var min Lorgnet; her er den.“

„Han gif da'tte i Stykker?“

„Nej, den er ganske hel.“

„Ded vaa' dog en faa'lig fin Jngretning, den. Hvad! ded er jo et Par Glarøjne!“

„Ja, hvad synes De om saadant et Par Glarøjne? Saadant et Par har De nok aldrig set?“

„Næ, it' ded je' ved aa.“

Raadheden, ægget af Punschens rusende Virkninger, friblede den unge Mand i Panden. Han skjævede til et Par unge Piger, der stod i Nærheden, blinkede med Øjnene og sagde derpaa til Jørgen Siverfen:

„Det er saamænd fra saadanne Glarøjne, at vi Medicinere har al vor Visdom.“

„Saa . . aa! Hvodden ded?“

„So ser De, Jørgen Siversen, det er igjennem faadanne Glas, vi undersøger „Mexinen“ og „Bællerne“, førend de bliver sendt ud paa Landet.“

Det begyndte at varme Jørgen op i Tindingerne. „Hum!“ Han rev sig et Par Gange i Raffen og gjorde Tegnet til at ville dreje omkring og gaa sin Vej.

„Nej, bi lidt, De skal have rigtig Bessked og Redelighed paa det hele,“ sagde Frits og hivede Manden tilbage ved Ormet.

„Frits!“ lød pludselig en irettesættende Stemme bagved. Det var Holst, der havde hørt og set det hele. Frits var imidlertid alt for optaget af sit Experiment til at agte paa nogen Advarsel. Han blinkede atter til Pigerne og vedblev:

„De maa vide, Jørgen Siversen, at der i alle Bæsker findes nogle smaa bitte Dyr, som hedder Infusionsdyr, og de er forgiftige; derfor maa vi sidde og fiske dem op med en Prens, inden Mexinen bliver udleveret fra Apotheket.“

„Naa . . . aa!“ sagde Jørgen Siversen, der nu var bleven rødbrun i Ansigtet og begyndte at rømme sig paa en betænkkelig Maade. Han bøjede sig frem, spyttede en Gang, strøg sig om Munden med Haandfladen, stak derpaa Tømmefingrene i Vestens

Urmegab, hældede Hovedet lidt til venstre og begyndte derpaa med solidt Eftertryk paa hvert Ord:

„Hør — nu — ska' — je' — ji'e — Dum — noget, Hr. Fritsemand, De er en rigtig Bindsak, er De! Tror De itte, at je' meget godt forstaar Meningen med alt dette hersens?“

Uvejret var trukket langsomt op, men kom frygtelig, da det brød løs. Hænderne hang og dirrede i Tommelfingrene, Djnene blev store og runde som Tremarker, og Næseborene bevægede sig ud og ind som paa en vild Hest.

„Men ded æ itte den første Gang, du vil trække mig til Bands i mit eget Hus — ja je' siger itte aan't end du til dig, for du æ da 'tte aan't end en forfulden Landløver, som render og drevjer omkring fra den ene Ende a' Landet til den aa'en. Je' har meget godt forstaaet alle dine Flovserier, ded ka' du være muggen om, je' har, og dersom du kommer tiere til mig med den Slavs, saa ska' je' — her indfød han en frygtelig Ed — „lære dig at holde din Næse hos dig sjæl, ded ka' du være dig forvisjen om!“

Han slog her i Bordet, saa det rystede i Stuen. Lystrup, der ikke havde lagt Mærke til Sammenstødet før nu rettede sig pludselig og spurgte:

„Hva' . . . hvad er der paa Færde?“

Frits, der af Forstrækkelse var bleven ganske klarhovedet, spillede den forundredes Rolle og stammede:

„En . . . en lille Spøg, kjære Onkel. Manden bliver rasende, fordi . . .“

„ . . . Der er osse no'ed, der hidder Skif og Orden i et Bundehus,“ vedblev Jørgen Siversen og bankede med Knoerne i Egebordet, „om osse vi itte ka' snakke fint og skrave yd med Benene. Og du ka' stole paa, min Dreng, at den gamle, som staar her, la'r sig itte spille paa Næsen a' saadden en Bispstjært, om du osse røjler dig op med Glarøjne og Dvenstkæg.“

„Men for Pokker,“ udbrød Lystrup igjen og rejste sig, „hvad er der dog paa Færde?“

„ . . . Saadden en forrendt Kjevenhavner! Kommer her springendes hver aa'n Stund og overbegriener os Bønderfolk! Tror, at vi æ alle sammen baare Taaskehoveder og Kydpander, som enhver forrendt Av'kat ka' spille Hejgut med.“

Holst havde imidlertid maattet give Lystrup en kort Beretning om det foresaldne, og det syntes, som om de begge billigede Gaardmandens Optræden. „Men lad det nu være godt — hører De!“ sagde Lystrup, da Jørgen igjen begyndte at brænde løs.

„Nu gaar vi hjem, Frits,“ sagde Lystrup derpaa med en Stemme og et Djeft, der ikke kunde misforftaaes.

„Ja, jeg er færdig . . . jeg . . . jeg skal faa-mænd ikke . . . he!“

Gildet fortsattes; men Jørgen Siversen gravede sig i Nakken og var helt „manferlig“ over fin heftige Udfærd, der jo vilde gjøre frygtelig Opfigt, naar den kom ud iblandt Folk. Dog — da han havde faaet sig en solid „Kvældsnaadver“ og et Par gode Glas Kompunſch, vendte det glade Høftgildelune tilbage igjen, og et Par Timer efter Bataillen traadte han en af de gode gamle rørbyste Toture, faa Støvlesinkerne gif en Kvart Tomme ned i Brædderne for hvert Trin.

En Aften nogle Maaneder efter Høftgildet sad Emma og Ellen alene i Skolens Dagligstue og fyslode hver med fit Haandarbejde. Uden for traf Mørket fit sorte Omhæng tættere og tættere ſammen over Byen, Vinden rev i Binduerne, og af og til klaſkede et Par store Tøfnefnugge imod Ruderne.

Stemningen var trykket trods Ildens Knitren i Ovnen og den lune Hygge, ſom omgav dem paa alle Sider. Emma lod hvert Djeblif den venſtre

Haand synke ned i Skjødets med Hæfletøj, samtidig med at hun satte den højre Albue mod Bordkanten og holdt Haanden op over Djnene.

„ . . . Emma, hører du ikke?“

„Hvad? . . . hvad er det?“

„Ja, hvad er det? Jeg sidder her og snaffer . . . jeg ved ikke, hvordan det er fat med dig, Emma, du er ligesom . . .“

„Hvad er det for nogen Snaf, du stadig kommer med! Jeg er jo, ligesom jeg altid har været.“ Hun rynkede Panden og gav sig til at hækle af alle Kræfter.

Ellen sad en Stund og saa paa hende med en underlig bitter Trækning om Munden. „Skal jeg sige dig, hvad der er i Vejen?“

„Naada?“

„Du har faaet Sind til Knud igjen — det er hele Sagen.“

Det gav et Ryk i Emma. „Gud fri mig, hvad er det for nogen . . . sy, du er ond ved mig, Ellen! Hvor kan du komme med saadan noget?“

„Jo, jeg ved det godt alt sammen. Sig det kun, Emma, sig kun, at du har slaaet den anden af Hovedet og kastet dit Sind paa Knud igjen.“

Det forløsende Ord var faldet. Med en pludselig fremvældende Graad, der i sin lidenskabelige

Frigjorelsestrang rev alle Betænkkeligheders Binde-
dæmninger til Side, højede Emma sig over mod sin
Venindes Bryst og sagde: „Ja i Himlens Navn,
lad mig sige det, jeg holder af ham, og om I saa
vilde rive Hjærtet ud af Livet paa mig, saa vilde
det blive ved at holde af ham! Ellen, jeg kan
ikke andet, jeg har staaet imod, saa længe det var
mig muligt!“

Ellen stirrede et Par Sekunder hen i Stuen og
følte sig gjennemisnet af et stivnende Gys; men i
næste Nu syntes Modløshedens Mæthed at lægge
sig over hendes Sjæl, Djnene fyldtes af Taarer,
hun højede Hovedet og stirrede med et haabløst
Suf gjennem Graaden ned paa Bordtæppet.

„Hvorfor har du ikke villet sige mig det før?“
spurgte hun, da Emma standsede.

„Hvor kunde jeg dog det, Ellen? Husker du
ikke, at jeg . . . aa, du ved ikke, hvad jeg har lidt,
Ellen! Jeg kan ikke holde af Frits, jeg kan ikke
gifte mig med Frits.“

„Saa skulde du aldrig have givet ham dit
Ord.“

„Ja men det har jeg heller ikke gjort; han fik
fat i min Haand, og saa kom Knud . . . o Gud, jeg
ved ikke, hvordan det hele gik til; men nej! jeg vil
ikke vælte Skylden af mig, det er Usandhed, jeg ved

godt, at det er mig selv, der bærer hele Skylden. Jeg var som forstyrret i Hovedet, jeg syntes, Knud var bleven saa utaalelig og den anden derimod . . . aa Gud, hvor kunde jeg være saa blind! Men jeg holdt heller ikke af Frits —, nej det gjorde jeg ikke, og jeg vil aldrig i Verden komme til at holde af ham, — hu, det kan gyse i mig, hver Gang nogen om Søndagen banker paa Døren der henne.“

„Du har dog altid sagt, at han havde et godt Hjerte.“

„Ja, et godt Hjerte! Er det da nok med det gode Hjerte, Ellen? Der er ikke Spor af Karakter i ham, ikke Spor af Vilje, han har ikke det mindste at leve for, han vil blive ved at være en Dreng alle sine Dage . . . holdt af ham? nej, jeg har aldrig holdt af ham, aldrig! Jeg har gaaet og løjet for mig selv og for jer alle, jeg har været stiv, jeg vilde holde ud og trodse mig igjennem det hele. Hu, hver Gang jeg tænkte paa den Troløshed, jeg viste imod Knud, rejste der sig noget vildt og trodsigt i mit Sind. Jeg havde jo Lov at give min Haand til hvem jeg vilde, det var jo bare som en Børneforlovelse. Men det pinte mig alligevel, han var aldrig ude af mine Tanker. Det har staaet og fegt i mig hver eneste Dag; men jeg vidste ikke

selv, hvordan det var fat med mig. Først da Knud kom tilbage, begyndte det at gaa op for mig, at jeg holdt af ham endnu; men jeg kunde og turde ikke tilstaa det for mig selv. Skulde han gaa og hovere over mig? Nej saa dybt skulde jeg aldrig ydmyge mig — jeg, som altid havde haft Magten over ham. Jeg søgte at bilde mig selv ind, at jeg foragtede ham, jeg lo med de andre af al denne Friheds snak, alt dette Skytte- og Sangkommers, jeg lo af alle hans forrykte Ideer . . . og ved du saa, Ellen, hvad jeg gjorde paa samme Tid? Jeg saa op til ham, beundrede ham, jeg var fuld af Angest og Spænding, hver Gang jeg saa et Glimt af ham. Ja — mens jeg gjorde Nar af ham og hans Skytter og Sangere, sad jeg og broderede Præmier til dem; saa toffet kunde jeg være, Ellen! Jeg glemmer aldrig den Dag, da de traf forbi her ude paa Bejen, jeg glemmer aldrig i Verden de Øjne, hvormed han saa hen paa vore Binduer og sang de Ord, du ved nok, der staar i Sangen: „Jeg hæver Panden, kjæk og fri, og sparker Snorene af Foden.“ Jeg stod inde i Lysthuset og saa paa ham, aa, det var, som havde han sagt mig lige i Ansigtet: „Hører du, jeg kan godt undvære dig!“ Men jeg vilde ikke bøje mig endnu, jeg

vilde ikke tilstaa, at han var stærkere end jeg; men saa kom der en Dag . . . aa, Ellen!”

„Hvad var det?”

„Ja, dig kan jeg betro det hele. Det var en Urbatte, som jeg, uden at nogen vidste det, gav til Præmieskydningen. Knud vandt den, det fik jeg strax at vide; men ved du, hvad han gjorde ved den, da han kom hjem om Natten? Stine, du ved, som har tjent hos os, og som nu bestyrer Hus for ham, har selv fortalt mig det hele. Han flængede den midt igjennem og smed den hen i en Krog, hvor hun fandt den næste Morgen. Na, hvor blev jeg harm paa ham, da jeg hørte det; men bag efter, om Natten, græd jeg, ja græd, som om alt skulde rives i Stykker inden i mig. Da først maatte jeg tilstaa, at jeg var den lille, maatte tilstaa al min Uret og Stivnakethed. Jeg kunde have kastet mig ned paa Gulvet for ham og tigget ham om Tilgivelse . . . aa, Ellen, du ved ikke, hvor jeg holder af Knud, du kjender ikke Knud, du har ikke hørt, hvordan han kan tale, du forstaar det ikke, du har ikke set, hvilken Kraft, der bor i ham, og du ved ikke, hvor god og opofrende han er.”

Emma var her kommen ind paa et Ømne, som hun kunde have talt om i flere Timer uden at blive

udtømt. Ad ubegribelige Veje havde hun opsamlet Exempler i Sneisevis paa Knuds gode Hjærtelag. Hun vidste, at han i Eiteraaret, da han hørte, at en fattig Husmand ude paa Marken laa syg og ikke kunde faa nogen til at pløje til Rug, øjeblikkelig og uopfordret var tagen ud med Heste, Redskaber og Sæd og havde lavet alt i Orden. Hun vidste, at han forleden, da hans Tjenestedreng havde faaet en Høfork jaget gennem det ene Fodblad, selv havde gaaet og plejet og passet Staklen og vaaget hos ham i flere Nætter. Og saaledes videre.

„Nej, du kjender slet ikke Knud,“ vedblev hun med glødende Kinder, „du ved ikke, hvad der bor i ham, du forstaar ikke alle de store og gode Ting, han kæmper for, du ved ikke, hvad det er at elske. . nej, der er ingen, ingen i hele Verden, der kan holde af ham som jeg!“

Ellen skulde ikke vide, hvad det var at elske! Hun knugede Hænderne mod hinanden og sad et Øjeblik stiv og forpint, uden Gøne til at kunne røre sig eller sige et Ord.

„Du faar ham ogsaa, Emma,“ sagde hun omsider. Og nu var det hende, der bøjede Hovedet over mod Emmas Bryst og gav sig med sit bristede Haab, sine sønderflængede Drømme hen som et Offer for sin Venindes Lykke.

„Jeg!“ udbrod Emma og skød hende tilbage og stirrede paa hende. „Ved du da ikke, at han foragter mig? Hørte du ikke, hvad jeg fortalte! Og ved du ikke, at Fa'er og han . . . og desuden . . . nej, nej, det sker aldrig i Evighed, det kan jo ikke ske! . . . Gud fri mig, her sidder jeg og snapper om alt dette — jeg, en forlovet Pige, som . . . aa, Ellen, jeg er saa grænseløs ulykkelig; men jeg ved ikke, hvordan det alt sammen er kommet, jeg bliver somme Tider rent rasende, fortvilet! O Gud, hvor alle disse Tanker stikker og piner mig! Jeg ved jo, de er syndige, affyelige; men jeg kan ikke slippe dem.“

„Syð . . . s . . . s, der kommer nogen! Emma dog . . .!“

Gangdøren gik op, en Mand traadte ind, begyndte at stampe i Fliserne og ruske med Overtøjet, som om han rystede Sne af sig. Ellen samlede i en Hast sit Tøj sammen, trykkede Emmas Haand og listede sig ud igjennem Køkkenet. Saa fik Lystrup da ikke hendes røde Djne at se.

Mange Kampe gik hen over Nørby i de otte Maaneder, som nu forløb. I Juli foretog Knud en Rejse paa et Par Dage til Hovedstaden for at

faa ordnet nogle Pengesager. I et ret friskt og fornøjet Lune førte han tilbage ad Jærnvejen til den lille hjemlige Kjøbstad, hvorfra han agtede at tage videre med Dagvognen til Rørby Skov, hvor Sognevejen fra Rørby stødte til Landevejen. Dagvognen holdt ved Postgaarden, færdig til Afgang. Kuffen aabnede Døren bag i Vognen, og Knud satte Foden paa Trinnet og svang sig op i Dør-aabningen. Der sad Emma alene inde i Vognen! Hun traf med et heftigt Ryk Albuerne ind mod Kroppen og blev hvid i Ansigtet. I samme Nu, som Knud havde faaet Dje paa hende, drejede han uvilkaarlig halvt omkring og gjorde Mine til i sin Forlegenhed at ville træde tilbage; men da tog han en raske Beslutning, svang sig helt ind i Vognen, tog til Hatten og sagde raske „God-dag!“ og satte sig paa Hyndet tæt ved Døren. Emma sad paa det modsatte Hynde og i den anden Ende af Vognen, et Par Alen fra ham. Han satte sin Stof i Hjørnet og famlede en Stund med et Par Smaapakker, som han havde med, lagde dem først ved Siden af sig, derpaa over paa det andet Hynde og endte omsider med at lægge dem op i Nættet under Vognhimlen. Derefter knappede han sin Frakke, rev den op igjen, saa paa Uret, følte paa Sidelommerne og knappede derpaa Frakken

igjen. Emma sad, hvid og stiv, og stirrede med ufravendt Blik paa en Messingsfrue paa den modsatte Bæg og formaaeede knapt at aande. Under den ene Arm holdt hun en Modemappe, hvilken hun ubevidst knugede ind imod Kroppen med en saa frampagtig Anstrængelse, at hun til sidst følte en stivnende og smertelig Træthed i Bryst og Skulder. Blodet begyndte at banke i hendes Lindinger, og hun mærkede, at det pludselig varmede over hele hendes Ansigt. Da lod hun som ved en instinktmæssig Trang Armen synke løst ned, og ved den pludselig indtraadte Lindring udstødte hun et lettende Suf; men i samme Øjeblik satte Hestene Bognen i Gang med et Ryk, Mappen gled fra hende, og, i det hun vilde gribe den, stødte hun knæet imod den, saa den fløj helt hen foran Knud. Han saa med et forlegent Smil hen paa hende, og da hun rødrende rejste sig for at tage den op, men pludselig satte sig igjen, tog han den op og rakte hende den med de Ord:

„De tabte nok Bogen.“

„Tak!“ svarede hun, men gav et svagt lille Kast med Raffen og saa til en anden Side. Det vilde have været hende umulig at se paa Knud, da hun sagde Tak.

De kjørte ned ad Gaden og naaede snart ud

paa Landevejen. Hver sad i sin Krog med sine egne gjærende Tanter, medens Bognen langsomt krøb op ad Bakken uden for Byen. Knud saa ud paa Stenbunkerne og paa de gamle Afstræer med deres tørre, knudrede Rodender. Det var, som hans Tanter ogsaa knudede sig ind i hverandre til en haard Klump med fremstikkende, nøgne Rødder, der fuffede efter en Læffedraabe.

Emmas Forlovelse med Frits var for længst bleven hævet. Det var gaaet næsten af sig selv. Lystrup, der længe havde mærket, at hans Datter var ulykkelig ved Forlovelsen, og som havde stærk Mistanke om, at Frits spillede grundig under Dække med ham, hvad Studeringen angik, tog sig over at tilvejebringe paalidelige Oplysninger om Fyrens hele Forhold i Hovedstaden. Disse Oplysninger maa have været af en meget graverende Natur for den gode Frits; thi en skøn Dag sagde Lystrup, efter at han havde forseglet et Brev: „Se saa, nu har jeg furet Frits for mit Bedkommende, nu kan du, som du selv vil, Emma.“ Frits kom aldrig oftere til at sætte sine lakerede Fødder paa Korbys smavsede Gader. Hvad der senere blev af ham, vides ikke for sikkert; men et Aagte, der fandt Til- tro i Byen, fortalte nogle Aar efter, at han havde slaaet sig ned paa den anden Side af Atlanter-

havet og ernærede sig et eller andet Sted derovre som en hæderlig og dygtig — Barber.

Emma følte sig ikke saa lettet, som man skulde have troet, ved at blive løst fra Frits. Hun havde lidt saa meget i den senere Tid, at hun var bleven baade legemlig og aandelig slappet. Først da der var gaaet nogle Maaneder, og Foraaret kom med sine gjensfødende Luftninger, sin Sol og Lovfylde, begyndte der at skyde nye Livshaab op af hendes Hjerte. Hun havde Djeblikke, da hun følte sig hævet op i renere og klarere Luftlag end dem, hun før havde aanded i; men i andre Djeblikke var det igjen, som om hun traf Vejret i en Dunstfreds af nagende Selvbebrejdelse og kvælende Smerte. Undertiden satte hun sig ned ved Syngebækken; men den sang saa sørgmodigt. En Aften kom hun pludselig til at tænke: „Gud i Himlen vide, hvordan dens Sang tager sig ud ovre fra den anden Side“; men hun blev angst, forpint og maatte gaa ind. Siden kom hun ikke til Syngebækken. I Stuen, i Køkken og Spisekammer var hendes Plads. Hun gik aldrig ud, ikke en Gang over til Ellen, der dog stundum gjæstede hende. Men ad Sommeren fik Lystrup hende til at tage til Rjbstaden en Gang om Ugen for at faa nogle Timer i Musik, og disse

Udflugter syntes at have gavnlige Virkninger paa hendes hele Befindende.

Det var paa en af disse Ture, Knud i Dag havde truffet hende. Havde hun haft mindste Anelse om, at hun skulde have stødt sammen med ham, da havde hun tusende Gange hellere valgt at gaa de halvanden Mil til Fods, skulde hun end være bleven halv stegt af Solen, pint af Insekter og overdrystet af Vejstøv. Hun sad hele Bejen og gruede for det Djeblik, da de begge skulde træde ud af Bognen og — nej, hun kunde ikke slaa Følge med ham, ikke, om hun saa kunde vinde hele Rorby Skov derved.

Djeblikket kom. Knud sprang let ned fra Bognen; men i det Emma vilde træde ned paa Trinet, gled Foden uden for, saa at hun styrtede ned paa Bejen og stødte det ene Kne haardt mod den stenede Kjørebane. „Bevares vel, hvordan kommer De affted?“ udbød Knud og sprang til. Hun rejste sig imidlertid hurtig op, men vaklede og bed Tænderne sammen af Smerte. Han maatte gribe fat i hende for at forhindre, at hun atter skulde falde. „De har slaaet Benet slemt,“ sagde han. „Na nej, det har ikke noget at betyde.“ „Vil De ikke . . . ja fjør du kun,“ sagde han til Kuffen, der gabende havde hældet sig ud over Sædet og

set til. „Vil De ikke sætte Dem lidt her paa Stenene? Kom og lad mig hjælpe Dem der hen.“

Han mærkede, i det han med Armen slynget om hendes Liv ledte hende hen til en Stenbunke, hvorledes Hjærtet bankede i hendes Bryst, en betagende Duft slog ham i Møde fra hendes Haar og bragte Mindelser af en berusende Natur op i ham. „Her holder jeg hende i min Arm!“ tænkte han og kom næsten til at skjælve ved denne pludselige Tanke; men det var i samme Nu, som om alle Tanker og Følelser i ham slog Kreds om hende, drog hende ind imod hans Sjæl i et knugende, lidenskabeligt Favntag.

De satte sig Side om Side paa de store, flade Sten, der dannede ligesom en Bænk med lodret Forside. Skyggen begyndte at trække sig kølende hen over dem; men Solstraalerne spillede endnu igjennem Trætoppene og spredte deres flimrende Lys over Stenene. Hun højede sig af og til ned og lod Haanden glide let op og ned ad Benet; men det syntes dog, som om Smerten havde fortaget sig en Del, og sandt at sige var det nok mere for at bekæmpe en pinlig Spænding end for at dulme paa Smerten, hun lod Haanden foretage disse Bevægelser. Knud sad med Ansigtet halvt vendt imod hende og stak med sin Stok i Gruset.

En Gang imellem drejede han Blikket hen imod hende og saa da, hvor hendes Bryst hævede og sænkede sig i hurtig Bølgegang. Endelig sagde Knud med et underligt bittert-fordrejet Ansigt:

„Ja, vi kan vel nok følg's ad hjem? Vi har da fulgt's ad før.“

„Det kan vi vel nok; men jeg kan da ellers nok gaa alene.“

„Ja,“ svarede Knud med skarp Glans i Øjnene, „De har da vist før, at De kan gaa Deres Vej paa egen Haand.“

„Det kan De vel ogsaa?“

„Ja Gud ske Lov! jeg har lært det; man lærer et og andet med Aarene, Emma.“

Han kaldte hende Emma!

„Ja,“ vedblev han lidt efter, „der er sket store Forandringer, siden vi to sidst sad og snakkede sammen.“

Hun bed sig i Overlæben og tav. Endelig sagde hun: „De har i det mindste gjort, hvad De kunde, for at bringe Forandringer i Byen.“

Det var en lidt uventet Fortolkning, hun gav hans Ord; men han gik ind paa hendes Tankegang og sagde:

„Det vil jeg ikke gaa fra; men hvad det angaar, saa tror jeg ikke, at jeg har gjort Fortræd med

disse Forandringer; men jeg kan jo nok vide, at De er af Deres Fa'ers Mening i de Dele."

Hertil tav hun. Hun tog et nedblæst Blad, som laa paa Stenene, og begyndte at pille Kjødet af Ribberne.

"Men det er nu lige meget," vedblev han, "jeg gaar ikke fra mit. Naar man en Gang har faaet Djnene op for alle de nye og gode Ting, som er paa Gang i vore Dage, saa kan man ikke sætte sig hen og sove igjen i sin Krog."

Hun smed Resterne af Bladet til Side og tog et nyt.

"Men det var ellers ikke de Forandringer, jeg sigtede til."

Hun tav fremdeles.

"Det var med os to," vedblev han med et Par bærende Trækninger om Munden, "det var med os to, Emma. Har De aldrig tænkt alvorlig paa det, som De gjorde den Julemorgen, da jeg traadte ind i jer Stue . . . ja, De behøver ikke at dreje Hovedet til Siden, for jeg vil ikke bebrejde Dem noget; men sig mig bare ærlig og redelig, Emma, hvad havde jeg forskyldt, at De saadan kunde vende Deres Sind fra mig? Jeg troede dog saa vist, at vi to . . ." Han standsede pludselig, Ordene blev tykke og utydelige, og han

maatte rømme sig og hoste et Par Gange for at skjule den dybe Bevægethed, der havde luffet Halsen paa ham.

Emma rystede, bøjede sig ligesom under Bægten af Knuds Ord ned mod Siden og famlede med Fingrene efter Bladene mellem Stenene, men maatte atter rette sig op for at aande, da Vejret ligesom vilde gaa fra hende. Nu mærkede hun, at den sidste Dæmning var bristet, og at der ud fra hendes Hjertes Dyb skød sig en Strøm af stærke, uovervindelige Følelser, der maatte komme til Udbrud paa en eller anden voldsom Maade. Og i det han udtalte Ordene: „Jeg troede dog saa vist, at vi to . . .“, bøjede hun Hovedet ned mod sit Skjød og brast i en krampagtig Gulken. Knud blev forfærdet, rejste sig, saa sig ængstelig omkring, satte sig derpaa igjen og lagde sin Haand paa hendes Skulder. Han tog dog hurtig Haanden bort igjen, rømmede sig forlegent og begyndte at stamme nogle usammenhængende Ord. Han vidste ikke, hvad han sagde eller gjorde, Blodet bruste i Hovedet paa ham med dumpe Slag mod Hjernen, og Vejen gyngede og dansede under ham i en underlig svimlende Dunkelhed.

Om han havde draget Emma op til sig, eller om hun selv, sønderknust og hulkende, havde bøjet sig over imod ham, vidste han ikke; men da han

begyndte at blive klar paa Stillingen, opdagede han, at han havde omsluttet hende med begge Arme, og at hun laa grædende ved hans Bryst og bad for sig som et Barn, der har syndet og dybt angreer sin Fejl.

Han mærkede, hvorledes det bankede som et Hammerværk i hans Bryst, og hvorledes det samtidig glødede op, smeltede, hulfede og jubede inden i ham. Han knugede hende op til sig og sagde:

„Saadan har jeg aldrig set dig før, Emma. Gud i Himlen, det havde jeg aldrig troet! Emma, du maa ikke græde saadan, hører du, det er jo godt igjen alt sammen . . . Herre min Gud, hvor kunde jeg tænke, det skulde gaa saadan!“

Der gik en Luftning hen over Skovtoppene, hvorved Grenene svingede netop saa meget til Siden, at Solstråalerne endnu en Gang kunde sende en flimrende, hvidgul Lysglans over Vejen og Stenbunkerne. Solen, den gamle Spejderske, maa imidlertid midt i sin nysgjerrige Kiggen være bleven flov; thi den trak pludselig sit store runde Ansigt ned bag Stoven og kom ikke mere til Syne; men endnu længe efter vedblev den at blinke med Djnene ned til det gamle Rørby, som om den i nyhedsberust Lyfsalighed vilde sige: „Jeg ved nok noget!“

Nu kunde Knud tage Kampen op med hele Verden, om det skulde være, intet Bolværk skulde modstaa hans vældige Kræfter, det gamle Rørby skulde blive et nyt Rørby, muret op af friske Tanker og tækket med skystræbende Haab! Han kunde formelig græde af Glæde, af Tak til Gud for det Lys, der var tændt i hans Aand og for den Lykke, der var falden i hans Lod. Af et oprigtigt og ærligt Hjerte lovede han at blive sin Gjerning tro til sin sidste Time, arbejde for sine Medmenneskers Bækkelse, Dplysning og aandelige Fremgang. O, hvor Livet var skjönt og velsignet, naar det gav sig ud paa Idealerne og lod sig løfte af de store Magters Binger!

Raadvild og med ængsteligt bankende Hjerte havde Emma paa ny givet Knud sin Haand. Aldrig havde hun turdet drømme om den Lykke at vinde hans Kjærlighed paa ny. Hvor uværdig var hun ikke til denne Lykke, hvor formastelig var det ikke at indtage den Plads, som kun en højhjærtet, trofast og stærk Kvinde var værdig til at fylde! I den første Tid gif hun i en feberagtig Optagethed, der stundum bragte hende til, med Haanden knuget mod Panden, at spørge: „Er det ogsaa muligt . . .?“ Men lidt efter lidt lærte hendes Hjerte at magte Lykken. Da blussede den slumrende Kvindestyrke

op paa ny, da rejste hendes Vilje sig og skød sin første fuldbaarne Frugt i den usvigelige Beslutning: at staa stærk og offervillig ved hans Side gennem alle Kampe.

„Men vi maa gaa rolig og varsomt frem,“ sagde hun til Knud. „Husk paa min Fa'er!“

„Din Fa'er? Han er alt for brav en Mand til, at han skulde stille sig i Vejen for os, og gjør han det, saa . . .“

„Nej nej, ingen overmodige Ord, Knud.“

„Du har sagt, at du kan ofre alt for mig“

„Det kan jeg ogsaa, det skal du saa at se; men — jeg holder saa meget af min Fa'er.“

Denne Samtale fandt Sted nogle Maaneder efter Forlovelsen. Knud skjønnede, at der dog maaske var Bolværker, som ikke var saa lette at rende over Ende. Denne gamle, seje Karl der nede — vilde han stille sig rigtig paa Bagbenene, da kunde det blive „kontrarigt“ nok. Hans Viljes Rødder sad i Granit, det vidste Knud af Erfaring.

„Ja ja, lad os da foreløbig „gaa rolig og varsomt frem“, tænkte Knud.

En Aften først paa Vinteren sad Lystrup med en vældig grøn Skjærm over Djnene og med Lampen trukket saa tæt hen til sig, som de Papirer, han arbejdede paa, vilde tillade. Han var i Færd med

at skrive et „Testament“ *) over en gammel afdød Gaardmandsenke; men samtidig med at han førte Bennen med højre Haand, maatte han med den venstre føre en fortviolet Kamp med sine Brillen, der, lige saa titt som han med Begesfingeren skød dem op i deres rette Sæde, listede sig med drillende Udholdenhed ned over Næseryggen, indtil de omsider naaede dennes yderste Pynt. Hver Gang han havde fuldendt et lille Afsnit, læste han det højt for at høre, hvorledes det vilde tage sig ud, læst fra Kordøren med en vis behersket Salvelse. Emma, der sad paa en Stol ved Siden af Komoden og strikkede, hørte vel, at han en Gang imellem læste noget op med dæmpet Pathos; men hun var alt for dybt inde i sine egne Betragtninger til, at hun skulde lægge videre Mærke til hans Mumlen. En Gang imellem lyttede hun, som om hun ventede nogen, og hver Gang en eller anden Lyd ude fra Gaarden naaede hendes Øren, begyndte hendes Hjærte at banke voldsomt.

„ . . . Som vi alle vide, gjemmer denne Kiste

*) Testimonium, en Levnetsfildring, indfædt i gudelige Betragtninger. Slige „Testamenter“, der altid udarbejdedes af Skolelæreren og i Reglen ogsaa oplæstes af ham i Kirken ved Sigferden, bruges endnu enkelte Steder.

— „Baare“ er bedre. (Han gjorde den fornødne Rettelse med Pennen). — „Som vi alle vide, gjemmer denne Baare de jordiske Levninger af vel-agtede og hæderlige Gaardmandsenke Sidse Malene Christensdatter af Rørby Mark“ . . . Emma! ta'e mig mine gamle Brillen, jeg kan ikke faa dette nymodens Kram til at hænge fast . . . Hvor var det nu? . . . „Christensdatter af Rørby Mark. — Vi kjendte alle denne slittige og dydzirede Quindes retskafne Vandel og have ofte beundret den exemplariske Trofasthed og sjældne Kjærlighed, hvormed hun næsten i et halvt Seculum fulgte sin nys afdøde Egtefælle, hæderlige og gudfrygtige Gaardmand Morten Clausen ibidem“ . . . saa! det fordømte Skidt! (Brillerne trillede ned paa Papiret) Emma for Pokker! ta'e mig mine gamle Brillen! Hvor tit skal jeg sige det?“

„Dine gamle Brillen, Ja'er? De ligger jo paa Skrivetøjet.“

„Naa, der er de jo ogsaa . . . se saa! hvem kommer nu?“

Døren gik langsomt op, og ind traadte Knud lydlost og forsigtigt. Lystrup bøjede Rækken tilbage, saa Skjærmen stod lige i Vejret, og stirrede gennem sine store, runde Glarøjne hen paa den kommende.

„Nej nu staar Verden ikke længe!“

„Nej,“ sagde Knud, efter at han havde hilst Godaften, „jeg kan nok vide, at jeg ikke var ventendes; men der var noget, som jeg skulde be' Dem om.“

„Noget, du skulde be' mig om? Vel! hvad er til Tjeneste, min Ven? Emma, sæt en Stol hen til Knud!“

Begge de to unge var røde i Hovederne.

„Jo, vi er bleven enige om i Sangforeningen, at vi skulde spørge Dem, om vi ikke maatte holde vore Møder her i Skolen i Vinter.“

„Her i Skolen!“ Lystrup stejlede og spændte Fingrene om sine tykke Laar. „Hør, Knud, der er noget hos dig, som jeg kan Pokkers godt li'e: du gaar lige løs paa Problemerne! Hvordan i al Verden har du dog hittet paa dette?“

„Ja jeg kan godt sige det, ligesom det er. Jeg vilde gjerne be' Dem, om De ikke en Gang imellem vilde hjælpe mig et lille Gran med at indøve Bastemmerne.“

„Haha . . . a! Slap det der ud! Hør, Knud, nu kan jeg paa min Sandten ikke la' vær' at gotte mig lidt over dig. Du har gaaet her og gjort dig saa tyk og køjter — bu . . . h! en Pokkers Karl, der kunde klare alle Vanskeligheder og slaa os andre sønder og sammen — bums! nu gaar Fyren i Staa

lige med et! Ha ha ha, det er lige tilpas til dig, min Ven; det er paa den Maade, du skal rende Hornene a' dig."

„Om — ja, det er jo saad'n med mig, jeg har jo aldrig lært Musikken saad'n fra Grunden, og derfor kan jeg jo ikke faa Sangen til at gaa rigtig, som den skulde."

„Nej, det skal Himlen vide! Jeg har kun hørt jeres Sang en Gang; men du store Allah, fikke Toner J leverede! Men saadan gaar det jo helt igjennem med jer Livkuffe af „den nu Era". J tror, J saadan en to tre kan rende Bus paa enhver Dpgave, som andre dødelige først vover sig i Kist med efter flere Mars grundige Forberedelse. Naar J vel har faaet et Stykke Nyheds-Lirumlarum til Livs — halløj! saa maa J strax ud paa Fjoldedybet og levere det af!"

„Ja, De har nu saad'n Deres egen Mening om Tingene. Men synes De da slet ikke, der er noget godt ved vor Tids Liv og Nøre? Nu Sangen f. Ex., som vi snakkede om?"

„Sangen kan være meget god, — naar man kan magte den, min Ven; men bild jer bare ikke ind, J gode Bønderkarle, at J kan synge flerstemmig, fordi J kan tralle nogle Stemmer sammen."

„Jeg ved jo nok, at vi ikke kan synge saad'n

— hvad skal jeg kalde det? saad'n fint og kunstigt, som de rigtige Sangere; men vi synger jo ogsaa bare for at oplive hverandre og for at . . .“

„Ha ha“ lo Lystrup, der igjen kom til at tænke paa Knuds Forlegenhed med Basstemmerne. „Jo det morer mig virkelig, at du nu staar der og fedter med din Bas . . . kan du nu se, min Ven,“ raabte han pludselig og pegede med Brillefutteralet hen imod Knuds Ansigt, at J ikke kan undvære os andre!“

„Ja saadan i visse Dele.“

„Ja vel, ja vel! J kunde naturligvis nok klare Orterne selv, naar J egentlig vilde — bevares, høh! Jo, jeg kjender jer nok, Godtsfolk! Om J ogsaa ælter fra det ene Fedtesad over i det andet, saa skal J nok vide at give det Udseende af, at J har Glorien over jer alligevel. Naa imidlertid, det kunde more mig at vise dig, hvordan en Basstemme skal trækkes igjennem, det kunde virkelig more mig, Knud.“

Det vidunderlige skete, Lystrup tillod virkelig Sangforeningen at samles i Skolen, i alt Fald for en lille Tid. Han anede ikke, den gode Lystrup, at der skjulte sig en lille fin Kvindeligt bag den hele Sag. „Vi maa se at saa Fa'er listet lidt med ind paa det ny,“ havde Emma sagt til Knud. „Maaske

kan vi lidt efter lidt faa ham til at se med mildere Øjne paa det hele og derved gjøre ham mere forsonlig stemt over for dig." Planen kunde være meget god og var vel i og for sig ogsaa meget ufskyldig, mente Knud; men hans noget stolte Karakter kunde alligevel ikke rigtig bifalde den lille Fiffighed, der laa bag ved den. Smidlertid føjede han sig efter Emma, og alt tegnede ogsaa fra først af til et godt Udslag.

Den første Aften, Sangerne mødte i Skolen, var Lystrup rigtig paa Tærne. „Holdt, holdt!“ udbroød han en Gang og standsede Sangerne i et virkningsfuldt Crescendo, „Sekundobassen sang jo rav ruffende galt. Hør nu!“ Og nu fægtede han i Luften med Violinbuen og sang med sin gamle, endnu rungende Bas: „For—dom, Had og Baa—ben—brag.“ Saadan: „La, la=la, la=la, la=la!“ Prøv det nu: „For—dom, Had . . .“ nej, duer ikke, om igjen! „For—dom, Had og Baa—ben—brag,“ det var bedre! Nok en Gang!“

Atter og atter maatte Sangerne gjøre det om; de skjævede til den gamle, men ingen af dem knyede; det var næsten, som om de alle var blevene Skoledrenge igjen i denne Aften. Endelig fik de Lykke til at synge Passagen rigtig, og gamle Lystrup blev i den Anledning saa overvældet af Begejstring,

at han slog Knud paa Skulderen med sin flade Haand og udbrod:

„Saadan skal en Vas rullés ud, min Ven!“

Hvis alt havde gaaet sin rolige, naturlige Gang, var det ikke umuligt, at Knud havde faaet truffet sin gamle Lærer et Stykke med paa de nye Beje og derved vundet gode Udsigter for sin og Emmas Sag; men pludselig røg alle Udsigterne i Luften som Granatstumper.

Der laa i Dmagnen af Lystrup's Bevidsthed en dunkel Fornemmelse af, at Knud havde Doner ude. Hvor naar havde Fyren været saa medgjorlig som i den sidste Tid? Et forsløjent Rygte havde en Dag strejft let forbi Lystrup's Dren og fortalt noget om, at Emma nok ikke var fri for at se lidt mildt til Knud og hele hans Virksomhed; men Lystrup havde med et „Høh“ slaaet Rygtet til Jorden som uhjemlet og fornærmeligt. Nu kom han imidlertid til at huske paa det igjen og tænkte ved sig selv: „Jeg skal dog have et Dje med Pige-barnet.“ Saa var det en Aften, nogle Minuter efter at Sangerne var gaaede, at Lystrup med sin lille Spritlampe i Haanden vilde gaa ind i Skolen efter en Protokol. I det han aabnede Stuedoren, faldt Skæret fra Lampen lige hen paa to i den mørke Gang staaende Personer, der i samme Nu

rev sig ud af hinandens Arme med alle Tegns paa den dybeste Forlegenhed. Lystrup, der nær havde tabt Lampen af Forstrækkelſe, blev ganſke bleg og ſtod et Øjeblik og ſtirrede paa Emma uden at kunne ſige et Ord.

„Hvad i al Verden er dette for Kunſter?“ ſpurgte han omſider og ſaa afverlende paa Emma og Knud.

„Knud og jeg er forlovede,“ ſvarede Emma rolig, men med stærkt bankende Hjærte.

„For—lo—ve—de!“ udbrød Lystrup og ſatte Lampen i Gangvinduet og ſtaf Hænderne i Siden.

„Ja,“ ſagde Knud, der nu ogsaa tog Mod til ſig, „vi holder af hinanden og vilde have ſagt Dem det med det førſte.“

„Naa, ſaa det vilde J! Du vilde naturligvis kommen ind til mig en Morgen før Gudſtjeneſten og ſagt ganſke gemytlig og ligefrem: „Hør, Lystrup, jeg agter at gifte mig med Deres Datter, vil De lade det lyſe til fra Prædikeſtolen i Dag?“ Høh!“

„Nej, vi vilde have bedt Dem om Deres Minde, og hvad Giſtermaalet angaar, ſaa har ingen af os tænkt paa det endnu.“

„Naa dog ikke. Nej, J ſkulde naturligvis rendt her og ſpillet Kjæreſtefolk bag min Ryg en

Tid først og saa ryge sammen, naar I en Dag fik puttet mig ned der oppe paa Kirkegaarden. Det er en nydelig Menage, den! Nu forstaar jeg, hvorfor vi skulde have dette Sangkommers indlogeret her i Skolen. Ikke sandt? Det kunde være saa rart, om I saadan hver Aften efter Koncerten kunde staa og klappe hinanden lidt her ude i Forstuen og le dygtig af „den gamle“, som I forstod saa grundig at tage ved Næsen! Men — du — kan — tro min Ven — her rystede han sin knyttede Haand foran Knuds Ansigt — „at den gamle er ikke saadan at spille Hejgut med. Jeg skal vise baade dig og hende der, at jeg kan tumle jer begge to . . . Emma! gaa ind i Stuen strax!“

Emma gik, men stolt som en Dronning. Lystrup fulgte efter og lukkede Døren til med et kraftigt Ryk for Næsen af Knud. Denne blev staaende en Stund, flov og dirrende, i den mørke Gang. „ . . . Det er nydelig gjort!“ lød det inde fra Stuen. „Du gaar hen bag din gamle Fa'ers Ryg og indlader dig paa Kjæresteffas med dette forrykte Menneſte, der kun spekulerer paa at bringe Sognets Folk i Haarene paa hverandre og at nedbryde al den Respekt og Orden, som jeg majsommelig har arbejdet for nu snart i fyrretyve Aar — det er nydelig gjort af dig, Emma!“ — „Fa'er, du forstaar ikke

Knud. Han er et ædelt og godt Menneske, jeg kan ikke slippe ham, og jeg vil ikke slippe ham!“
 „Du vil ikke, du vil ikke? Da — skal — jeg — vise — dig, at du skal komme til at slippe ham, min Pige, det kan du forlade dig paa!“

Knud havde nær faret ind og stillet sin Trods ved Siden af Emmas modige Optræden; men „nej“ tænkte han, jeg bliver kastet paa Døren, og saa er galt gjort værre. Dmtumlet af Sorg og Harme skyndte han sig ned over Gaden, hjem til sin Gaard, men gik den halve Nat frem og tilbage i sit Sovekammer og grublede i harmfuld Vaande. Ogsaa i Aften lyste Maanen ind igjennem hans Vindue; men i Aften skar dens Glans ham i Øjet. Overhøvelvet af en lang, buet Sky sad den og stirrede ned paa ham som et stort, blankt Øje under et mørkt Bryn.

Vinter-Medbøren havde været ualmindelig rig. Vældige opfastede Snevolde laa langs Vejene, skarpryggede, buede og taffede Skanjer næsten af Hushøjde laa hist og her over de gamle Sten- og Pilegærder, og ude i Skovene laa Sneen i et jævnt, alentykt Lag om Bogenes Rodender, medens Grenene bøjede sig under Bægten af tykke, hvide Dyrger.

Folk talte om Sneen om Morgenens, ælte de i Sneen om Dagen og sov ind ved Fantasier om Driver og Taglaviner om Aftenen. Man kunde næppe nok drøfte noget Omne ordentlig for bare Sne.

At Lystrup øjeblikkelig havde „furet“ Sangforeningen, var en Selvfølge. Ved Snefastningen paa Vejene maatte Knud i den Anledning høre Stikpiller af Karlene, der havde faaet Nys om hans nye Forhold til Skolelærerens Datter. Dette kunde han tage sig nogenlunde let, skjønt det ærgrede ham; men hans stolte Natur oprørtes ved Tanken om, at han, der dog aabenbart var Sognets, ja hele Egnens mest oplyste og mest fremtrædende Gaardmand, skulde kastes til Side som en Skoviss af denne gamle, overmodige og stivsendede „Degn“. I enkelte forjagte Øjeblikke var der vel en Stemme i ham, der hviskede: „Er det ikke en Dumhed at fortsætte Kampen? Kan du ikke med rolig Samvittighed rulle Fanen sammen, smide den for den gamles Fodder, føre hans Datter til dit Hjem og sidde i din lune Krog og nyde Lykken, som tusende andre Ægtemænd gjør?“ Men slige Tanker fik aldrig langt Tilhold i hans Sind. Han havde levet og aandet i Tro paa sin Gjerning, levet med et stort og varmt Haab; — skulde han da nu, da hans Mod og Manddom for første Gang skulde

bestaa Ildprøven, svigte sin Sag og rende fra det hele, rende med en oprevet Samvittighed og med Spotten i Hælene? Nej, aldrig i Verden skulde han sælge sin Hjertefred for Blødagtighedens Blodpenge! Det var ham ordentlig en stolt Tanke at se sig selv kæmpe sig Tomme for Tomme gjennem de skummende Brændinger, med denne vaagne Ildhu, der er tusende Gange mere værd end den daadløse Drømmen bag en lun Kaffelovn.

Den gamle Præst omstiftede pludselig de fire Mure med fire Fjæle; men det gik saa stille af, Rorby havde hverken Brug for Sæt eller Afse i den Anledning. I Knuds Sind fremkaldte denne Begivenhed en Plan, der gav ham ny Vind i Sejlene. Medens han var paa Højskolen, havde han ofte haft Lejlighed til at høre en yngre Præst i Rabolaget, der var en ualmindelig nidkær og dygtig Mand. Kunde det lykkes at faa ham til Rorby, da vilde med Guds Hjælp friske Tider oprinde for Menigheden. Og hvor vilde ikke en kraftig Aandsbrise fra Gudslivets Egne virke befrugtende paa hele den Udvikling, han arbejdede for! Og — lad os være ubarmhjærtige nok til at afløre en lille Bitanke, der dæmrede i en Krog i den unge Bondes Hjærte — hvor vilde ikke en saadan Bækkelse

med en Præst af den ny Skole i Spidsen være en Sejr over ham der nede!

„Nej, det kan ikke hjælpe,“ sagde Knud en Aften, da han fik Lejlighed til at tale med Emma paa Gaden, „jeg kan ikke lade en saa vigtig Sag gaa ind igjen bare for din Fa'ers Skyld. Jeg har allerede skrevet Ansøgningen, og jeg skal nok ogsaa faa Underskrifter paa den. Nu skal det skæde for fulde Sejl her efter, det kan ikke nytte at ligge og fire og lirke og ingen Vej komme.“

„Jeg er kun bange for, Knud, at vi kommer længere og længere bort fra vort eget Maa!“

„Ja — bange! Der traf du vist det rigtige Ord, min Pige.“

Hun saa vist paa ham og traf de mørke Bryn sammen. „Har jeg vist, at jeg er bange?“

„Ja, jeg vil just ikke sige . . .“

„Hvad jeg har lovet, det baade vil og kan jeg holde, — jeg kan gaa fra min Fa'er i Morgen den Dag; men du maa tro, Knud, at det er ikke bare Spøg at rende fra sit Hjem.“

„Naa naa, Emma, det var jo ikke saadant ment, det jævner sig vel nok alt sammen.“

„Det tegner ikke meget til det endnu. Du ved ikke, hvordan Fa'er er bleven imod mig.“

Samtalen blev her pludselig afbrudt, i det en

lille syvaars Dreng hulkende drejede op imod dem. Han havde hjemme ovre paa Lørup Hovmark, havde været ude i et Hus i Rørmosen med et Sold, men kunde nu ikke finde hjem igjen.

„Kunde du hitte hjem, dersom du kom ud paa Landevejen i Skoven?“ spurgte Emma deltagende.

„Ja, men jeg ved ikke, hvor Landevejen er.“ Han vedblev bitterlig at græde.

„Din lille Staffel!“ sagde Knud og lagde sin Haand paa Drengens Skulder. „Skal jeg følge dig ud til Landevejen?“

„Ja vil du, vil du?“ svarede han og vendte sine vaade Øjne op imod ham.

Emma saa glad-bevæget efter sin Ven, da han gik med Barnet ved Haanden ned ad Gaden. „Knud!“ raabte hun dæmpet, da han var kommen en Snæs Skridt frem. „Bent lidt!“ Hun løb ned til ham og hvæskede ham et Par Ord i Øret. „Ja ja, om en Times Tid . . . oppe ved Porten,“ svarede han og gik videre med den lille.

Da han kom tilbage, stod Emma ved Skoleporten. „Naa, hvordan gik det?“

„Jo, det gik godt; men jeg er fjed af, at jeg ikke fulgte ham helt hjem, for han saa dog saa langelig efter mig, da jeg sa'e Godnat til ham ude paa Skovvejen.“

De talte endnu lidt sammen; men Knud kom stadig tilbage til Barnet. „Vare den Dreng har hittet rigtig hjem!“

Hvor trykkede Emma sin Bens Haand hjærtelig, da han sagde hende Godnat!

Næste Dag havde Knud glemt den lille Begivenhed; men derimod huffede han grandt den Sag, han og Emma havde talt om, før Barnet kom, og han var just ikke blød i Sindet ved at tænke tilbage derpaa. Det kan ikke nytte at skjule, at hans store, sandt følte Virkeplaner lidt efter lidt havde faaet en Tilfætning af noget trodsigt. Han følte med sig selv, at han havde hele Ketten og Sandheden paa sin Side og mente derfor, at han havde en vis Berettigelse til at trumfe sig igjennem, naar man vilde spærre ham Vejen.

Snebjergene, der i Maaneder havde knejst med stivfrošne Kamme, begyndte nu under Marts-solens smeltende Indslydelse at synke sammen i knudrede og snavsede Driver; men Vinteren vilde endnu ikke rigtig give tabt. Saa en Dag drejede Binden pludselig om og kommanderede „Træd af!“ med en saa uimodstaaelig Myndighed, at Vinteren øjeblikkelig tog til Huen og forsvandt. Ved Solens og Regnens Hjælp fik det begyndende Foraar paa en kort Tid gjort lyst med de folde, hvidgraa Masser.

Syngebækken, der før havde knurret under Sneen, figgede nu op hist og her af de i Snedækket fremkomne Abninger og hvifkede: „Vi lidt, nu kommer jeg!“ Og den kom ogsaa, og det med Vælde. Et saa piblende, sivende og plaskende Tøbrud som det, der nu indtraf, havde ingen set Mage til før. Snedækket i Skoven og paa Markerne svandt Time for Time, sivede bort og løb gjennem tusende og atter tusende Smaarenders ned i Syngebækken, der skummede afsted i overmodig Magtfulde. De hvide Bulke, som hang ud over den langs Siderne underhuledes Tomme for Tomme af de stedse vorende Vandmasser og sank til sidst med et dumpt Suk i den mælkehvide, boblende Bæk. Faldet ved Hjørnet af Skolehaven stød sine skummende Banded frem i blanke Kugler og tykke, buede Straaler, der, frydsende hverandre under Nedstyrtningen, brølede og brusede i vild Ubændighed. Havediget rystede formelig af Forskrækkelse over al denne Allarm. Gamle skikkelige Græsknolde, der i Aaringer havde siddet paa deres Post og spejlet deres pluffne Hoveder i Vandet, blev uden Barmhertighed revne væk af den fremstormende Bæk, ja endog store Jordmasser „kaldede“ ud og plumpede i Vandet. Alt, hvad Bækken kunde række, blev revet med. Snart dansede en raadden Gren ned ad Bækken, snart hvirv-

ledes en fladbundet Træsko ubarmhæjrtigt omkring paa dens Overflade, Stille, visne Skræppeblade, Papisstumper og mangfoldige andre Ting rutschede afsted, hviroledes i Dybet, kom op igjen, slog Kolbøtter over hverandre og forsvandt for at give Plads for nye dansende Gjenstande. Men højere og højere steg Vandet, til sidst gif det over Bredderne, skar sig nye Sideløb, der, trodsende alle Lovbestemmelser om Hegns- og Markfred, skyllede lystig ind igjennem Tjørnehækker, over Haver og Stafkepladser. Gamle Døre og Vognbunde blev stillede op som Stoppere for Vandet, men Bækkene rev i ungdommelig Vilterhed Dæmningerne til Side eller sprang over dem og pilede afsted til højre og venstre, over Stier og Beje. Sprøjtehuset stod i Vand til midt op paa Livet, og et Par Steder gif Vandet ind i Husene og nødte Folkene til at rømme. Gæs og Uender sejlede omkring alle Vegne og strakte Halsene af Forundring over den ny Tingenes Tilstand, der gjorde dem det muligt at svømme mægligt over Beje og Pladser, hvor de før mæssommeligt havde maattet vralte sig frem paa deres brede Blader. Der herskede en Forvirring i Byen, som overgik al Beskrivelse, de gamle forjede sig, Sladrethjærlingerne skræppede op i alle Hjørner, Drengene raabte Hurra og stagede sig frem i Dejtrug og Kar

paa de opsvulmede Rønder. Her løb en Huskone med en Dyrne i Favnen, hist halede en Gaardmand med en Rive i Haanden efter en Møggjæl, der filede afsted paa en hurtigflydende Bæks Ryg. Syngebækken boblede og sydede i vildt Bersærerraseri og pressede sine uhyre Vandmasser med en saa ubændig Voldsomhed ind i Slusegabet, at det rystede i Egeplanterne og brølede og hylede i Gulerne mellem Granitblokkene. Men Slusen stod fast, den skulde nok staa, den! Da løb der pludselig gennem Vandets Brølen et tordenlignende Brag, utallige skummende Vandstraaler blev skudt i Vejret, og Egebjælker og Jordklumper væltedes op i Luften som ved et Jordstjælv — Broen var styrtet sammen! Folk saa paa hinanden og blev hvide i Ansigtet. „Storflusen er fuldet nør!“ lød det i et Forstrækkelsens Kor over hele Byen, og en Følelse af, at intet i Verden nu mere vilde være umuligt, affødte i samme Øjeblik i de rundt om knejsende Hoveder en Række Anelser om nye verdensomvæltende Begivenheder. Men Vandet brølede og susede, væltede sig over Broens Ruiner og dannede kogende Malstrømme omkring de fremstrittende Bjælkestumper. Bejen blev i et Nu sat under Vand paa en lang Strækning, og Folk maatte gjøre lange

Omveje for at komme fra den ene Del af Byen til den anden.

Ganske rigtig! — en ny Forstrækkelse gennemrystede lidt efter Byen. En lille Tøs fra Fattighuset, en krøllet, kjæk lille Unge, var — maaske loffet dertil af Drengene — gaaet om Bord i en gammel Suleolde med det Forsæt at forsøge en Fart ned ad Syngebækken. Der hørtes et Hvin, Karret væltede, og Tøsen gik til Bunds. Et Par Karle kom styrrende med Stænger, løb et langt Stykke langs Bækken, der hvirvlede afsted med Barnet, og søgte at faa Tag i hendes Klæder. Da kom Knud farende og raabte aandepustende: „Af Bejen, I Klodspander! I render jo bare og peger efter Tøsen i Stedet for at ta'e hende.“ Og i et Nu var han foran de andre, sprang lige midt ned i Bækken foran Barnet og greb fat i hendes Haar med den ene Haand, samtidig med at han med den anden hagede sig fast ved en gammel Pile-rod, der stak frem fra den modsatte Bred. Han stod i Vand til Halsen, men hævede med sin stærke Arm Barnets Hoved op over Vandspejlet, førte hende ind mod Bredden og fik efter megen Møje væltet hende op paa denne, hvorefter han selv kravlede op, drivvaad og gennemisnet. Barnet, der tilsyneladende var dødt, kom dog snart til Live

igjen, Knud fik nogle tørre Klæder paa, og hans fjærnesunde Helbred syntes ikke at have taget mindste Skade af Dysten med Syngebækken. Men den Dag sprang en ny Glorie frem om Knuds Bænde

Det voldsomme Tøløb vedvarede endnu et Par Dage, men sagtnede derefter hen. De opskræmmede Sind kom atter i Ligevægt og drak nyt Liv af den solvarme Luft. Saaledes meldte Baaren sin Ankomst i Byen mellem Skovene.

Det havde været urolige Dage. Emma var som saa mange andre forskrækket over Tøbruds-Omvæltningerne, og navnlig havde Syngebækken's bjørneagtige Bildhed næsten forfærdet hende. Aldrig havde hun tiltroet den gamle skikkelige Fyr, der om Sommeren sang romantiske Serenader og om Vinteren laa i Hi den meste Tid, Evne og Mod til en saa vældig Kraftudfoldelse. Hun kjendte ikke sin Syngebæk igjen. Der var noget i dens Bildhed, der paa en Gang æggede og ængstede hendes unge Hjærte, fremkaldte Glimt af revolutionære Sympathier og samtidig gjorde hende betænkelig for Omvæltningernes mulig alt for vidtrækkende Følger. Med en vis spændt Baagenhed i Blikket kunde hun staa i halve Timer og betragte de sydende, altgjennembrydende Vandmasser, der dels i selve Bækken, dels i nydannede Afløb og Render skød

sig fremad lig stærke Kolonner. rivende gamle Snebulke og Isstumper med sig. Der var noget i hende, der paa samme Tid skød paa og holdt tilbage, jublede og gruede. Og da hun hørte Braget fra Storflusen, vidste hun ikke, om hun skulde flappe i Hænderne eller slaa dem sammen i Forfærdelse. Saa kom Efterretningen om Knuds raske Daad, og da var det i samme Nu, som om alle ængstelige Betæneligheder skylledes væk af hendes Tanke, og hele hendes Hjertes Varme og Vaagenhed samlede sig i en Følelse af stolt Glæde og ubetvingelig Frimodighed. Hun kunde græde, hun kunde have fastet sig om Halsen paa Knud, saa vaad han var, og kysset og atter kysset ham, om saa hele Byen havde staaet og gabet af Forbavselse derved. Hun kunde have sagt til sin Fader og hele hans Flok: „Ser I da ikke Kraften i ham, bøjer I jer ikke for Knud?“ Jo, jo, hun vilde være med at skyde paa ved hans Side, skyde Bandene i Fart og bringe Liv og Røre, hvor de døde Sædvaner rugede, men redde, hvad der var barnligt og ungt af Brydnin- gernes Hvirveldans. — Saadan omtrent var den stærke, om end uklare Følelse, der i dette Øjeblik stillede hende helt og fuldt paa Knuds Side.

Hvad Knud selv angaar, da havde hans af stærke Naturfremtoninger letpaavirkelige Hjerte

og saa banket med en vis spændende Tilfredshed i disse Dage. Han var paa Færde alle Vegne med sin Jærnskovl, skaffede Vandet Luft i Stenkister og Rønder om sin Gaard, lukkede Bække ud af Have og Bænge. Uden ret at gjøre sig sin Stemning klar fulgte han Virvaret i Byen med en Agtpaa-givenhed, som om han selv havde sat Naturkræfterne i Arbejde og givet dem Ordre til efter bedste Evne at rydde væk paa alle de gamle Driver. Der kom Foraar bagefter. Han kunde næsten fristes til en Gang imellem at raabe Hurra med Drengene. Og da Storflusen brasede ned, var det saa langt fra, at han forsede sig eller sukkede paa den ulykkelige Kommunekassens Vegne, at han endog uvilkaarlig udbrød: „Saa, nu kan vi da faa et ordentligt Sluseværk, der kan ta'e alt Vandet, og som kan blive en Pryd for Byen, i Stedet for den gamle skruder-ryggede og vindstøve Kjelder!“ Da Byen saa begyndte at gjenlyde af Berømmelse over hans Bedrift ved Syngebækken, vaagnede der i hans Bryst en ungdommelig Selvfølelse, der vendte sig mod Lystrup med en Frejdighed, som om den vilde sige: „Det er mig, der er Situationens Mand!“ Han følte med sig selv, at han havde mere Ret nu til at føre an end forhen, og at det vilde være dumt ikke at benytte sig af den gunstige Stemning, som

var vaagnet for ham, selv i Modstandernes Rækker. Der var en Løftkraft i disse bevægede Dage, der stemte hans Mod op og spaaede om nye Sejre. Det skulde nok blive Foraar her inde mellem Skovene.

Harde Knud været Digter, havde han upaatviveligt givet sine Følelsers stærke Tølbø Lust i et kraftigt Kvad; men han var ikke Digter, derfor tav han. Men mærkeligt nok skulde han en Dag kort Tid efter finde et Digt i et Ugeblad, der ligesom aabnede den ene Sluse efter den anden i hans Indre og skaffede hans Følelser et kraftigt Afløb. Digtet lød saaledes:

„I vaagnende Vælde gaar Solen sin Gang
og mønstre Sneen i glødende Skuen:
„Nu lette I, frosne Driver, jer Krop,
en Berden under jer higer op,
det længes i Vulfen, det bryder i Tuen.
Af Bejen, Forsteninger, Livet skal til,
Respekt for Vaarbruddets gjærende Spil!“

Men Driverne sætter i Lejet sig fast
og gnistrer trodsende Solen i Djet.
Med spilede Lemmer og Rakke stiv
de omspænder Grundens higende Liv:
„Lad se, om vi Rykkerne ej skal faa bøjet!“
— Som skærende Knive en Isnen gaar
igjennem Muldens slumrende Vaar.

Da blanker Selen sit Brændeglas,
 la'r Straalen glide langs Drivernes Rygge:
 Det stikker i Mustler, det siver i Knytt,
 det hulker og raller i Drivernes Bryst,
 Oplosningens Rædsler dem ryste og trykke.
 Udtæred' de luder mod ventende Grav.
 — I trodsende Kæmper, hvor blev I af?

Men Mulden damper i spændende Trang,
 Naturen sitrer ved Livets Ulmen.
 Hvad før stod imod med frossent Had,
 nu tjener til Bægt med et drivende Bad,
 der Kræfter maa laane til Spirernes Svulmen.
 Stem op kun Kraften, du Modstandslejr,
 du gjør des større kun Livets Sejr!"

Hvor styrkede ikke dette Digt Knuds fremad-
 higende Hjærte! Ja, tænkte han med et vist løf-
 tende Velbehag, men ogsaa med et vist triumferende
 Overmod, han skulde nok vise — han skulde altid
 vise! — at den gamle der nede og hele hans stiv-
 frosne Slæng skulde komme til at bøje Nakke for
 det nye Livs frembrydende Bølge. Alle disse sfor-
 pede Tanker fra en frossen Tid skulde blive knæk-
 kede, opløste og viftede til Side, saa der ikke blev
 Spor af dem tilbage.

Emma stod støt ved Knuds Side; men underligt
 nok var det: der var nu og da ligesom smaa Gløder,
 der sved hende indvendigt. Hun havde en gammel
 Ha'er, det havde Knud ikke.

Den omtalte Præst, Lange, blev kaldet til Nørby.

„Ja“, sagde Lystrup, da Pastor Lange første Gang kom ned til ham, — „Respekt for dine foresatte! det har altid været min Regel, og jeg skal ogsaa vide at vise Dem alt mulig Hensyn; men jeg er af den gamle Skole, Hr. Pastor, jeg vil oprigtig sige Dem, jeg kan ikke med denne spillevende Kristendom og alt dette nymodens Væsen; skal vi derfor ikke være enige om at holde alt det ude fra vore Samtaler?“

Pastor Lange var en mager, lys Mand med stift Skæg og dybtiddende, lysegraa Djne bag et Par sorte Hornbriller. Hans Næse var stor og skarp, men veldannet, naar et Par mindre klædelige hvide Knyster under Brillestedet undtages. Der var en vis djærv Hjærtelighed i hans Væsen, han følte varmt for sit Kald og var en udmærket Taler, hvorfor der ogsaa snart kom Nøre i Menigheden. Ja, Nørby var snart ikke til at gjentjende. Slag i Slag var Vækkelsens Bølger rullede hen over Sognet, havde løstrevet og bortskyllet gammel Slen-drian, tørnet med stærke Brag mod aarhundredgamle Sædvaner og Meninger, fremkaldt Uro og Gjæring, Isterhed og Trods, Begejstring og Spænding paa

alle Kanter. Det var den ny og den gamle Tid, der holdt Styrkeprøve mellem de gamle Skove.

„Jeg kan ikke gjøre for det,“ sagde Lystrup en Søndag, da han sad ved sin gamle Bens, Jørgen Siversens, veldækkede Aftensbord, „men jeg holder ikke af dette officielle Hellighedsvæsen med gemytlige Melodier og søde Koreser, jeg kan min Sandten ikke befremme mig til at synge Salmer paa saadanne „folkelige Toner“, som „Den gamle Karo holdt en Støj“ eller lignende, og lige saa lidt kan jeg være med til at rende omkring i Sognet og være Ud- raaber for Religionen; jeg mener, Religionen er noget, man ikke skal gaa og række frem paa en Præsenterbakke paa Beje og Stræder, men noget, man skal gjemme her inde i sit bedste Lufaf.“

„Ja holdt nu en Kjende!“ sagde Karen Jørgens, hvis gamle Tro i den sidste Tid havde antaget nye Former. „Naar vi skal snakke rigtig, Lystrup, saa er nok Guds Ord noget, som vi ikke kan føre for tit frem; men vi ved nok, at Folk kjerer sig ikke meget om Guds Ord, men vil hellere sidde og rive hverandre nør eller snakke om Morstab og Bras.“

„Hver Ting til sin Tid, Mo'er.“

„Ded er ogsaa min Mening,“ faldt Jørgen ind; „men se — vor Mo'er gaar her og præfer for vós hele Dagen igjennem.“

„Nu liver du jo, Jørgen. Jeg stræver bare at holde jer vor Herres Ord i Tankerne, naar I glemmer at gjøre efter det. . . . Der er nu Per der ude, Ka'len, du ved sæl, hvor død og dulherrig han er bleven ved al sin Svir og Spillerase — skulde jeg nu itte ha'e Lov til at vare ham ad med et Gudjens Ord en Gang imellem?“

„Jo, han ka' sku nok trænge til at strigles godt en Gang imellem; men vi andre er jo da meget skikkelige, Mo'er.“

„Ja skikkelige! Men man kommer itte ing i Himmerig med Skikkelighed, ded har jeg jo saa tit lagt ud for dig.“

„Ja jo, la' vos nu bare itte komme ing paa Diskutten igjen, Mo'er.“

„Nej, der har vi det! Du er altidens bange for at komme ing paa de Dele. Det gaar saadan: man maa itte snakke om Himmerig og Helved, førend man ligger og hiver og er ved at opgi'e Bæret.“

„Nu ja,“ mente Lystrup, „Mo'er kan have Ret i noget af det.“

„ . . . Saadan var 'ed nu ogsaa med Sidse Per Grejs her ovre,“ vedblev Karen. „Hun var et lille Kænd her inge i Gaar . . . var 'ed i Gaar? — jo det var jo i Gaar, jeg fik det Vallem hjem

fra Stampen. Na, saa kommer vi saad'n til at snakke om vor ny Præst og saad'n noget, og saa kunde jeg itte dy mig, andet end at jeg sa', at det var und'lig, hun aldrig satte sine Ben i Guds Hus. — Ja, hun kunde da'tte saa Tid. — Na, hvis du kjerede dig noget rigtig om vor Herre, saa fik du nok Tid, Sidse. — Ja, hun vidste nok, at jeg hørte til de hellige,“ pøv hun saad'n med Hovedet paa Sued. — Ja Gud give, at baade du og jeg var hellige, „for uden Hellighed skal ingen se Gud.“ — Saa blev hun først rigtig opfokket og stak mig den, at jeg og Ellen rendte til Bibellæsning hver aa'n Stund og glemte at gi'e Folkene Nadder. Saad'n noget Sludder! Jeg kunde jo da'tte staa og ta'e mod alt det; men hun blev værre og værre — ja, De kan tænke Dem, det gif saa vidt, at hun til sidst holdt mig sin knut' Næve op for Næsen — ja, hvad synes De?“

Jørgen gnubbede sig paa Skulderen og rystede paa Hovedet. „Ded er lige godt mankerlig at tænke paa, dette her. Nu har vor Mo'er og Sidse Per Grejs kommet stændig til en'ander i tive Aar, og saa ska' 'ed saad'n rive yd lige med et.“

„Der har vi det!“ faldt Vysstrup ind og pegede efter Jørgen med et Andeben. „Det er Følgerne af alt dette Mudder blandt Folk: Splid mellem

Ægtefolk, Spektakkel mellem Forældre og Børn, Uvenskab mellem Naboer og Gjenboer — det er Følgerne!"

Jørgen saa vist paa Lystrup. „Man skulde næsten tro, at De sejtede lige paa mig og vor Mo'er med ded."

„Naada! Kanskje her ogsaa er noget i Vejen."

„Ja — hæ, ded er vor Mo'er — jeg ka' jo godt siqe ded, for De fortæller ded jo itte til no'en — ded er vor Mo'er, der har hittet paa, at vi ska' læse Bordbønner om Middagen, ligesom de gjorde hjemme hos hendes de gamle. Saa forleden her en Dag fik hun gjort mig rigtig godt gal, saa at jeg slog i Bor'et og bandede paa, at saa længe jeg var Mand i Gaarden, skulde vi itte begynde paa de Kunstler. Folk skal da'tte ha'e ded at sludre om; der ka' være nok ilel."

„Nok ilel? Ja, nu slaar 'ed netop ing, hvad Præsten sa'e i Søndags: vi var alt for bange for Folkesnak, vi var alt for bange for at la' Verden se, at vi var kristne."

„Hum!" sagde Lystrup og grundede et Øjeblik med Kniven i den ene Haand og Gaslen i den anden. „Har det nu ogsaa begyndt at lumre i Luften over dette gamle Hjem? Det er min Sandten" — her smed han Kniven ned paa Bordet — „dog

ogfaa nogle forfræffelige Tider, vi lever i! Splid og Spektakler paa alle Kanter . . .“

„Ja,“ skyndte Jørgen sig at forklare, „De maa da heller itte tro, at jeg og Karen saad'n . . .“

„Splid og Spektakler — jeg forstaar Dem nok, Jørgen Siversen, — paa alle Kanter! Hvordan overdænger Folk ikke hverandre ved Møder og Sammenkomster rundt om i Landet! Hvordan sylter de ikke hverandre ind i Aviserne! Du Fredsens, fikke Ballader man spiller op med i vore Dage!“

„Ja, det er forfærdeligt med alt det Bras,“ sagde Jørgen og spibbede en Rødbede med Gaslen.

„ . . . Og vi er kommen godt med her i Nørby, rigtig godt. Saa snart bare en tre fire Mennesker kommer sammen, suser det strax med „Højre“ og „Benstre“, „Liv“ og „Reformer“ om Dreene paa dem. I Gaar røg Mads Løve og Kristen Hjulmand i Lotterne paa hinanden nede paa Smedjebakken og sk . . . jældte hinanden ud, saa det rystede i Smedjen . . . det var disse hersens Kanoner, De ved, inde i Rigsdagen. Naada, hvor de rislede hinanden! De har altid før været Berlevenner, har været i Bloktag i 11 Aar — rutsch! nu er det revet ud! — I Torsdags kom Lars Søren' og Povl Madsen højtidelig anstigende op til mig og „vilde la' mig vide,“ at de ikke holdt af, at jeg ga' deres

Drenge af Rebtampen — høh! Men jeg bad dem paa en pæn og anstændig Maade, om de vilde rejse ad Hekkenfeldt til. Hvad synes De nu, Jørgen Siverjen? Jeg, som har været Lærer her i Rørby i snart fyr—re—ty—ve Aar, jeg skulde staa Skoleret for saadan et Par Fyre, der i deres blødsødne Frihedssværmeri ikke kan indse, at Gvalpene netop har rigtig godt af en ordentlig Dragt Brygl en Gang imellem. Men saadan er jo Folk nu om Stunder, br...r...r! det løber somme Tider rundt i Hovedet paa mig, naar jeg tænker paa alt dette Liv og Hurlumhej. Jeg maa formelig, naar jeg vil be' en Mand om at pløje et Bed for mig, sidde og hufte mig om og grunde over, om jeg tør, om han er Højremand eller Venstre-mand, om han hører til disse „folkelige“ og „opvakte“ eller til — ja, hvad skal man kalde dem? — Dødbiderne! Ja, for Folk er jo ligesom Krudt i vore Dage. Ligesom man allerbedst staar og taler med dem — puh! futter de op som en Raket. Du Fredsens, fikke Tider!”

Karen var gaaet ud, Jørgen sad og gav sin Samstemning til Kjende ved et Nej eller Ja en Gang imellem.

„Og hvem kan vi takke for alt dette Spektakkel i Sognet? Jørgen anden end Fløjen der henne!”

„Ded ha'de vel kommet en Gang ilel . . .
 vær's'god, la' vos klinkte en Gang, Lystrup.“

„Ganske vist, men ikke saadan . . . hov hov
 hov, stød ikke for haardt! . . . ganske vist, men ikke
 saadan i Gallop med klingende Faner . . . med
 klingende Spil og vajende Faner . . . Skaal! . . .
 Det er Knud . . . ah! ah! noget Pokkers stærkt
 Brændevin! . . . det er Knud, der har Wren af at
 have opdyrket denne „døde Blet“, som det hedder
 i det ny Billedsprog; det er heller ingen anden
 end ham, vi kan takke for vor ny Præst. Jeg hørte
 godt, hvordan han og disse andre villige Mander
 piffede omkring i Sognet for at samle Underkrifter;
 men jeg maa ærlig tilstaa, jeg var dum, jeg tænkte:
 Lad dem kun søge, det Kald bliver aldrig i Verden
 besat med en saa ung Mand. — Men det hører jo
 ogsaa med til vor Tids „store og gode Handlinger,“
 at ældre, erfarne og dygtige Præster og Lærere
 skubbes til Side, og pur unge Menneſker puttes
 ind i Embederne. De skal se, Jørgen Siversen, at
 det gaar ogsaa her, som jeg har sagt: Naar jeg
 nu om nogen Tid falder væk, saa faar De en
 Springsyr paa tyve . . .“

„De maa itte snakke om at falde væk endnu,
 Lystrup. De er jo en rask Mand endnu.“

„Jeg?“ Han rystede paa Hovedet. „Bumpe=

værket her inde har ikke duet i mange Aar. De ved, hvordan jeg tit maa snappe efter Vejret . . nej den Asthma!" Rystede atter paa Hovedet.

De kom paa ny til at tale om Knud, og Jørgen Siverfen kom med saadanne Hentydninger til hans Forhold til Emma, at Lystrup ikke kunde undslaa sig for at komme ind paa dette for ham ellers saa kildne Emne.

„Vi to kan jo nok tale om det, Jørgen Siverfen; men De skal ikke omtale den Sag videre for andre.“

„Je' har aldrig nævnt den til et ensigt Næste og skal heller itte snakke om den for Fremtiden, for ded er noget, som andre itte ska' blande døres Næse i. Nej, men alligevel, Lystrup, er ded nu itte mærkelig, at ded skulde dreje sig saad'n om med de to? Ka' De huse en Gang, vi snakkede om dem hjemme i Døres Stue?“

„Det kan jeg meget godt huse, og jeg kan ogsaa godt huse, hvad jeg den Gang sa'e; men man ser lidt anderledes paa saadan en Sag, naar man selv kommer midt ind i den. For Resten maa jeg sige Dem, at hvis Fyren kunde lære at føre med lidt mindre Fart og gi'e os andre, hvad der tilkommer os, saa kunde det maaske endnu blive til, hvad det skulde.“

„Ja, Knud er blevet lovlig højklampet.“

„Retop! Han mener, han kan bukke begge Ender sammen paa alle os gamle. Ved De, hvad han nu vil knuse mig med?“

„Naada?“

„En Friskole. Der skal smøres en Friskole op — rimeligvis ude paa hans Mark, i Skjellet — og saa skal den ta' Børnene fra min Skole, forstaar De. Saa er jeg færdig, saa er jeg ydmyget, mener han.“

„Mon ogsaa Knud skulde tænke paa ded?“

„Det gjør han. Disse to Fyre, jeg før talte om, lod mig forstaa, at de jo da nok kunde sætte deres Børn i Skole et andet Sted, om det skulde knibe. Jeg forstod godt Meningen. — Saa i Gaar fortæller Jørgen Smed mig, at Knud og Præsten havde staaet længe sammen paa Kirkegaarden i Søndags og talt om en Friskole; men Præsten havde dog nok ikke villet gaa rigtig i Tojet. Jo, De kan stole paa, at det er den Bryg, han for Djeblicket rører i.“

„Han kunde nytte at faa en god Brims om Smuden, ded kunde Knud.“

Lystrup nikkede: „Han skal nok blive bræmsset, hi bare lidt! De skal begge to komme til at krybe for mine Fødder og be' om godt Vejr, det skal jeg være Mand for.“

„Naa, hvad siger De saa til det paatænkte Møde?“ spurgte Pastor Lange, da han en Dag kom ned til Skolelæreren og traf denne alene ude i Haven.

Lystrup bøjede sig lidt bag over og sendte en Nøgsky op i Hasseltoppene. „Hvad jeg siger til det paatænkte Møde, Hr. Pastor?“

„Ja.“ Præsten hældede Hovedet en Kjende og saa spørgende over Hornbrillerne paa Lystrup. „De ved nok, det skal ikke være noget politisk Møde, men blot en lille venlig Sammenkomst, der kunde bidrage til at fremkalde et forsonligt Forhold mellem Egnens Folk. Jeg synes, det kunde være saa rart, om vi uden Hensyn til Partimeninger kunde fejre Fsteddagen sammen og more os lidt i det grønne bagefter, — ikke sandt? Jeg havde netop tænkt paa at bede Dem om at udbringe et Leve for Kongen.“

„Oprigtig talt, Hr. Pastor, jeg holder ikke af disse venlige Sammenkomster, hvor man myrer hinanden under Sang og Hurraraaben.“

„Det bliver der ikke Tale om her; vi vil ingen heftige Optrin taale.“

„Maa jeg spørge Hr. Pastoren, hvilke andre Talere . . .?“

„Jeg har skrevet til Højskoleforstanderen derovre . . . ja ja ja, hør nu!“

„Jeg møder, Hr. Pastor!“ forsikrede Lystrup med en Betoning, som om han vilde sige: „Jeg vil sejre eller dø i min Rede.“

„Ja, jeg tror nu slet ikke, han kommer, for han tager næsten aldrig ud; men for Resten maa jeg sige Dem, at han er en meget rolig og besindig Mand. De tror bestemt, at alle Frihedsmænd er vilde Bersærker, der ligesom hin spanske Riddersmand løber Storm paa alt, hvad der møder dem af et mistænkeligt Udseende.“

„Man kjender Træet af dets Frugter, Hr. Pastor.“

„De sigter til Knud Olsen. Men ved De, hvad jeg tror, Hr. Lystrup? Jeg tror, naar jeg skal være ganske oprigtig, at De har meget mere Skyld i hans yderliggaaende Frihedssiver end Højskoleforstanderen eller noget andet Menneske.“

„Jeg!“ udbrød Lystrup og lod Biben synke.

„Ja, netop De! Bed Deres ensidige Udfald mod ham og ved at frydse hans Vej ved enhver Lejlighed har De, uden at ane det selv, ægget ham, puffet ham Stød for Stød over i Yderlighederne.“

„Hr. Pastor, hvis De ikke var min forefatte . . .“

„Forefatte? Det kommer aldeles ikke den Sag ved; men lad os nu tale rolig om Tingene, kjære Hr. Lystrup. Kom og lad os sætte os lidt her i Skyggen.“

„Ser De,“ vedblev Præsten, „De er en gammel Mand, og jeg kan ikke forundre mig over, at De lever paa de gamle Meninger; men Nørby kan ikke blive ved at være det gamle Nørby. Jeg kan huske, at en af mine Benner, som for en Del Aar tilbage forrettede Gudstjeneste nogle Søndage for min Formand, en Gang udtalte, at han her havde fundet en sej, gammeldags, men djærv Befolkning, der syntes at ligge inde med et uhyre Fond af gamle, stærke Bondetræster, og at disse, naar en alvorlig Bækkelse en Gang gif hen over Sognet, vilde rejse sig med en utøjlet Boldsomhed. Hans Spaadom er for saa vidt gaaet i Opfyldelse, som Sognet nu er blevet Egnens livligste Kampplads . . .“

„Til stor Glæde for alle Livsvenner.“

„De forhen opsparede Kræfter,“ vedblev Præsten uforstyrret, „er tagne i Brug, — næsten alt for voldsomt, det skal jeg indrømme Dem. Befolkningen er vakt, men den er endnu ikke moden til at veje og vrage med fornøden kritisk og selvstændig

Sans. Det gaar her som saa mange Steder i vore Dage: Paa den ene Side staar en vis jagende Grifshed efter noget nyt, efter Forandringer, paa den anden Side en sej og stædig Holden med Tænger paa de gamle, forældede Tilstande . . . ja, det kan ikke nytte, Hr. Lystrup, det gjør der. Og som overalt, hvor nye Tanker bryder frem med Boldsomhed, kommer Gemytterne i Flamme ved Gnidningen, til stor Moro for den Flok af aandelige Dagdrivere og grinende Undermaalere, som naturligtvis lige saa lidt savnes her som paa andre Egne. Naa, jeg kan ikke andet fra mit Standpunkt end glæde mig over Sognets vaagne Tilstand; men . . ."

„Kan De ogsaa glæde Dem over alt det Kjævl og . . .?“

„Ja, hør mi, hvad jeg vil sige, Mand: Paa den anden Side er jeg ofte alvorlig betænkelig ved al den Bitterhed og Dømmesyge, som kommer frem mellem Mand og Mand, og som snerper Hjerterne sammen i Trods. Nej, jeg er ikke glad for dette, kjære Hr. Lystrup, jeg er netop bange for, at, hvis Spændingen skal udvikle sig videre i dette Spor, min hele præstelige Gjerning skal blive hæmmet og forkludret af denne Usamdrægtighedens Aand, og De kan tro, at jeg ofte føler inderlig Trang til —

ikke at dæmme for Udviklingens Strøm, men at bidrage til at fremfalde en mere forsonlig og broderlig Kampmaade. Og ser De nu: dette Folke-møde her ude i Skoven skulde netop være et første Forsøgsmiddel i denne Retning. Lad os prøve en Gang, om vi dog ikke kan mødes paa den sælles Fædrelandskjærligheds Grund, synge nogle af vore gamle Sange og glæde os over vore herlige Minder."

"Jeg skal nok møde, Hr. Pastor. Naar han derovre fra Anstalten og hele Familien her fra Byen møder op, saa maatte jeg være en daarlig Mand . . ."

"Ja, men fjæ . . . æ . . . reste Hr. Lystrup, De misforstaar det hele." Og nu maatte Præsten begynde forfra igjen.

Da Pastor Lange paa Hjemturen var kommen et Stykke forbi Kroen, hørte han pludselig en gispende, hæs Kvæcken bag ved sig, og ved at vende sig om, opdagede han en lille hjulbenet Tykkert, der, barhovedet og med sægtende Arme, vriffede sig frem imod ham i en aandepustende Gangart, som et Par vittige Dreng, der netop var Vidne til hans Fart, betegnede — den ene som „Sotrav“, den anden som „Svinegalop“.

„Gr. Pastor, Gr. Paa . . aa maa jeg tale . . puh!“

„Ej ej, er det Dem, Besjer?“

„Ja, undskyld, at jeg . . aa, den Korpulence . . puh puh! Goddag, Gr. Pastor, maa jeg ha' den Ure . . .?“

Besjer rakte Haanden frem og gjorde et Buk, hvis bagudgaaende Virkninger utvivlsomt vilde have skubbet enhver bag ved ham staaende Person et godt Stykke ned ad Bejen. „Jeg har netop,“ vedblev den pustende Gæstgiver, i det han strøg sit Lommelørklæde et Par Gange over sin svedglinjende Pande, „for et Djeblik siden vaaren oppe hos Pastoren, men Pastoren var inte nach Hause, he he he, derfor vilde jeg nu tillade mig og ta' mig den Frihed . . .“

„De vilde tale med mig?“

„Jo!“ Et nyt Buk. „Gr. Pastoren kan lige strax gætte min ringe Hensigt . . Jeg maa da inte byde Gr. Pastoren at gaa ind et Djeblik under mit ringe Tag . . he he ne . . j?“

„Laf, hvis det kunde afgjøres her . . jeg skulde gjerne være hjemme til 7,“ svarede Præsten og saa paa sit Ur.

„Jeg be'r, Gr. Pastor! Gr. Pastoren maa endelig inte . . . Det var for Resten et temmelig

vigtigt Anliggende, et Anliggende, kan jeg sige, som berører hele Egnens, ja paa en Maade hele det danske Folks nationale Anliggender."

"Jh bevares vel!" udbrød Præsten og traadte et Skridt tilbage. "Tal, Mand!"

Besser havde forberedt sig paa en hel lille Tale som Indledning til sit egentlige Errende; men han havde rigtig nok tænkt sig at skulle sidde højtideligt over for Præsten i dennes Kontor, naar han holdt den; nu maatte han imidlertid finde sig i, barhovedet og gispende, at aflevere den paa aaben Gade.

"Ser De, Hr. Pastor," begyndte han og holdt Haanden med Lommelørklædet ud for sig, "vi lever i en bevæget Periode, jeg kan sige en meget bevæget Periode. Der hænger en . . en . . en ligefrem elektrisk Gjæring over vores Hoveder i Atmosfæren oven over os, og det er derfor paa Tide, Hr. Pastor, at enhver god dansk og demokratisk Statsborger griber ind i vores offentlige Maskineri. Jeg tror, jeg tør sige" — her saa han nikkende og med indadgaaende Velbehag paa Præsten — "at jeg inte anser hverken den ene eller den anden Person's Anseelse, som man jo inte bør eller skal efter Religion og Moralitet — ja tilgiv, Hr. Pastor, at jeg taler saa dristig og ungedulgt til en gejstlig

Mand . . hm, en gejstlig Mand, som jeg ærer med Respekt og Underdanighed, men som sagt uden Persons Anseelse. De ved, Hr. Pastor, at jeg har saadan mine egne Originaliteter, — jeg frygter min Gud og gaar lige ud ad Landevejen — durch vorwärts fremad! som en af vore Forfattere siger, uden at se mig om efter Per eller Poul. Det er maaske galt, man gjorde maaske klogere i saad'n at gelinge sig lidt mellem Partierne; men det kan jeg nu 'nte, jeg kan ligefrem inte, det strider mod mine personlige Principer, jeg siger min Mening rent ud af Posen, Hr. Pastor. Og saa meget er vist, Hr. Pastor, der er en Stand her i vores kjære Fædreland, som bliver skammelig sekerneret og traadt under Fodder . .“

„Hvad er det for en Stand, Besser?“

„Det er Embedsstanden!“ I det Besser udtalte dette sidste Ord skruede han Brynene sammen og slog med Haanden en kort Hvirvel i Luften, som om han vilde drive de nedrige Menneſker, der traadte Embedsstanden under Fodder, en velfortjent Sinkadus.

„Embedsstanden? Na, det synes jeg dog ikke.“

„Hør, Hr. Pastor, uden Persons Anseelse, denne Lov om Tiendens og Smaaredslernes Afløsning og

Præsterne paa fast Gase — ved De hvad, Hr. Pastor, jeg siger, det er et sjo — felt Arragement.“

„Naa ja,“ sagde Præsten og saa igjen paa sit Ur; „men hvad var det egentlig, De vilde?“

„Jeg siger, at det er Embedsstanden og frem for alt Præsterne, vores højærværdige Gejstlighed, det er dem, der skal holde Religionen og Moraliteten og derved Sumarum hele Statens Kompas oppe mod Proletariernes Vandkundighed og Revolution.“

„Men det var Deres Vrende?“

„Ja ser Hr. Pastoren, jeg har vaaren vidt omkring i Verden; men jeg tør sige, at jeg altid har skrevet vores store Digter Thyko Brahes Ord paa min Fane: Fædrelandet skylder en alt, hvad . . . ja Hr. Pastoren kjender det nok. Jeg har set med Bedrøvelse og Indignation paa, hvorledes Partierne her i vores lille elskede, yndige Fædreland, hvor vi dog kunde sitte og ha'e det saa godt, hvordan de river hinanden ner og fort sagt sefanerer hinanden paa alle Maader. Vi maa gjøre noget, Hr. Pastor, for at . . . aa blot fem Minuter endnu, Hr. Pastor, nu kommer det. Ved De, hvad jeg saad'n i min personlige Enfoldighed har tænkt paa? Ja, De billiger det vel næppe, Hr. Pastor, men det skal frem alligevel. Jeg har unter uns gesagt

tænkt paa, om vi inte kunde arrangere os saad'n en lille — en lille Folkfest, eller under alle Evtualiteter en stor Folkfest her ude i vores Skov, saad'n en venstabelig . . .”

„Aha, er det det, der ligger Dem paa Sinde! Det er nok allerede kommet ud over hele Sognet.“

Beszer havde naturligtvis intet hørt om det paatænkte Møde, men han følte sig i allerhøjeste Grad smigret ved at opdage den „aandelige Symmetri,“ der havde fremkaldt den selvsamme Plan hos ham og Præsten.

Pastor Lange rakte nu Haanden frem til Farvel; men Beszer havde endnu et fædrelandsk Anliggende paa Sinde.

„Ser De, Hr. Pastor. De og de andre erede Talere vil bespise os med aandelig Føde og kort sagt forsyne os med aandelig . . . med aandelig Bespisning; men — ja, det er jo en ren Biting, men Maven og de indre legemlige Organismer — he he, det er saa løjerlig at tale derom, men de har med Respekt at sige ogsaa deres Nødtørftighed, og dersom Pastoren synes . . . he . . .“

„Ja, jeg har længe forstaaet Dem, Beszer; det er jo rimeligt, at De tager ud med nogle Ankere, DL, nogle Sigarer og saadanne Ting . . . naa, Farvel!“

„Ja, ikke sandt? Naa, det er jo kun Biting . .
 Tak skal De ha'e, Hr. Pastor, Adjøs, Adjøs!“

Tørrende sin Bænde og opfyldt af den rolige Bevidsthed, at dette vigtige fædrelandske Anliggende nu var i god Gænge, roede den lille Gæstgiver atter tilbage til sin Stjænt.

Medens dette gik for sig, havde Lystrup med nogle betænkkelige Trækninger med Næseborene og en ivrig Tyggen paa Pibespidsen maalt Hasselgangen op og ned med korte, men hurtige Skridt. Han blev dog snart saa svedig og forpustet, at han nødtes til at gaa ind og søge Hvile i sin Lænestol.

„Ak ja,“ sagde han med et Suk og lod Tommelfingrene spille rundt. „Tiden løber fra mig, Tiden løber fra mig.“

Og nu kom der et af disse Øjeblikke, da det inderlige i hans Natur ligesom skød sig frem paa Sjælens Overflade. Det var med en vis tung Bemod, blandet med smertelig Fortrydelse, han tænkte tilbage paa sin lange, travle Gjærning i Sognet. Havde han ikke baaret Kuld efter Kuld paa sine stærke Skuldre, kæmpet med Anspændelse af al sin Kraft mod Dvassthed, Løgn og Unoder, søgt at stivne de bløde Ledemod og klare de unge Djne for Livets Krav? Havde han ikke med en ærlig og god Viljes hele Alvor og Sejhed søgt at

danne sin talrige Elevskole, disse mange vorende Unglinge, af hvilke adskillige nu gif omkring med graanende Jæser, til brave, hæderlige og retskafne Menneſker, der med Flid og Arbejdsomhed, med Kjærlighed til Konge og Land og med Agtelſe for alt, hvad der rager op med Grens og Hellighedens Stempel, kunde tage fat, hvor Fædrene ſlap og føre Tidens Arv ſikkert og ſamvittighedsfuldt over i nye Slægters Hænder? Fyrrethve Aars Kamp og Slid, fyrrethve Aars møjsommelige Forer-gjerning gjennem Livets vildſomme Drik, med Haabets Ildſtøtte foran og de vrimlende Skarer bag-efter. Og hvad var ſaa hans Løn? Stod han nu i Alderdommens ſidſte Timer paa Bjærgtoppen og mættede ſin Sjæl med opløftende Syner . . . ?

Han traf ſine ſtore graa Bryn ſammen, tryk-ke de Djenlaagene til med et Par faſte Glip for at klemme nogle Draaber bort, ſom hang i de underſte Djenhaar.

Nej, han havde ingen løftende Syner. Han ſaa, hvorledes de gamle kjære Elever rendte deres Vej fra ham, den ene efter den anden, rykkede de gamle Baand over, traadte op imod ham med aabenbar Tilſidesættelſe af den Hengivenhed og Reſpekt, de ſkyldte ham, ja var endog ſtundum med at raabe: „Med med ham!“

„Åk ja, Tiden løber fra mig.“

Han kastede uvilkaarlig Blikket hen paa Stilde-
riet over Sofaen som for at møde en Plet, paa
hvilken hans Dje kunde hvile med Velbehag. Og
nu dannede der sig om Frederik den sjettes røde
Uniform en Krans af gamle Grindringer, en Maane-
glorie med Mindernes farvede Ringe i sammen-
smeltet Harmoni. Det lyste op igjen over en Tids-
alder med klare Standpunkter, med skarpt afstufne
Grænser for Ret og Vilje, med Ærbødighed for
Pligt og Respekt for gammel Bravhed.

„Om ja, det — var — den — Tid!“

Men Ringen opløste sig, Farverne fortonede
sig i graa Taagebilleder med udvaskede Grænse-
linier, og lidt efter lidt gled hin klare Tidsalder
atter bort fra hans Dje og gav Plads igjen for
hele den ny Tids brogede Virvar, — en Tidsalder,
der for hans gamle Dje tegnede sig paa en grumset
Baggrund af Opløsning, Selvraadighed og hul
Idealisme. Aldrig følte han det saa klart som i
denne Time, at hans Tid var forbi. Som et op-
slidt Stykke Værktøj vilde han om kort Tid blive
smidt til Side. Nye Slægter vilde trampe hen over
hans Grav, pege nedad med et „billigt Grin“ og
sige: „Her ligger en af disse uforlignelige Degne
fra gamle Dage!“ Og atter om nogle Aar vilde

hans Navn være glemmt, udviffet som et Tal af en Tavle, eller — om det kom højt — vilde han maaske komme til at gaa igjen i en Narrerolle i et lystigt Skuespil, serveret for et Publikum, der „trængte til at le“ over Livets Latterligheder.

Hans gamle Hjerte kom i Oprør; men den bløde Stemning, som før havde lagt sig over hans Sjæl, fik atter Magten og vævede sin tunge Bemod ind i hans Tankerækker. En Følelse af Ensomhed og Forladthed kom atter over ham, og samtidig listede en stille Erkjendelse af Brist paa Dygtighed og Kraft til at føre an som i gamle Dage sig sagte gennem hans Indre og fastede en ny Vægt af Mismod i hans Stemning. Han følte en dyb, rystende Medlidenhed med sig selv, holdt Haanden op for de endnu vaade Øjne og udstødte et langt: „Na Gud ja!“

„Fa'er!“ sagde i det samme en Stemme ved Siden af ham, og et Par Arme lagde sig om hans Hals. Emma, der var kommen ind, uden at han havde lagt Mærke til det, havde længe staaet tavs bag hans Stol og lidt med ham. Men da det sidste skærende Smertesudbrud undslap ham, formaede hun ikke længer at holde sig tilbage, men fastede sig hulkende om hans Hals.

„Hvad er der, Barn?“ spurgte Lystrup og stod hende læmpelig til Side.

„Det gjør mig saa ondt for dig, Fa'er.“

En Række af hurtige Slutninger fo'r i et Nu gjennem Lystrups Hoved. I Dag hende, i Morgen skulde maaske et Par nye Grædekvinder hentes ind fra Gaden, hele Byen om et Par Dage udøse Medlidenhedstaarer . . .! „Du kan spare din Graad, min Pige, for jeg trænger ikke til den.“

Dg nu rejste Lystrup sig og rettede sin gamle Kæmpefrop. Alt Mismod, al Forsagthed var i et Nu revet af ham, som man gjennem et Theatergulv river en Forklædning af en Helt. Høj og stærk stod han der paa Gulvet, med en Mine, som om han havde lagt det hele Nørby under sine Fødder. Dnke en af Frederik den sjettes gamle Husarer . . .! Nej, en Løve tager ikke mod Kondulationer af Smaafravlet!

Høhøsten var tilendebragt. Hyppige Regn- og Tordenbyger var i de sidste Dage trukne hen over Nørby; men i Dag, den 25de Juli, straaledede Naturen med gjenfødt Livlighed og bugnende Friskhed. De sorte Tørvestruer paa Mosen badede deres fugtige Hoveder i Solvarmen, saa det dampede af dem,

Bildællingerne baskede med Bingerne mellem Sivene, og den sorte Bandhøne plaskede omkring i Rørtykkningen paa sine store lappede Ben og lod af og til sin goende Lokkestemme høre. Den lidt disede, solvarme Luft laa og svømmede i sitrende Bølger over Skovens fugtiggrønne Kupler. Vejgrofterne var klædt af en yppig, svulmende Fylde af blomstrende Pastinakker, Skabioser, Perikon og Kolliker, fra hvis tusende og atter tusende smaa Bægre en Bølge af sammensmeltet, stærk Krydderduft nu og da traf hen over Vejen. Utallige Insekter, bronzeglinsende Biller, graa Snabeldyr og spraglede Dagsværmere, færdedes med stundesløs Travlhed paa og imellem Stængler og Blomsterknopper, medens Kornlærkerne med lange fremstrittende Ben satte sig snart i en, snart i en anden Plantetop og lod et Par galende Triller lyde op i Luften fra det vidt opspærrede, rødlig Gab.

Paa Veje og Stier ud imod Landevejen traf den ene Flok Mennesker afsted efter den anden, og ude i Skoven havde allerede en talrig, festligklædt Skare af Bønder fra Rørby og nærmeste Omegn samlet sig. Der var gamle Mænd med lange Støttekæppe og hvidgult Silkehaar ned over Skuldrene, der var unge Mænd og Karle med blondt eller mørkt Haar under Hatte og Huere, men gule, svedne Krøller i Raffen og om Dreene, leende Piger

med solbrændte Kinder, milde, velnærede Koner og haabefulde mindreaarige med glinsende Mundvige og Smørfringler og Honningfager i Hænderne. En mild, løftet Stemning hvilede over Forsamlingen. Man havde ladet alt, hvad der hed Sprængstof, blive hjemme og var mødt med det brave Forsæt at nyde Naturens og Festens Herligheder i fredfommeligt og lykkeligt Velbehag. Et Musikkorps paa halvtredje Mand, nemlig to vorne Personer og en lille pluskjæbet Knøs, stod med deres blanke Horn i Nærheden af „den med Grantviste og Flag smykkede Talerstol“ og samlede Luft til den forestaaende Blæsejantrængelse. Madvarer havde Folk selv medbragt, og for Drikkevarer, Kaffe, Rager, Sigarer o. s. v. havde den driftige Besjer sørget med fædrelandsfjndet Omtanke. Alt var klart til Jsteddagens Forherligelse. Sorgen Siverjen lo over hele sit gamle, rynkede Ansigt, da han ankom til Festspladsen og saa alle disse Forberedelser. Men hvad i al Verden gif der af den gamle brave Fyr i Dag? I Stedet for den dybt nedtrukne Søløveskindshue bar han en lille raff, rundpullet Hat af nyeste Mode, hvilken ungdommelige Hovedbedækning forundrede alle Mennesker og gav Søren Hugges Anledning til den sejersglade Formodning, at Sorgen nu omsider var i Færd med at „gjøre

op" med den gamle Kultus og bryde sig nye tids-
svarende Baner.

Bed en Stænte i Skovens Udkant stod Knuds Søster og trak sin Mand læmpelig i Armen. „So vist saa . . . se nu, du kan komme med, Frans, du ved selv, hvor haardt du trænger til en lille Opmuntring.“

„Jeg kan ikke, Bo'el, jeg gaar hjem igjen.“

„Hvad er nu det for nogen Præk! Kom nu bare med og slaa de tunge Grillen af Hovedet. Kanskje vi kan snakke lidt godt for Morbro'er, saa han hjælper os endnu denne Gang.“

„Jeg har overhængt din Morbro'er saa tit for Penge, at jeg ikke kan komme der tiere.“

Det var et alvorligt Anliggende, der her forhandlede mellem de to Egtefolk. Frans Larsen var i Aarenes Løb kommen i dybere og dybere „Betryk“, saa at han havde maattet optage det ene Laan efter det andet. Nu var der opsagt 5000 Kroner i Gaarden til Udbetaling i næste Termin, men hvor eller hvordan han skulde opdrive denne Sum var ham en Gaade, der pinte og knugede hans Sind Dag og Nat.

„Naa, der kommer han anstigendes,“ sagde han pludselig, i det han fik Dje paa Knud nede

„Jo, det er. Vi to har rigtig nok aldrig rigtig godt kunnet søbe Kaal sammen; men Skylden kan være lige saa meget paa min som paa din Side. Se nu hvad Pengene angaar, saa har jeg dem rigtig nok ikke selv; men jeg ved, hvor jeg kan gaa lige til dem, og jeg er villig til at gaa i Kvation for dig.“

„Det havde jeg aldrig tiltroet dig, Knud. Tak skal du ha'e, Knud, Tak . . .!“ sagde Frans og tog Svogerens Haand.

Der stod de to Svogre og trykkede hinandens Haand, begge med Band i Øjnene. Og fra dette Djeblig var der sluttet et Venstabsforhold mellem dem, som aldrig senere blev brudt. I en bevæget, glad og frimodig Stemning fulgtes de tre Festsdeltagere ad hen til den flagsmykkede Plads.

Lystrup, der nu ogsaa var kommen tilstede, var i Dag mødt i høj Hat, der ligesom Kalotten indtog en stærkt tilbagekudt Stilling. Dels for at hilse paa gamle Kjendinge, dels for ligesom at udspejle Stemningen gif han, rørende paa en temmelig lang Pibe med Porcellæns hoved og lang, snabelformet Hornsvampedaaße, omkring blandt Publikum, der havde samlet sig i større og mindre Grupper paa den aabne Festsplads. Højskoleforstanderen kom ikke, og der var derfor Haab om, mente Lystrup,

at Festen vilde løbe af uden videre „Myrderi“. Imidlertid blev han lidt betænkelig, da han havde gjort sig bekendt med Stemningen i et Par af Grupperne; thi det lod virkelig til, at der blandt alle de glade og fredsommelige Mennesker fandtes adskillige, som gik med Lunten i Hænderne og bare fløede Tingre efter at stikke den til, hvor der var Spor af Sprængstof at finde.

„Vil du ha'e, Søren Pæsen,“ lød det fra en Gruppe, „at Bonden skal ligge paa alle fire for de store ligesom den Gang, vi ha'de Træhesten?“

„Ja, vil du ha'e, at Kongen skal ta'e til Ministre, hvem du og dine Kanutter faar i Sinde at pege paa?“

„Tak,“ tænkte Lystrup, „de har Signalerne godt oppe der!“

Lidt længere nede hørte han en Flok yngre Mænd drøfte Spørgsmaalet: Friskole eller Stats-skole.

„Det er, som en har sagt en Gang,“ bemærkede en ung Friskolelærer fra et Nabofohn, „Stats-skolen er pilraadden, og inden J ved af det, vil den falde med et Bras, der vil gi'e Gjenlyd over hele Landet.“

Det fløede Lystrup helt ud i Neglerødderne; men han ansaa det under sin Værdighed at give

fig i Kæft med dette Menneſke. „Du Fredſens,“ ſagde han blot, i det han gif videre, „ſikke Børn Friheden foſtrer!“

Endelig ſtrøg Lystrup forbi et Par Gaardmænd, der behandlede deres Stridsſæmne med en Alvor og Sindsligevægt, der formelig maatte vederkvæge et gammelt fredelſkende Hjærte. Lystrup lyste efter; de talte om — Pattegrife. Ja ja! Han vendte fig om, lagde Haanden bag om Lænderne, drog et Suk og ſagde mumlende hen over Forſamlingen: „Gid I ſnakkede om Pattegrife alle ſammen!“

Besſer havde bragt Borde og Bænke med til Feſten og havde den Glæde at ſe dem flittig benyttede af øl- og vanddrifkende Kunder. Snart knaldede en Sodavandsprop, ſnart ſvuppede det fra en Ølflaſke. Besſer „arrangerede“ i Dag i ellevild Dptagethed. Ellen havde — det troede han ganſke beſtemt — ſendt ham et Smil i Forbifarten, et af diſſe ſtumme og dog ſaa talende Smil, og dette Smil havde i den Grad ſkruet hans Humør op, at Tankerne hoppede ſom Guttaperfatolle i ham. „Ja, i Dag maa det ſke,“ tænkte han og ſaa fig hele Tiden om eiter gamle Jørgen Siverſen.

„Hr. Lystrup, nu begynder vi,“ lød det pludſelig henne fra Talerſtolen, og et Øjeblik efter

rungede Sangens og Musikens Toner hen under de løvrige Bøgefroner.

Talerne maa vi springe over. Der gik en rolig Strøm af Fædrelandskjærlighed og til Dels lyse Fremtidshaab igjennem dem alle, og Forsamlingen kunde af ganske Hjærte istemme de Leveraab, der fulgte dem som Slutstene; men Festen fik et lille Efterspil, som vi paa ingen Maade tør springe over.

Da Knud skulde slutte „den alvorlige Del af Festen“, var han uforsigtig nok til at røre med en Fingerspids ved Tidsaanden og prise dens Oplysningsværk, dens Humanitet o. s. v. . . . At med et eneste Slag var Samdrægtighedens blide Stemning revnet paa Kryds og tværs. I samme Øjeblik, som Frihedsmændenes viltre Leveraab fløj mod Sky med Knuds Ord, sprang Taalmodighedens Stopper med et Knæk i den gamle Lærer, og Pligt-trofskaben begyndte at rulle sine stærke Følelser ud.

„Maa jeg be' om Ordet?“ raabte han, endnu inden Dønningerne af Leveraabene havde tabt sig i den tætte Sommerluft.

Rampens Mand var kommen springende som en Løve midt ind i Forsamlingen; der var ikke Tanke om at standse den i Springet, Hovederne

knejste, Kinderne blussede, det var, som alles Ansigter raabte: „Kamp, Kamp!“

„Det var Tidsaanden,“ begyndte Lystrup af sine Lungers fulde Kraft, efter at han et Par Gange havde stødt Armene frem i Luften, „det var Tidsaanden, den ærede Taler belyste for os. Jeg siger: Gud hjælpe os for Belysning! . . . ja ja ja, Hr. Pastor, jeg er jo ganske rolig . . . Nej hvis de ærede Tilhørere har Lust til at kjende Tidsaandens sande Natur, saa skal jeg klæde den af lige til Skindet og vise, hvilken ynkelig Figur den er . . .“

„Ræk med ham!“ raabte en. „Nej, det er rigtig, Lystrup, klin dem kun dygtig!“ skreg en anden. Almindelig Uro. Til sidst maatte Præsten med nogle indtrængende Ord formane Folk til Ro og Stilhed. Han var ganske bleg, Folk saa, det var Alvor, og der blev foreløbig stille.

„Jeg skal ikke nægte,“ fortsatte Lystrup, „at jeg nok holder af at klappe Tidsaanden lidt paa Kindbenene . . . Der er nu den højpriste Humanitet, som den ærede Taler berørte; det er ogsaa et af de Goder, Tidsaanden slaar sig op paa i vore Dage. Man vil løfte „den lidende Menneskehed“ op, og i den Anledning fjæler man for Raaheden og de vilde Lidenstaber, indretter smaa

komfortable Saloner for Type og Skjelmer, hvor de kan sidde lunt og tørt inden Døre, — priser Naturlilstanden og præker i høje Toner om alle de ædle og kraftige Følelser, som skal ligge paa Hjærtet-bunden hos Skravlet, — det er disse Kjæledægge-principer fra Rousseaus Tid, som nu skal sættes til Højborgs her hjemme, efter at de har forskruet den øvrige Del af Verden. Det skal ikke undre mig, om man ogsaa snart begynder at kjæle for Naturen selv ved at plante Tidsler og Nælder i Urtepotter og sætte Læfferbidskener ud paa Marken til Rævene . . . Og hvad er saa Følgen af al denne velsignede Humanitet? Er det ikke den, at Krapplet faar Nykker og skyder os andre fra Krybberne? Hvor bliver Respekten af i et Samfund, hvor Officerer og menige, Mestre og Evende, Husbond og Dreng skal gaa med hinanden under Armene og sige du til hinanden? Men ramler det ikke ogsaa allerede paa alle Kanter i Samfundet? Hvilken Lethed og Løshed sporer man ikke i alle dets Lag? Hvor gaar det ikke strygende med Middagselskaber, Baller og Gøgl! Hvor higer man ikke efter at overgaa hinanden i Stads og Fjas! Og kan man ikke længere stive det ud med egne Midler, saa laaner man sig frem, forgylder Fattigdommen med sine Klæder, bag hvilke der skjuler sig en lafet

Skjorte. Og kan man ikke faa mere at laane, saa ta'r man selv, render med andres Kasser, om det ogsaa skal ende i Forbedringshuset. Men trods alt dette buldres der op med store Ord om Tidens Fremskridt. Gumbugen sfriger op i Aviser og Plakater med sine Mirakelture, hule og tomme Ideer flyver gennem Luften paa alle Kanter, og Folk gaar i Tøjet med det alt sammen og overkliftrer sig med Gumbug baade udvendig og indvendig. Bore Knøse render omkring med høje Indbildninger om deres Visdom og Dygtighed, saa snart de bare har hørt et Par „folkelige Foredrag“. Modsigelseslyst og Kriticeren paa alle Kanter. Ser De, mine Venner, saadan er vor Tid — det er Tidsaanden! Og hvem er nu Skyld i alt dette andre end disse syngende Frihedsmænd med deres folkelige Ideer, deres Lefsen med Krapylet og deres luftige Drømmerier? . . . Ogsaa den Gjerning, hvori jeg arbejder, skal omkalfatres og tildannes efter ny-modens Mynster. Væk med det piltraadne Apparat, som hedder Statskolen, og lad os i Stedet for grundlægge en ny Skole paa Frihed, Bjarkemaal og Nordlysblink! Jo Tak, jeg kjender ogsaa Tidsaanden paa dette Punkt, jeg ved godt, hvordan man svømmer omkring mellem Skyerne og væder Frihedshymner for de unge . . .“

„Man kan mærke, De er vant til at svinge Lampen,“ raabte en; men Lystrup, der netop kom til at hoste i det samme, hørte det heldigvis ikke. Sveden trillede ned ad hans røde Kinder, han tørrede Ansigtet, trak Vejret langt nogle Gange og sluttede derpaa med en kraftig Indsigelse mod „alle Frihedsapostles frihedsvangre Lærdomme“, i det han især rettede sit Skjts mod „disse grønne, men struttende-køjtre Fyre, der knapt har lært at knappe deres egne Buxer rigtig, før de skal røje sig op ved enhver Lejlighed og støde i Trompeten og dele Tidsaand ud.“

Nu brød Latteren løs og vævede sig ind i et Virvar af Leveraab og Gysjen, saa det hele lød som en susende Buldren i Luften. Under Taleren havde Knud og Præsten flere Gange staaet og hvistet sammen med ivrige Haandving. „Det kan ikke nytte, Hr. Postor, jeg vil ha' Ordet!“ „Jeg vil jo heller ikke nægte Dem det; men hust nu paa — ikke hidsig, hører De!“

Lystrops sidste Ord havde ramt Knud i Hjertet som Giftodde. Han maatte holde sig i Talerstolen, da Latteren slog op om Dreene paa ham, alt vaflede og dirrede i ham, han følte, at dette kunde han aldrig glemme i sit Liv.

„Om, jeg skal bare gjøre . . hm, jeg skal bare

gjøre et Par korte Bemærkninger," begyndte han og klemte derefter Tænderne sammen for ligesom at bide Hefstigheden i sig. „Skolelæreren fremstillede alle os Frihedsvenner, alle os, som holder paa en fri og levende Landsoplysning, som nogle løse Fugle, der svæver om mellem Stjerne. Jeg ved ikke, om der er nogen her tilstede, som gaar saa højt til Bejrs, men jeg ved, der er adskillige, som regner Friskolen for Folkelivets skjønneste Blomst, — en Blomst, der baade vil og skal have Plads til at folde sig ud.“

Han vandt mere og mere Herredømme over sig selv og vovede sig derfor ind paa hele Lystrups Tale, som han søgte at gjendrive Led for Led. Hans Beltalenhed tog et Opsving, som forbarfsede baade Venner og Modstandere. Tidens Gumbug og Udsejlsler var ikke Frihedens Bærf, sagde han; man kunde paavise en langt større Fordærvelse i Stater, hvor Absolutismen havde svunget sit Scepter. Men hvad der uomtvistelig var Frihedens Bærf, det var det vaagnende Mandsliv. Og Plads for Mandslivet, som det rører sig i Menigheden, i Dplysningens Kredse! Brydningerne i Folkelivet var en Nødvendighed, for at Samfundslegemet kunde bevares friskt og var langt at foretrække for disse indiske Tilstande med forstenede Former og med

Mennesker som indstrumpne Mumier. „Der er en ny Tid i Frembrud, mine Venner. Vi har haft en Præstetid, en Adels-tid og en Kongetid, jeg tror, at vi nu staar midt i et Vendepunkt, der — om vi end beholder Kongedømmet — vil ende med en ren og klar Folketid, en Tid, der vil lægge Folkets Skjæbner i dets egne Hænder, kalde paa alt det bedste og dybeste i Folkegrunden, en Tid, der vil holde lyse Fremtidsbilleder op for Folkets Dje, men som ogsaa fra tusende Sider vil nøde det, tvinge det til en saadan Selvudvikling, at det kan gaa uden Ledebaand og Krykker. Jeg tror, at der er en Stormagt, der vender Historiens Blade og styrer Folkenes Udvikling hen imod et godt Maal, for saa vidt Folkene selv vil lade sig styre mod et saadant Maal. Lad os da, efter den lange Prøvels-tid, vi har haft, agte paa det Kald, som lyder til os i vore Dage! Lad os ikke være bange for Kampen og Brydningerne og ikke lade os kysse, fordi den gamle Tids Tr . . Træ . . Træfolk“ — han havde nær sagt Trælle — „maler os Fanden paa Bæggen. Vi har dog Livet og Haabet og Sandheden paa vor Side, og vi skal vise dem, at alle deres runtkne og overgjemte Principer skal blive fejede til Side som Avner i Blæst — ja!..“

Han fik her Dje paa Emma, der stod bag et

Træ og stirrede op paa ham med et angestfuldt, næsten fortvivlet Blik. Han var i Videnskab, Kinderne brændte, Djnene var store og skinnende; han havde uden Tvivl, sin hvasseste Pil tilbage endnu; men dette Blik greb ind i hans Tanker og forvirrede hans Kampstemning saaledes, at han gik i Staa; men i samme Nu rejste sig atter en forvirret Larm af Bravo- og Hurraraab, Gysen og Mis-hagsytringer, der slog bragende mod hverandre som Bølger fra to Hæve, der mødes over en Reule.

„Af hvilken Avis har du taget den Ramse?“ spurgte Lystrup med et drillende Blik.

„Jeg g'ør mig ikke af med at ramse,“ svarede Knud dirrende. „Det var bare i den Tid, jeg gik i Skole og havde Deres Rebtamp hængende over Ryggen.“

„Naa naa naa,“ faldt Præsten ind, „ingen Personligheder!“

Kampen havde pludselig som gjennem usynlige Ildkanaler fordelt sig over hele Forsamlingen. Overalt saa man ophedede Ansigter og fægtende Arme med fremstrittende Begesingre, samtidig med at en Summen af hundrede og atter hundrede Stemmer sitrede i Luftthavet mellem Bøgene. Præsten rystede betænkkelig paa Hovedet, traadte frem i sin hele Højde og rakte Haanden ud til Tegnet paa, at

han vilde tale. Der blev omsider stille, og han sluttede da Festen med omtrent følgende Ord:

„Intet Menneske elsker Friheden saa højt, at han jo ønsker at herske over andre,“ siger den engelske Digter Goldsmith. Er der ikke Sandhed i dette Ord? Hvad er det, som i Frihedens og Kulturens Navn bringer det ene Folk til at kjøre op mod det andet med sine Kanoner og Helvedsmaskiner og bringer Blodstrømme til at flyde over Balpladsene? Er det ikke i Reglen Herskesyge, Jveren for at fremme egne Interesser og knække andres Magt? Og nu i de mindre Forhold, i Folkenes indbyrdes Kampe, hvor giftige Pile ofte sujer mellem Partierne, hvor Ordets og Pennens Stik fremkalder Saar, der svier og værker i Aaringer — er der ikke ogsaa her noget af den samme Herskesyge, den samme Jver for at trumfe egne Meninger igjennem? Vi slæber alle omkring med et større eller mindre Læs af Egenvilje og Selvflogskab, og mon det ikke ofte gaar saaledes, at vi er tilbøjelige til at flyde vor Hidsigthed ind under Begejstringens Synspunkt og at smykke os selv med den Indbildning, at vore haarde Domme og stærke Ord er Udbrud af en ædel Harmé . . . Tro ikke, kjære Venner, at jeg vil have alle Vaaben sat i Krogen, tro ikke, at jeg anser den dorste Ro, der

bringer Vandene til at raadne, for at være bedre end den friske Brise, der fremkalder en livlig Bølgebevægelse. Nej, det kan ikke være andet, end at Tidens Strøm — hvis vi ikke alle skal synke igjennem den som en død Dyndmasse — maa lives op af Aandens Susninger, drives fremad af friske Vindstød, saa den kan bryde sig nye Veje og rulle ind i nye Egne af Menneffelivet. Det, jeg vilde, kjære Venner, var kun at bidrage til at tage Naget bort, at tophugge de Videnskaber, der saa ofte forhindrer en frugtbar Forhandling, — at standse den Bitterhed og Dømmesyge, som fra alle Sider løber med i Kampens Hede, som sluger et utroligt Maal af Kræfter, og som i Stedet for at fremme et godt Udbytte forsinker Sagerne i høj Grad. Ogsaa I, hvem jeg ellers regner for at være mine Meningsfæller, har jeres Skavanker . . .“

„Hør!“ raabte Lystrup af al sin Kraft.

„Jeg tvivler ikke om, at der ligger Alvor og Sandhed paa Bunden af jeres Kampiver; men lad mig sige jer det ærlig og rent ud, at I stundum lige saa vel som eders Modstandere glemmer, at kun Sandhed i Kjærlighed bygger Livet op. Jeg vil ikke kjølne eders Ildhu for det ny; men en Sag er daarlig tjent med at blive skruet frem ved en alt for hidfig Virken. Nutiden er fultret ind i

Fortiden med tusende og atter tusende fine Hødder, og det gaar ikke an at gjøre Skjel mellem den gamle og den ny Tid med et stundesløst Hug tværs over Hødderne. Lad os se, hvordan Verdens største Kulturmagt — Kristendommen — har trængt sig frem gennem Landene. Langsomt, men sikkert har den gaaet sin Sejersgang over Verden. Og har den ikke haft en vidunderlig Evne til at blande sig med den Kultur, som den overalt foresandt, netop fordi den kom med Sandheden, fulgt af Kjærligheden. Kjære Venner! Jeg vil ikke raade nogen eneste iblandt eder til at lægge sig efter lunkne Meninger og halve Sandheder; men jeg vil paa den anden Side minde eder om, at Had og Tvedragt kun baader Samfundet lidet. Saa give Gud da sin Velsignelse til, at vi maa lære at arbejde uden Had og Nag, uden feberhidsig Ilterhed, arbejde med varme, hensynsfulde Hjerter, med Fordragelighed og Agtelse for andres Menneskeret, med ét Ord: arbejde for Sandheden i Kjærlighed!

Den alvorlige Del af Festen fik da saa en nogenlunde fredelig Afslutning, og Præsten kunde glæde sig over, at hans Ord virkelig syntes at have bragt en Smule Svaling over de ophedede Hoveder. Men da Madkurvene senere kom frem, saa

man ikke des mindre Partiaanden liste sig omkring med sine Snore og dele Publikum ind i Grupper, der sendte hverandre Blikke af en mer eller mindre venstfabelig Natur. Dog — da Hr. Besjer og hans Hjælpere en Stund havde faret om fra Gruppe til Gruppe og med sveddryppende Bander udsfjænk et rundeligt Antal røde og hvide Snapse, Bajere og andre forfriskende Drikkevarer, syntes den glade Fordragelighed hist og her at vinde Indgang, til stor Uergrelse for Partiaanden, der atter maatte rulle sine Snore op. Paa andre Steder sporedes dog endnu Kampens Efterdønninger; saaledes tog Søren Huggen og gamle Jørgen Siverfen et Par Omgange sammen ved den ene Ende af et Bord, medens Præsten og Lystrup — dog kun med lette Baaben — huggede ind paa hinanden ved den anden Ende; men i det hele og store syntes et vist mildt og festligt Velbehag at hvile over Forsamlingen.

Knud kom hen til Besjer, forlangte „en halv Dl“ og satte sig paa en af de opslaaede Bænke.

„Naa,“ sagde Besjer tykt — det lød, som han havde en Haand spændt om Kværken — „vi kan nok gratulere os til Sejren, kjære Ven! I alt Fald tror jeg nok, jeg tør sige, at Demokratiet

havde lige saa stor Majoritet for sig som de andre — hva'?"

„Det er noget Brøvl, Besser; der kunde da ikke være Majoritet for begge Partierne.“

„Ja, jeg mener naturligvis . . .“

„Na jeg bryder mig aldrig en Stump om, hvad De mener,“ sagde Knud, der endnu dirrede efter Kampen. „De mener jo ikke en Døjt med al Deres demokratiske Sludder.“

„Jaj!“ udbrød den lille Mand forfærdet og vorte to Tommer. „Hør, kjære, ved De hvad, det maa De undskylde!“ Han satte sig ved Siden af Knud. „Jaj har vaaren med i det parlamentariske Liv lige fra . . .“ og nu kom der en Række parlamentariske Livserindringer, indspøgte i et saa ægte Dmslag af demokratisk Fuldblodighed, at intet Menneske, der kunde og vilde høre, længere kunde være i Tvivl om, at Bessers Hjærte var prøvet Guld.

Knud kunde ikke lade være at le, men traf — arrig paa sig selv — hurtig Munden i Lave igjen og smed Pengene for Ollet paa Bænken.

„Og det, jaj her har udviklet — det er Faktommer! Væk med alle Højremænd og Insurgenten, og lad Demokratiet komme til Taburetterne, det har altid vaaren mit Valgsprog . . . naa, De

gaar, kjære Ven? . . ja vi kan en anden Gang . .
 Om," tilføjede han for sig selv og rystede paa Hovedet, „var inte rigtig ved Kulør."

Da Besser rejste sig og vendte sig om, opdagede han til sin store Forstrækkelse, at Jørgen Siversen og Frans Larsen havde staaet lige bag ved ham under Samtalen med Knud. Mon Jørgen skulde have hørt noget af dette . . .? Nej, han stod og saa saa ærlig ud og talte med Frans, som om han ikke havde Spor af Opmærksomhed at undvære til andre Ting. Hjertet begyndte at skyde sig op i Livet paa Gæstgiveren, og med en raff Beslutning, som er egen for stærke Karakterer, drejede han hen imod Jørgen og begyndte med en vis hemmelighedssvanger Klippen med Djnene at hale ham til sig ved Frakketraven. Efter at have faaet ham trukket hen bag et stort Træ og efter en Stund at have bevæget sig i alle Diplomatiens fine Snirkelgange, kom den hjertespendte Frier endelig frem med sit „velmente og rejæle Tilbud."

„De kjender mig, gamle Ven, jaj behøver inte at staa her og udvikle mine Kapaciteter. Jaj sitter i en agtet og god Bedrift, og hvad mit personlige Hjærte angaar, da tror jaj nok . . ." han fuldsørte Sætningen med en hel Gallopade af Hovednit.

Med Fingrene i Vestens Ermegab, secnde ned

mod Jorden og af og til spyttende en rig Ladning Straatobaksvæske ned paa det visne Løv, havde Jørgen Siversen hørt paa hele Friertalen uden at forandre en Mine; men pludselig løb der en tør Kluffen nede i Maven paa ham — eller hvor den kom fra — og samtidig rettede han sig op og saa paa Besser.

„Hø øh øh, ded ha'de je' sku'tte trot om Dum, Besser. Oh øh! tror De, je' vil haa saad'n en Venstremand til Svoger?“

„Venstremand?“

„Ja, æ' De itte Venstremand? Hvad vaa' De da før, da De sad henne og præfede for Knud?“

Besser havde i dette Øjeblik en Fornemmelse, som om den venstre Støvele gik gennem en „Hængesæk,“ og han maatte fægte i Luften for at holde Ligevægten paa den højre.

„Kjære!“ sagde han og spidsede Munden og lagde Hovedet paa Skulderen, „man er liberal! Hvad siger man inte, naar man saadan sitter og snakker med disse yderliggaaendes Folk? Men hvad jaj er her inderst i mit personlige Indre, det bliver jaj ved at være, til De lægger maj ner.“

„Ja, hvad æ' De da?“

„Hvad jaj er? Ja, hvad er De, gamle Ven,

hvad er jaj, og hvad er hele den bedre Klasse, der repræsenterer Kapitalen og Intelligenserne . . . ?“

En hel ny Livsanskuelse blev nu skudt frem, stundum med en Fart, som om den kom paa Muller, stundum med værdigt og højtideligt Eftertryk paa enkelte særlig indholds vægtige Ord og Bendinger. Den ene Bæsjer overgik den anden Bæsjer i Bel-talenhed, alt efter den gamle fjære Strofe:

„Peter danser bæsjer end som Hansemand,
og Hans danser bæsjer end som Petermand.“

„Høh øh øh! Je' tror sku'tte paa Dum, Bæsjer; for naar De saad'n kan smøge Meningerne a' Dum hver aa'n Stund, li'som man smøger et Par Højer a' sig, saa æ' De itte aan't end en Bindsak, itte.“

Da gif den højre Støvle igjennem med, og Hr. Bæsjer gled haabløs i Dyndet over Dreene.

„Næ, la' vos itte snakke mere om de Dele, Bæsjer. De ka' komme hen og skjænke vos to og en haal', ded er bedre end at staa her og vræble.“

Bæsjer gif med, og Bæsjer skjænkede to og en halv. klinkede og drak og bar Nederlaget som en Mand; men hvad der rørte sig i hans personlige Indre, dybt gjemt for Verdens Blik, det vidste ingen.

I det Djeblif, Sorgen og Kromanden gif til-

bage til Bævertningsstedet, løftede et kraftigt flerslemmigt Kor sig over den mylrende Forsamling. Folk stimlede til for at se og høre Knud og hans Sangere, der havde taget Plads paa en noget op-højet Plet i en Udkant af Festspladsen. Lystrup holdt sig for Dreene en Gang imellem, naar Harmonierne skar alt for dybt i hans fine Nerver; men til Gjengjæld var der adskillige andre Festsdeltagere, deriblandt Kristen Knort, der i den Grad blev revne med af de brusende Toner, at de en Gang imellem, dem selv uafvidende, blandede et Kvæk med ind i Harmonierne, gyngede med Kroppen og slog Takt med Hovedet i den mest lykkelige Begejstring. Ungdommen kunde nu ikke længer styre sine Ben. Pladsen blev gjort ryddelig, Musikken stillet op paa Talerstolen, og snart rullede der ud af de blanke Horn en Mylr af Toner, der rigtig nok lød lidt forskjelde, men som ikke des mindre var overmaade gemnflige, hoppede og sprang og sloges i Luften, saa det var en Lyft. Dansen kom i Gang og gif lystigere og lystigere. Selv gamle adstadige Gaardmænd og forslæbede Husmænd med deres mer eller mindre lette Vegtemager rullede af og til ind i Strømmen som drevne af et ubetvingeligt Ungdomshumor. Dansen fortsattes om Aftenen ved Maanelys og ved Skinet af et Par Lygter, som Bæsjer

meget omsigtfuldt havde taget med der ud. Bøsser selv tog ikke Del i Lystigheden. Indhyllet i en af sine Lygters sørgmodige Skær stod han flere Gange og stirrede ned paa sine Ankere, kløende sig i Nakken og hvissende: „Gif sku'nte, gif sku'nte!“

Henne bag et Par sammenvorede Bøgestammer, halvt skjulte af Hindbærbuske og Bregner, stod, da Dansen tog sin Begyndelse, en yngre Mand og en ung forthaaret Kvinde og talte dæmpet men ivrigt sammen.

„ . . . Nej jeg er slet ikke ophidset, Emma, det er ikke sandt; men du skal vide det en Gang for alle: Jeg vil ikke taale det herefter, og om han saa ti Gange er din Fa'er, saa skal han blive næset a' herefter til Dags, naar han kommer mig for nær. Har han ikke tirret og haanet mig Aar efter Aar? Har han ikke væltet sig ind paa mine Beje, naar og hvor han kunde komme afsted med det? Var det ikke ham, der fik Per Grejsen til at gjenne os væk fra Skydepladsen forgaangent Aar, saa hele Skytteforeningen nær havde gaaet i Staa med det samme? Var det ikke ham, der skrev til Amtmanden det andet Aar og var Skyld i, at Jesper ingen Højskolehjælp fik? Og var det ikke ham, der i Avisen advarede Folk imod at træde ind i Rørby Bæseselskab, fordi det bare var „Bragesnak, Ræmpe-

vifer og Molbohistorier," vi havde i Bogsamlingen. Saadant noget Sludder! Som om vi ikke havde alt det bedste, vor Literatur har frembragt, baade af Digterværker, historiske Bøger og Landbrugs-skrifter."

"Det siger jeg ikke noget imod, Knud; men du maa bære lidt over med min Fa'er. Husk paa, at han i fyrretyve Aar har staaet som den første her i Sognet og har saa at sige regeret det hele, og nu kommer du, en af hans Skoledrenge, og skubber ham bort fra det ene Omraade efter det andet. Du kan tro, det piner ham, han lider, Knud."

"Det har han godt af, den gamle . . ."

"Hj, du er ond nu! Du vil heller aldrig høre, hvad godt jeg fortæller om ham. Det er slet ikke alt, han fordømmer. Som nu dette Asyl, I fik oprettet forgangent Aar. Det er virkelig sandt, at jeg forleden hørte ham sige til Jørgen Siversen, at det Asyl var alligevel ikke saa tøsset, for han kunde mærke, at de Børn, han fik der fra var baade mere ordentlige og bedre forberedte, end de fattiges Børn havde været før."

"Jo Tak, han skulde synes om Asylet, — han, som var den allerivrigste til at modarbejde det, da vi oprettede det! Nej, min Pige, — kunde han knuse

mig og hele min Flok med ét Slag, saa gjorde han det."

„Nej, det gjorde han ikke, Knud. Du er alt for haard i din Dom. Jeg ved ikke, hvordan det har sig med dig; men du har i den sidste Tid lad't dig drive fremad af noget, som jeg ikke kan synes om. Du maa kue disse hidfige Tanker, Knud; du ved ikke, hvor stygt de klæder dig, og hvor meget det, du virker for, tager Skade deraf."

„Jeg ved, at jeg arbejder kun for det, der er rigtigt og godt, og skal man udrette noget i Verden, saa maa man gaa paa med et frit Mod og ikke lade sig gjenne ud af Sporet — det ved jeg! Og er du bange for at følg's med mig længere, saa . . ."

„Hvad saa, Knud?"

„Saa faar du i Guds Navn følge din Fa'er, til du faar et fastere Sind — ja! Jeg haaber, det skal ikke vare længe, inden du og han skal staa ene i jer Flok."

„Knud, jeg la'er mig ikke kysse, det vil jeg sige dig."

„Ja, jeg la'er mig heller ikke kysse længere, det kan du være forvisset om! Du har længe nok kjört omkring med mig; men herefter skal jeg vise baade dig og jer alle, at jeg kan holde Tommerne alene, det skal jeg. Saa! . . . Farvel, jeg skal hjem."

„Knud!“ sagde hun med Taarer i Øjnene.

„Naa du vil ikke en Gang ta' 'gen min Haand?”

„Ja ja — Farvel!“

Han vendte sig og gik.

Men da strøg Emma Taarerne af Øjnene, rejste sit Hoved og saa efter ham med et harmglødende Blik. Det var Lystrups Datter fra Jøse til Fodsmaal, der stod der med sammenpresede Hænder, høj og rank, bag Bøgetræet.

Knud vedblev at gaa, men sagtere og sagtere, som om voxende Klodse hængte sig ved hans Fødder. Til sidst vendte han sig om og var lige paa Nippet til at gaa tilbage; men i samme Øjeblik begyndte Emma at gaa hen imod Festspladsen. „Emma!“ Hun hørte det ikke, eller maaske vilde hun ikke høre det. Saa gik Knud hjem.

Da han kom uden for Skoven, mødte han et Par Tjenestekarle, der først nu var paa Vej til Festen. „Naa, det gaar nok gemytligt her ude,“ sagde den ene af dem. „Ja, det gaar gemytligt her ude!“ svarede Knud og lo; men Karlene syntes, han lo saa underligt.

Knud gik raff til og gjorde nu og da et lille karakterfast Svip i Luften med en nøgen Kvist, som han gik med i Haanden. Lidt efter lidt blev dog hans Gang igjen langsommere, til sidst stod han

stille, slog Kvisten ned mod Jorden og rystede paa Hovedet med et Suk. Han begyndte atter at gaa, men pludselig stod han igjen stille, drejede derpaa omkring og gik tilbage til Stoven. Folk mylrede mellem hverandre i snakkende og hoppende Klynger; men hans Øjne søgte kun en. Han fandt hende ved Talerstolen, hvor hun stod og samtalede med Bodil. Det gav et Sæt i hende, da hun fik Øje paa Knud igjen.

„Emma, du skulde da ikke ha' set noget til min Stof? Jeg synes, jeg satte den her ved Talerstolen.“

„Nej, jeg har ingen Stof set.“

„Din Stof?“ udbrød Bodil, „du havde jo ingen Stof med, da du kom.“

„Jo, det havde jeg da vist; ja, det kan for Resten gjerne være, at jeg husker fejl . . . nej, her er jo heller ingen Stof.“

Han tog sit Sigarfederal frem og tændte sig en Sigar. „Hør, Bo'el, ta' og se, om du ikke kan hitte Frans, for vi kunde godt ha' nødigt at snakke lidt mere om det, du ved nok.“

„Ja, det skal jeg gjerne; men bare jeg kan hitte ham.“

Bodil gik. Knud rømmede sig og klemte Sigaren mellem Fingrene, den vilde ikke trække.

„Emma, hvorfor vilde du ikke gi'e mig din Haand?“

„Jeg lader mig ikke kommandere til at „gi'e Bote“ som en Hund.“

„Om, ja jeg ved nok, jeg var lidt føs imod dig; men du faar bære lidt over med mig . . . hm, nu vil du da nok . . . nu vil du da nok sige Farvel til mig?“ Han havde Taarer i Øjnene.

Hun rakte ham Haanden og hviskede et svagt Farvel, men saa ned mod Jorden.

Bodil fandt ikke Frans, og Knud var da ogsaa gaaet, da hun kom tilbage.

Mørket traf sig tættere og tættere sammen under Skovens tykke Loft, de gamle begyndte at tage hjem, de unge begyndte at blive tunge i Benene; men endnu nogle Timer fortsattes Dansen mellem Bøgene. Da begyndte det at regne, Musikken pakkede ind, Bøsser slukkede sine melankolske Lygter, — Festen var forbi.

Bel pudset og røgende paa en Sigarstump gif Knud Olsen en Aften i den paafølgende Vinter ned ad Nørby Hovedgade, drejede ind paa en Sidevej og begyndte at gaa op efter Povl Madsens Gaard,

hvor han skulde mødes med nogle af sine nærmeste Venner for at tale om Oprettelsen af en Friskole. Det var ikke uden en vis Vøje, han æltede gennem de tunge, grødagtige, af Lovand mættede Sne-masser, der dækkede Bejen. Himlen var mørk, og enkelte store Sneklatter slog ham nu og da ind i Ansigtet, samtidig med at en kold, fugtig Vind pøb ham om Ørene. Det var slet ikke noget lysteligt Vintervejr, og havde det ikke været en saa vigtig Sag, det drejede sig om, havde han sikkert foretrukket at blive hjemme, saa meget mere, som han hele Dagen havde været plaget af en utaalelig Tandpine.

Siden hin Fæst i Skoven havde Knud og Lystrup haft flere temmelig voldsomme Sammenstød, der, om de ikke bar andre Følger, havde fremkaldt haarde Hjærtetampe hos den unge Gaardmand. Knuds Natur var bygget af Eg, den var under Kampene bleven mere og mere sammentømt; men samtidig havde en vis stivnakket Ensidighed, isprængt med en Del Overmod, sneget sig ind i hans Viljesliv. Ligesom han fra første Færd havde kastet sig over sit Opdyrkningsarbejde med de ædleste og varmeste Hensigter og under Aarenes Gang ofret Tid og Penge uden ærgjerrige Bagtanker, saaledes var han ogsaa endnu overbevist om, at hans hele

Gjerning havde Rettens og Sandhedens Stempel; men han kunde ikke dølge for sig selv, at der var kommet noget ind i hans Sind, som forstyrrede dets Ligevægt, noget koldt og bittert, der ikke passede med hans varme Natur. Og det pinte ham, at han, som i saa høj Grad ofrede sig for andres Lykke, selv skulde savne Lykke og Hjærtetfred. Hvad skulde det blive til med ham og Emma? Var der ikke ogsaa kommet noget ind imellem dem, som, i Stedet for at drage dem ind imod hinanden i en fast, uovervindelig Enhed, fjærned dem Tomme for Tomme fra hinanden? Knud kunde harme sig ved at tænke paa, at hendes Fader, denne Forstening fra en svunden Old, denne gamle, haarde Karl, der saa ofte havde spærret ham Vejen, kastet Haan paa ham og væltet Latteren over ham, skulde have saavant Tag i hende, at hun ikke formaaede at rive sig løs og gaa sin egen stolte Gang. Mod ham rettede Knud sin Harm tidlig og silde, ja undsaa sig end ikke ved, naar han en enkelt Gang imellem traf sammen med Emma, at udslynge bitre Ord mod den gamle og Bebrejdelser mod hende selv, fordi hun ikke vilde gjøre det afgjørende Nyk i Snorene. Og dog vidste han godt, at Bebrejdelserne mod hende var ufortjente. Hun havde sagt, at hun, hvilket Djeblik det skulde være, kunde gaa

fra sin Fader, og han vidste, at hun ogsaa virkelig var stærk nok til at gjøre det, om det gjaldt; men naar Knud rigtig gravede til Bunds i sin Erkjendelse, vilde han dog ikke blive glad den Dag, hun kom og sagde: „Her er jeg!“ Nej, Maalet skulde naas paa en anden Maade; tvungen af Forholdenes Magtbud skulde den gamle, raadvild og famlende, komme til at udlevere sin Datter, som en slagen Hjende udleverer sin sidste Fæstning til Sejrherren. Nu var der denne Friskole!

Denne Friskole? Ja, nu skulde det være Alvor. Hvad kunde det hjælpe at blive ved at tale med Præsten om Sagen? De kom jo aldrig nogen Vej. Menigheden var ikke moden nok endnu, hed det, og hvis en saadan Sag blev paabegyndt uden at kunne gennemføres ordentlig, saa var den forfludret for lange Tider. Nej, lad os vente lidt endnu. Den gamle der nede maa jo i Følge Naturens Orden snart falde væk, og saa — ja, hvo ved, maaske vi da faar en ung dygtig Lærer, som i alt Fald foreløbig kan gjøre Friskolen overflødig . . . Tomme Udflugter! Den gamle der nede kunde maaske leve i ti Aar endnu. Nej, nu skulde Knud vise, at Sagen kunde gennemføres trods baade Præst og Degn og hele Brovlet.

Hver Gang Knud havde været i Oprør, sporede

han en stikkende Fornemmelse i Hjærtet, som om en Braad priffede i dets Skillevægge . . . Nej, det er ham, der tager haardt paa mig. Men min Natur er nu en Gang indrettet saaledes af vor Herre, at den ikke kan bøje sig for haarde Hænder; den kan maaske knækkes, sønderrives, men bøje sig kan den ikke. Og var det ikke en ærlig Sag at kæmpe med Magt imod Magt? Var Friskolen ikke „Folkelivets skønneste Blomst“? Kunde det da ikke fuldt vel forsvares for Gud og Mennesker at kæmpe dens Sag? Og dog . . .? Nej! nu ingen Baklen, intet Pjalteri! Med ubøjelig Kraft gaar de stærke Karakterer deres Gang i Afgjørelsens Djeblikke.

— — — — —

I det han æltede forbi Sprøjtehuset, kastede han et Sideblik hen efter en ham velbekendt Plakat paa Porten, — en Indbydelse til et offentligt Møde, angaaende Oprettelsen af den paatænkte Friskole, undertegnet af ti af Sognets Familiefædre. Knud havde ikke selv villet underskrive den, da han ikke var Familiefader; men for øvrigt vilde han aabent tilstaa for hele Verden, at han havde skrevet den, og at han ogsaa vilde gjøre alt muligt for Sagens Fremme, ja endog skænke en Byggegrund til Skolen.

I det Djeblik, han drejede ind paa den omtalte

Sidevej, kom hans Husholderfke, der havde været et Vrende nede hos Høkeren, farende som et Uvejr hen imod ham og sagde aandepustende:

„Har du hørt det, Knud? . . . Skolelæreren er bleven apoplex og ligger og er lige ved at dø.“

„Hvad siger du?“ udbrod Knud forfærdet.

„Ja, han skvat om for lidt siden nede mellem Sprøjtehuset og Skolen, og Mads Løve og den store Frederik maatte ned og bære ham hjem . . . Jørgen Sivers Niels er kjørt til Lynge efter den ny Doktor; men de siger, at det ingen Nytte er til.“

Knud vendte om og gif hjem. Han kunde ikke gaa op og tale om Friskolen i Aften.

„Skulde han virkelig falde væk nu lige med et?“

Han saa i et eneste vidtskuende Blik, hvorledes hele Sognet vilde rejse sig forfærdet og udbryde: „Er det muligt?“ Der var noget mægtigt betagende ved denne Nyhed; men han kunde endnu ikke ret klare sig, hvori det egentlig bestod

Da han kom hjem, sendte han en Dreng op til Poul Madsen med det Bud, at han ikke kunde komme i Aften. Han tændte derefter sin Lampe og gif ind i Sovekammeret, hvor han kunde være alene.

Han faldt i Tanker, — syntes pludselig at se

fig selv som en lille Dreng paa Skolebænken der nede. Der lod en høj, djærv Stemme i hans Dre, der blev i Spøg slaaet en Haand ned i hans Haartop, og en Røst rullede ned over ham: „Naa du Ufel!“ . . . Saa henslyttedes han til den lille hyggelige Dagligstue med Frederik den ijettes Billede over Sofaen. Kraftige og spøgefulde Ord faldt i Flæng omkring ham, medens han med bankende Hjerte sad og skottede hen til den unge forthaarede pige paa Forhøjningen.

Det var underligt, underligt at tænke paa de Dage.

Hvis han nu netop døde i dette Øjeblik!

Hans Hjerte bankede med hurtige, dumpe Slag; en nagende Følelse fyldte hans Bryst og gjorde ham næsten bange. Han stod foran Bordet og stirrede med skarpe Øjne paa Lampens mælkehvide Kuppel og lod Finarene famle omkring i Hageskjægget . . . Det gøs i ham ved at se Emma fortviolet hulkende bøje sig ned for at kysse den hvide Haand paa Jordsæstelsesdagen. Han syntes, at han uvilkaarlig trak sig tilbage i Sørgeskæren og gjemte sig i en Krog. Da saa Emma sig omkring med sine vaade, ophovne Øjne, som om hun søgte ham og vilde kalde ham hen til Baaren med. Hun fik omsider Øje paa ham, men rystede

pludselig paa Hovedet og faldt i en ny, endnu voldsommere Krampegraad.

„Ja men har din Fa'er da ikke . . . aa Gud . . .!“

Han gif et Par Gange op og ned ad Gulvet. „Maaske han slet ikke dør endnu,“ sagde han ved sig selv, og denne Tanke var ham en Lettelse oven paa den lange uhyggelige Indbildningsrække. Snart stillede han sig dog igjen foran Lampen og begyndte en ny Kamp med sig selv.

„Har han ikke mere Skyld end jeg?“ spurgte en Stemme i ham. „Jeg kæmpede dog for Lysets og Livets Sag; han derimod . . .“ „Ja,“ svarede en anden Stemme, „én Gang kæmpede du med ren Ildhu, men nu . . .? Du ved det godt selv, din Samvittighed har sagt dig Gang efter Gang, at du var syg, havde Gift i Blodet; men du vilde intet høre derom . . .“

Han syntes pludselig, at han blev saa uendelig lille, saa ussel, fuld af Skrøbelighed, hele hans Gjerning forekom ham at være et jammerligt Fustværk.

Som han allerbedst stod, borede pludselig en gruopvækkende Tanke sig som et spidst Knivsblad gjennem hans Hjærte. „Apoplexi! . . . nede mellem Skolen og . . .? Du almægtige Gud, det

skulde da vel aldrig være denne . . . dette Papir paa Porten . . . ?"

Han fornåm en Prikken som af Isnaale i Huden ned ad Ryggen, og en kold, stikkende Sved sprang ud af hans Pande. „Nej nej, hvad er det for tossede Indbildninger,“ sagde han og strøg med et rask Tag de kolde Draaber af Panden. „Hvor mange er der ikke, der dør af Apoplexi, uden at . . . nej nej, dette var ikke til at bære!“

Han kastede sig i Sofahjørnet og klemte Haanden mod sin klamme Pande, medens den ene gysselige Forestilling skød sig frem over den anden i hans værkende Hjerne.

Han hørte Bjældeklang og en dump Stampen nede fra Gaden. Det var sandsynligvis Karlen, der kjørte Lægen tilbage. Et pludseligt Indfald bragte ham til at fare op. „Om jeg havde kunnet komme til at snakke med Doktoren!“ Han skyndte sig hen til Vinduet og stirrede ud i Mørket; men Rånen var allerede langt borte, kunde han høre.

Han begyndte atter at vandre op og ned ad Gulvet, pint af en fortærende, spændende Frygt. Folkene gif i Seng, Kl. slog 9, nu var det ogsaa hans Sengetid. . . Nej dette kunde han ikke gaa i Seng med!

— — — — —

Nede paa Mosen mellem Rorby og Lynge vadede en halv Time derefter en enlig Mandsperson med store Støvler og opruffen Krave gjennem de tunge, døde Snemasser, der paa sine Steder laa flere Fod højt. Blæsten og Snefaldet var i Tiltagende, store isnende Klumper plaskede ham ind i Djne og Dren, imaa Driver lagde sig paa hans Hatteskjyge og Skuldre. og Snevandet drev ham ned ad Raffen. Blæsten jusede gjennem Toppen af de tørre, afblegede Rørskove, det lød, som om en Flok natlige Aander hvæjede ham i Møde fra alle Sider. Hurtigere og hurtigere æltede han sig frem gjennem de hvide Grødmasser mellem Tørvegravene. Bludselig forstrækkedes han af et hæst Skrig og en Bassen af Binger tæt ved; det var et Par Wildænder, som var blevne opstrænmede af et aabent Mahul, hvor de havde sat sig til Ro for Natten. Han saa ned mod Vandet, det saa ud som et sort, truende Dyb mellem de hvide Driver. Af Angest for at skride ned i det gjorde han et Skridt til Siden, men var derved lige paa Kippet til at styrte ned i en Tørvegrav, opfyldt af et vællingagtigt Snejsjap. Han stod stille et Øjeblik og trak Vejret langt et Par Gange, Hjærtet bankede som med hurtige, duntpe Kølleslag i hans Bryst, og en fugtig, kvælende Gæde skød sig op igjennem ham og ligesom luffede

fig over hans Hoved. „Nej, her er ingen Tid til at hvile sig, . . . aa bare dog Doktoren ikke er hentet et andet Sted hen!“ Atter styrtede han fremad, snart paa Stien, snart ved Siden af, i Huller og paa Bulker. Endelig naaede han, gjennemvaad og dampende af Sved, Lægens Bolig og ringede paa.

„Det er jo Knud Olsen!“ udbrød Lægen, da Knud traadte ind i hans Bærelse. „Hvad . . . er han død?“

„Det . . . hm! det ved jeg ikke, det var ikke det . . . det var bare en gal Tand . . . hu, hvor her er varmt, jeg tror, jeg bliver helt svingel i Hovedet.“

Lægen var den samme Hr. Holst, som vi kjender fra Jørgen Siversens Høstgilde. Han havde for nogle Maaneder siden nedsat sig i Lyng og havde i den Tid talt flere Gange med Knud, hvem han syntes at have en Del tilovers for. Han forundrede sig over, at Knud var kommen saa sent og viste en saa besynderlig Optræden.

Det blev vel bedst, mente Lægen, at trække den paagjældende Tand ud, men foreløbig nøjedes han med at give Knud et dulmende Middel. Dermed var Knud altsaa færdig. Han rejste sig, men kunde

ikke blive færdig med at knappe Frakken og binde Halsklædet.

„Ja,“ sagde han endelig, som om han først nu var kommen til at huske paa Lystrup, „det var lige godt følt med det Tilfælde . . . hvordan mon . . . hm, de siger jo“ — han havde en Fornemmelse, som om Halsen vilde snøre sig sammen paa ham — „at saadant et Tilfælde kan komme af . . . af . . . saad'n af Ophidselse“

Nu gik der et Lys op for Lægen. Greben af en dyb Medfølelse med den blege, vaklende Mand, spurgte han sagte: „Har De haft et Sammenstød med ham i Dag?“

„Nej . . . De misforstaar mig, jeg mente bare . . . det er vel ikke andet end nogen Snak, dette med Hidsigheden, det kan da ikke gjøre det?“

Hvor onskede den unge Læge, at han havde kunnet give Knud et beroligende Svar; men han kunde jo des værre ikke nægte, at et saadant Anfald kan fremkaldes ved en pludselig heftig Sindsrystelse; dog — det var jo slet ikke sagt, at dette her var kommet af den Grund.

Det mente Knud da ogsaa. „Men De fik ellers ikke noget at vide om det?“

„Nej, han var endnu for svag til at kunne fortælle mig det; men i Morgen tidlig kommer der

Bogn efter mig igjen, hvis han ikke allerede er gaaet væk inden den Tid."

Lægen havde ondt af Knud. Han sad længe, efter at Døren havde lukket sig bag den sene Gæst, og grundede paa, hvordan det hele egentlig maatte hænge sammen.

Med bankende Hjærte, endnu opfyldt af nagende Vengstelse, begav Knud sig paa Hjemvejen. Han var altsaa endnu lige klog. Det eneste, han havde faaet Bished for, var, at et saadant Anfald kunde fremkaldes ved stærk Sindsbevægelse. Jo mere han tænkte over det hele, des mere sandsynligt fandt han det, at den gamle hestige Mand var bleven ramt af Sygdommen i det Øjeblik, han havde læst Udfordringen paa Porten. Udfordringen? Ja. Der gives Øjeblikke i Livet, da man lægger alt Løjet Væsen til Side og siger sig selv Sandheden lige i Øjnene. I denne Aften havde en usynlig Haand lagt sig paa hans Hoved, tvunget ham til at lukke sit Hjærte op og se det efter i Folderne. Bort da med dette Blændværk, som Løgn og Udflugter væver om Sjælen! Hvor vilde han ikke gjerne tilstaa alt nu, tilstaa, at denne Indbydelse havde sine Stænk af udfordrende Trods, af Magtbrynde, Hævnløst, eller hvad man nu vilde falde det, hvor vilde han ikke gjerne tilstaa det

alt og bøde for det, om blot denne fortærende Frygt, som fyldte ham, maatte vise sig ugrundet! Han havde haabet, at han skulde hente Beroligelse hos Lægen, hente Sikkerhed for, at han ikke havde Lod eller Del i denne Begivenhed. Da vilde han have kunnet vaske sine Hænder og staaet i en vis Afstand og set til, — vel ikke aldeles rolig, men dog nogenlunde fattet. Af, Haabet var glippet. Nu var der kun et at gjøre — „i Guds Navn da!“

Nede i Skolen havde denne Eftermiddag bragt Smerte og Forvirring. Den gamle Mand laa gispende i Sengen, med blaaligt, aarespændt Ansigt, lam i venstre Arm og Side. Emma var ude af sig selv af Sorg. Der var strax bleven sendt Bud efter Jørgen Siversen; men han var uheldigvis borte og indfandt sig først ud paa Aftenen. Lægen kom, men gav ikke noget godt Haab. Efter nogle Timers Forløb syntes den syge dog at være kommen fuldt til sig selv igjen, og mærkværdigt nok havde han beholdt Brugen af Mælet, om han end talte noget sagte og stønnende.

„Ja, her ligger jeg,“ sagde han, da hans gamle Ven kom.

„Ja, Herre Gudheden, hvordan har det sig med Dum, Lystrup?“

„Det har sig saadan, at jeg er færdig med det groveste nu.“

„Hum hum . . . skal 'ed saa være?“

Den syge stønnede og tørrede sit vaade, kolde Ansigt.

„Hm,“ sagde han derpaa og syntes at ryste ærgerligt paa Hovedet, „nu har jeg gaaet her i ti Aar og forberedt mig paa at dø af Asthma, og saa kommer denne nedrige lumskke Sygdom springende bag paa mig og slaar mig ned som en Stud! Er det nu ikke harmeligt, Jørgen Siverfen, at skulle dø af en hel anden Sygdom! Hvad har jeg saa for, at jeg har gaaet her og spekuleret paa Asthmaen?“

„Jh bevares, Mand, hvor kan De snakke saadan? Naar saa skal være, maa De jo takke Gud for, at De kan slippe a' med Bæret i en Fart, i Stedet for at ligge her og hive i lange Tider og blive vovere og vovere for hver Time.“

„Ja, hvor kan De tale saadan, Jørgen Siverfen?“ faldt Emma ind. „Ja'er dør slet ikke . . . har du det ikke meget bedre nu, Ja'er?“

Hun satte sig paa Sengekanten og strøg Sveden af hans Pande.

„Ja Gud hjælpe os for Bedring, det har ikke

meget at sige; men du maa slaa dig til Taals, min Pige; det skal jo være en Gang.“

„Det kan jo da ogsaa hænd's,“ mente Jørgen, „at De kan komme paa Benene endnu en Gang.“

Lystrup rettede sig virkelig mere og mere; men Lamheden i Siden og Armen vilde ikke gaa bort, og det var den, Lystrup frygtede for; han havde den Forestilling, at den vilde gribe om sig og til sidst naa Hjertet og i samme Nu bringe ham Døden. Efter at der atter var gaaet nogle Timer, blev hans Tilstand imidlertid endnu saa meget forbedret, at han selv begyndte at nære Haab om Helbredelse.

„Vor Herre faar raade,“ sagde han; „men dersom jeg skulde komme til at gaa og humpe omkring som en elendig Invalid, maatte J meget hellere bære mig væk nu. Jeg har heller ikke mere at leve for . . . naar bare jeg havde haft hende der forsørget paa en skikkelig Maade!“

„Hvad den Ting angaar, Lystrup, saa skal De ikke ligge og være mankerlig over dem, for je' mener, at hun hører ogsaa mig lidt til. Hun er jo da osse ung og ved Helsen og er vist ikke bange for at tjene for sit Brød, hvis saa skulde være; men ne — je' synes lige godt, naar je' skal sige min Mening rent ud, Lystrup, at De skulde

tænke lidt paa ded aa'nt, ingen De piller aa'; forred-e — det bliver dog nok illel det rigtigste at se Tingene paa Retten, som De sa'e en Gang."

Emma listede sig bort for at trække Vejret et Øjeblik ude i Køkkenet; det var hende umuligt at sidde og høre paa dette.

„De kan tro,“ svarede Lystrup, „at jeg har tænkt mere over den Sag, end noget Menneſte aner. Jeg har haft ondt nok af at gaa her og se paa hendes hule Kinder, — hun har skæmmet sig, Jørgen Siverſen, meget!“

„Ja, hun ser rigtig nok noget hævert ud.“

„Og i Grunden har det ogsaa pint mig, at jeg saadan ſkulde være Knud paa tværs; for vi kan ſige om ham, hvad vi vil, ſaa er der Krummer i Fyren; men bøje mig for ham, det kan jeg ikke, og det gjør jeg ikke. Jeg vilde ſvigte hele min Fortid, vor Herre maatte falde mig en lumpen Karl, om jeg gjorde det. Nej, jeg har ſagt til Emma, at hun i Guds Navn ſaar gjøre, hvad hun vil, naar jeg er puttet ned; men ſaa længe der er Reſt af Liv i Kroppen paa mig, ſkal vi ikke ha' noget Maſkepi med ham og hans Frihedshalloj.“

Emma ſtod ude i Køkkenet og dirrede af Angeſt og Smerte. Det trykkede og knugede om hendes Bryſt, ſom om hun blev klemt med Jærnhænder.

Hun bøjede sig med et hjærteskærende Suf ned over Baskelaaget og hældede sin hede Pande mod de kølige Brædder. O, havde hun nu haft Knud, haft ham i fuld Forstaaelse og Kjærlighed!

Der løb i det samme dumpe Fodtrin ude fra Gaarden. Hun rettede sig i Vejret og saa mod Døren med hver Nerve spændt i Forventning; men nej, det var ikke Knud. En Flaske Vin, efterfulgt af en kort, buttet Arm og et glatkæmmet Hoved blev stukket ind af den halvt aabnede Dør.

„G'aften, G'aften! . . en . . en lille Læfledraabe! Har gjort maj majet ondt, Frøken . . .!“

„Tak skal De ha', Bøsser! Vil De ikke gaa inden for?“

„Naj naj naj, vil ingen Forstyrrelse gøre. Hvordan har vi det? Snavs, snavs! Hm hm, naa, bliver nok godt igjen . . . Adjøs, lille Frøken! Go' Bedring, go' Bedring!“

Dette lille Træk af Deltagelse fra en Mand, som Lystrup dog aldrig havde vist nogen Opmærksomhed, ja knapt værdiget et Blik, rørte Emma og vakte en underlig blød Glæde i hende; men hendes Stemning slog hurtig over i en bitter Smerte. Hun havde virkelig været saa tosset, saa ubegribelig tosset, et eneste Djeblif at tænke sig Muligheden af, at det kunde være Knud, der kom. Uergrelsen,

Stuffelsen borede sig ind i hendes Hjærte og satte det i dirrende Oprør. „Na Knud!“ Hvordan havde han dog fat paa det hele? Havde han ikke, trods alle ædelt klingende Ord, været stiv og haard over for hende og næsten ond over for hendes Fader? Kunde han ikke godt, uden at give noget bort af sin Værdighed og uden at slaa af paa Sandheden, have læmpet sig en lille Smule efter hendes Fader i de faa Aar — de faa Aar, han havde tilbage? Knud komme? Jo vist! Sad han ikke snarere der hjemme med sit iltre Sind og udtænkte nye Planer til hendes Faders Ydmygelse? Alle hendes Tanker, al hendes Angest og Smerte samlede sig i en oprørsk, bitter, skærende Følelse, rettet som et skarpt slebent Sverd mod Knud. Det var, som hun i denne Stund maatte gjøre alt op med ham og stille sig helt og ubetinget paa Faderens Side.

Der lød atter Fodtrin udenfor, hurtige, hastende Fodtrin. Store Gud, om det nu var ham alligevel! Og det var ham. Med Haaret i vaade Tjavsler, med angestfuldt stirrende Øjne traadte han ind i Køkkenet til hende.

„Jeg saa, her var Lys . . . hvordan . . .?“

Inden han havde faaet udtalt, styrtede Emma sig i hans Arme og stammede hulkende:

„Aa Gud være lovet, at du kom! Knud, Knud! . . . saa fortjener du dog ikke . . . aa, Knud, hvor dette dog har lettet mit Sind!“

„Er han . . . er din Fa'er . . .?“ Han turde ikke tilføje „død“; det var, som han affaar sig selv alt Haab ved at udtale dette Ord. Endelig fik han drejet det om til: „Er din Fa'er meget syg?“

„Ja, han er meget syg. Var det ikke ogsaa forfræffeligt, at det skulde komme saadan?“

„Ja hvordan . . . hvordan kom det? Emma, det var ikke min Skyld, var det vel?“

„Din Skyld? Men Knud dog, er du selv syg? Du ryster jo som . . .“

„Nej nej, sig mig bare, hvordan det kom?“

„Ja hvordan det kom? Han havde jo været nede hos Siverss paa Marken for at døbe et Barn — Præsten var borte — og saa var han bleven saa forfræffelig udaset af at gaa og ælte i den tunge Sne, og saa lige med et faldt han om midt paa Vejen omtrent nede ved Sprøjtehuset . . . Din Skyld? . . . Hvordan i al Verden skulde du have Skyld i dette?“

Knud knugede Hænderne mod hinanden og udbrød med en af Bevægethed rystende og tyk Stemme: „Aa Gud i Himlen være takket for dette! . . . Jeg var saa bange, Emma!“

Dg nu aabnede han sin Sjæl helt og fuldt for hende, lod hende se ind i dens skjulteste Kroge, fortalte om den Angest, der havde gennemrystet ham i denne Aften, skriftede ærligt sine Fejl og bad hende tilgive alt.

„Det var en Gang, Emma, at du bad mig om Tilgivelse; nu er det blevet min Tur. Jeg har ikke gaaet frem mod din Fa'er og dig, som jeg burde, det har jeg ikke; men saa sandt vor Herre vil hjælpe mig, skal jeg herefter bedre saa Magt med mit hidfige Sind, det skal blive helt anderledes alt sammen, Emma, helt anderledes!“

„Na Knud, jeg kan ikke sige dig, hvor de Ord gjør mig godt!“ sagde Pigen og saa paa ham med sine taaresyldte Øjne og lagde Hænderne paa hans Skuldre. „Jeg ved godt, at du har haft en god Mening med alt det, du har stridt for her i Sognet; det var bare nu til sidst . . . men jeg ved godt, at Fa'er selv havde saa megen Skyld i det . . . aa, du kan ikke tænke dig, hvilken gruelig Tid det har været for mig! Jeg holdt jo saa meget af jer begge, og saa skød I mig endda begge bort fra jer . . . men nu! jeg synes, jeg nu kan bære alt, hvad der skal komme.“

Et Øjeblik efter traadte de begge ind i Sygestuen, hvor Talen netop havde drejet sig om Knud.

Systrup standsede midt i et Udfald mod ham, holdt den højre Haand skyggende over Øjnene og saa hen efter de indtrædende.

„Jh, men der er jo Knud!“ udbød han og blev bevæget.

„Ja, jeg syntes, at jeg . . . at jeg maatte ned og se til Dem.“ I det han tog den gamles fremrakke Haand i sin, brød et Par store varme Draaber frem i hans Øjne og løb ned ad hans Kinder.

„Det var kjønt af dig, Knud, det var kjønt af dig. Gm ja, du har dog i Grunden altid holdt lidt af din gamle Lærer alligevel, — har du ikke, Knud?“

„Jo, det har jeg.“ Et Par hulkende Lyde trængte sig her frem af hans Strube. „Men det kan ikke nytte, at jeg vil fragaa, at jeg somme Tider . . .“ Han kunde ikke faa mere frem.

„Ja ja, du! Vi har alle vore Fejl. Du har kæmpet for dit, jeg for mit. Det kan være, du har haft Ret i et og andet, Knud, det vil jeg slet ikke benægte; men sæt dig nu ned, Knud, og snak lidt med din Morbro'er; jeg tror, jeg maa hvile mig et Gran.“

„Ja,“ sagde nu den gamle brave Gaardmand, der af og til havde gnedet sit Ørme mod Øjnene, snøstet og pudset Næsen og strøget sine lange graa

Tjavser fra Panden, „du har lige godt væ't en haard Regl mod Lynstrup; men godt var 'ed da, at du kunde faa i Sinde at vende Næsen her nør og gi'e ham et godt Ord, hvis det nu skal være, at han dratter væk.“

Der var bleven væltet et Lag af stivnet Trods og ætsende Selvbebrejdelse af Knuds Hjærte i denne Aften. Det havde været en rystende Aften for ham, ydmygende og tung; men hvor lettet, hvor fjælesfrisk var han ikke, da han atter vendte tilbage til Hjemmet. Alt det bedste og dybeste i ham samlede sig til et langt, befriende Suf mod Himlen: „Tak, Tak, at du hjalp mig at rense mit Blod for Giften!“

Lynstrups Tilstand forbedrede sig i de efterfølgende Dage, men da slog en anden Sygdom sig pludselig til og gjorde det af med ham paa en Studs. Knud og Emma sad hos ham den sidste Nat, han levede. Ligesom hans hele Liv havde været fuldblodigt og stærkt, saaledes var der ogsaa en vis vild Kraft i de Fantasier, der affluttede hans Tankearbejde. En Gang imellem var det, som om han var ved fuld Samling; men i næste Øjeblik forvirredes atter hans Hjørne.

„Jo, det er meget rigtig, hvad Præsten sa'e. Bore Interesser er filtret ind mellem hverandre

med tusende fine Hødder, vi kan ikke undvære hverandre, det er be—syn—der—ligt, at Knud ikke kan faa det i sit kloge Hoved."

Han rystede paa Hovedet.

„Ja ja, Knud, du har ingen Skam af, at du bøjede Nakkem til sidst. Jeg har meget mere Tro til dig nu, end saa længe du gik og kranede og galede op som en Hane. Naa, jeg vil ikke svinebinde dig, Knud, jeg forlanger ikke, at du skal rent stryge Flaget, og det kan du heller ikke; hvis du kunde det, var du en Bjalt; men du skal blive paa Gulvet, du, og ikke flyve op paa Kragetræerne og hafte med Vingerne og raabe: „Her er jeg, nu begynder Forestillingen!“ . . . Naa, og hvad denne Fristole angaar — jeg har godt hørt, hvad du pønser paa — saa vil jeg bare sige dig saa meget, min Ven, at dersom du prøver paa at kalde Folk sammen om den Sag, saa kan du være støt paa, at jeg skal møde, min Gut, og at jeg — selv om du er min egen Sviger søn — skal lange dig en Næve, som du længe skal have godt af."

Med hans egen Skolegjerning hyslede hans Tanker meget, ligeledes med Emmas Fremtid.

„Lad mig se, Børn, at I læser godt over paa det fjettede Kapitel til Examen! I ved nok . . . Plig-

terne mod Gud og Næsten! Det er Nebene, som holder hele Læseset sammen."

Han laa et Djeblik og mumlede utydeligt. Pludselig udbrød han ærgerlig: „Saa, nu vælter de tyve Unger Skolen for mig . . . paa Blads Drengel! . . . Nej nej nej," sukede han, „jeg kan ikke mere som i gamle Dage! Hum hum! hvordan var det nu, han sa'e, Manden der ude i Haven? „Hug det Træ om! Hvorfor skal det staa og tage Bladsen op til ingen Nytte?""

„Herre Gud, Emma," sagde han lidt efter, „skal vi to nu rykke ud af den gamle Skole . . . Ja ja ja, hvad kan det nytte, mit kjære Barn, at du saadan trækker mig i Frakken, jeg er jo tilsagt til at møde i Dag. Men tør nu dine Øjne, min Pige, jeg faar det nok godt; det gif mig saa underligt gjennem Hjærtet, da Præsten før gav mig Brødet og Vinen. Kan du huske, hvad der staar i Salmen? . . . „Dg bed, at Gud for Jesu Blod vil lade sig forløse." Det er Nr. 330 i den ny Salmebog . . . Ja, Emma, jeg faar det nok godt, og du faar det ogsaa godt nu, det skal du se. Vi har jo sejret alle tre, Barn, kan du ikke forstaa det?"

Emma sad paa Sengekanten, Knud paa en Stol ved Siden. En angestfuld Forventning, en spændt Nervøsitet brændte i Pigens af Graad og

Nattevaagen opsvulmede Djne, medens de stirrende fulgte enhver Bevægelse af Faderens halvt slappede Ansigtsmuskler. En Gang imellem fo'r hun sammen med et Gys og trykkede Knuds Haand heftigt; han gjengjældte da Trykket og saa op paa hende, som om han vilde sige: „Vi er to.“

„Na, hvor man bliver klarøjet her oppe i den rene Luft,“ sagde Lystrup en Gang. „Man ser det hele fra et nyt Synspunkt, naar man saadan kommer op paa Højderne, hvor Jorden hører op og Himlen begynder. Se, hvor alle disse Smaaafyre herser omkring der nede, alle sammen af den Mening, at de er Verdens Midtpunkt, og at hele Maskineriet gaar i Staa, hvis de ikke passer det og gi'er Hjulene et Skub en Gang imellem. Hvor de dog slider i Løjet, tumler og vrisser omkring, skjænd's og slaas! . . . Herre Gud, staar jeg ikke selv der nede paa en Talerstol, rød i Toppen og fægtende med Armene! Ak, Lystrup, hvor du tager dig underlig ud her oppe fra! Hør nu der nede, alle sammen: Ikke saa hidfsige, ikke saa hidfsige, artige og stille! Saadan, Børn, det kan jeg li'e, læs dygtig over. . . Pligterne mod Gud og Næsten!“

Ud paa Natten havde han et fuldstændig klart Djeblik.

„Na, Emma, læs det Digt for mig, som jeg

en Dag viste dig, „Paa Grænsen“ tror jeg, det hed, Bogen staar inde i Skabet.“

Emma gik ind i Dagligstuen og kom kort efter tilbage med en lille Digtessamling, af hvilken hun begyndte at læse:

„Her bliver saa stummelt . . .“

men pludselig bøjede hun sig ned, holdt Haanden op for Djnene og hulkede: „Jeg kan ikke, Fa'er, jeg kan ikke!“

„Na hvad er nu det igjen, lille Emma? Knud, læs du det!“

Knud tog Bogen og læste dæmpet, men med Forstaaelsens klangfulde Betonning:

„Her bliver saa stummelt, tag Forhænget bort,
at Lyset kan over min Pande glide!
Gud fri mig, hvor var dog Døden sort
hvor var den grusfuld, den mørke Port,
om ej der var Lys paa den anden Side!

Alt hvad vi har virket og drømt og tænkt
og hæftet os til med Sansernes Kroe,
det viser sig her med Afsyn forvræng't,
det søndres og ramler, af Klarshnet sprængt,
opløser sig om os i gækkende Taage.

Hvad Kristus har virket i henrundne Aar
i Pønstrogens Dybder, bag Sjællivets Folder,
hvad Verden ej aned og aldrig forstaaer,
hvad ofte ved Fejl hos os selv led Skaar,
det samler sig her til et Rygstød, som holder.

Hvor spænder paa Grænsen dog Alvoren fast!
 Mit hele Liv var kun Spøg mod dette.
 Men du, for hvis Guddomsbud Gravvæggen brast,
 du hjælper mig gjennem Porten i Hast
 og gjør mig Trinene bag den lette.

Saa lad ham kun komme med Leen brat,
 mit inderste Livskim skal han ej saare.
 Jeg farer efter en slattet Nat
 til Landet, hvor Lys er langs Vejene sat
 . . . husk, Børn, paa det, naar I gaar med min Baare!"

Musflerne vibrerede om Knuds Mund, Emma, der havde lagt sig paa Knæ ved Sengen, bøjede sig ned over Faderens Haand og hulkede.

„Naa naa, Børn!“ sagde Lystrup med sagte, næsten henaandet, men vidunderlig rolig Stemme. „Det er godt alt sammen. Nu bare stille — stille!“

Hen imod Morgenstunden blusfede den sidste Kraft op i hans gamle Kæmpelegeme. Med et forfærdet Blik rejste han sig over Ende, stirrede paa Knud og Emma og udbrød:

„Hørte I det? Hørte I ikke, hvad vor Herre sagde? „Spænd fra, Lystrup!“ Ak, ak!“ sagde han derpaa og lod sig atter glide tilbage i Buderne, „saa er da den Historie ude! . . . Kom da, min Herre og Frelser, at vi kan komme gjennem Porten!“

Det var hans sidste Ord. Endnu et Blik, et

langt velsignende Blik paa de to unge, et langt kraftigt Suk, og saa lukkede Djnene sig.

Der var faldet et gammelt Bolværk. Hvem skulde nu stemme Bryst mod Stormen og Bølgeslagene? (Besjer tilbød sig rigtig nok, men Besjer var ikke Manden). Det var, som om de gamle eller gammelbagstænkende Medlemmer af det lille Samfund havde en dunkel, en forstemmende Følelse af, at nu vilde de nye Tider uhindret og ved højslys Dag kunne vælte sig ind over Sognet og brede sig velbehageligt i de Bladser, som Fortiden enten havde forladt eller lidt efter lidt maatte rende fra; men det skal siges til Ære for den ny Tids mer eller mindre hidfige Stormløbere, at de følte sig grebne af en vis ridderlig Medfølelse ved det uerstattelige Tab, deres Modstandere havde lidt; det var, som de stille bøjede sig under den Erkjendelse, at det vilde være uhæderligt, om de nu vilde bruge Magten til overmodigt at bortseje de Rester af gammel Sejhed, som endnu gjemte sig i tilbagetrukne Stillinger.

Foreløbig tænktes der hverken paa Angreb eller Forsvar, al Strid og Kamp blev for en Tid lagt til Side, medens Sindene kun optoges af det ind-

trufne Dødsfald, der virkelig, som Knud havde for-
 modet, vakte sand og levende Deltagelse helt ud i
 Sognets yderste Kroge. Det viste sig først ret nu,
 hvor fast den gamle Lærer, trods alle Menings-
 forskjelligheder, var voret sammen med den brave,
 om end paa den sidste Tid noget urolige Befolk-
 ning, i hvis Midte han havde arbejdet i hen ved
 et Par Menneſkealder. Et kraftigt, helstøbt Liv,
 ført i Ærlighed og Sandhed, gennemstrømmet af
 en Vilje og haaret af omsorgsfulde, brave Hen-
 sigter, efterlader sig altid stærke Spor i de efter-
 levendes Hjerter, baade i Venners og Modstanderes.
 Havde Lystrup end været myndig, været stiv som en
 gammel Steneg, saa havde han paa den anden
 Side været pligttro og rettænkende i sin hele
 Afsærd, havde paa sin Vis kæmpet ærligt til det
 sidste paa sit lille Samsunds Skanser; derfor skulde
 hans Minde hædres. Hele Sognet bandt Kranse,
 alle kappedes om at være den sørgende Datter til
 Tjeneste. Og en saa talrig Sørgeffare som den,
 der paa Jordfæstelsesdagen samledes paa Kirke-
 gaarden, havde Nørby aldrig set. Medens Klokkerne
 skød deres Toner i vide Bølgeringe ud i den tin-
 drende, soloplyste Vinterluft, ud over de hvide,
 frystakklædte Skove, stod Mænd og Kvinder og
 Skolebørn tavse og alvorlige og saa paa, at deres

gamle Lærer blev sænket i Graven. Det var en alvorlig Dag, kommen som et højtideligt Havblik efter lange Storme. Det var, som den gamle og den ny Tid rakte hinanden Haand over denne Grav.

Kun endnu et Par Slutningsord.

Gamle Jørgen Siversen fandt snart en Plads ved Kirkemuren i Nærheden af sin mangeaarige Ven, medens Karen Jørgens, skjønt svag og værkelig, endnu træder sine Træsko i sit gammeldags Hjem. Og som en blid Skytsaand vandrer Ellen ved hendes Side. Hun har forsonet sig med sin Skjæbne, taget den op som en Himlens Tilstiftelse. Som en sagte, blød Tone vil hendes Liv svinde hen.

Men Besser? Ja, hvad kan det hjælpe at skjule det, hele Verden ved det jo: Besser er ikke mere . . . nej, det kunde misforstaaes: Besser er ikke mere i Rørby. Rejst — forsvunden! — I politisk Henseende fristede han den ikke ualmindelige men tunge Skjæbne, efter et virksomt, endog alsidig-virksomt Liv at blive — ja, lad det blive sagt rent ud — at blive vraget af alle, komplet vraget, skubbet til Side som en Numer Nix uden Fortid, uden Fortjenester. Men det skal vidnes gennem disse Blade, at han i sit personlige Indre

bevarede til det sidste den Højhed og No, som Bevidstheden om et fortjenstligt Liv avler i store Naturen. Og nu i social Henseende? Ja, hvorfor skulde Skjæbnen fritage ham for Skibbrud i social Henseende mere end i nogen anden Henseende? Men ogsaa det skal vidnes her, at Tidens økonomiske Kontrarigheder lige saa lidt formaaede at rokke Bessers Sindsro som Politikens Intriger.

„De rejser jo, Besser?“ sagde en Dag den gamle Dyrslæge.

„Ja, Geschæften vil inte go, Peddersen. Kan inte skaffe de fornødne Kontanter til Lagen.“

„Det er jo kjedeligt, Besser.“

„Om — tja.. a! Men Tiden har sine Kaprisjer, som ingen Mand kan sto for. Men man maa go dem i Møde med Mod i Brystet, i Kajlen viser de sig da ikke at være saa slemme, som de saa ud til. Of, jaj har gjennemgaaet mange Krisisser i mine Dage, Peddersen; men jaj ved Pokker, jaj er altid kommen majet godt ud over dem. Man har godt a' at prøve noget, Peddersen; det sætter Staal i Karakter.. 'em 'em.. m! (det rev i Halsen) Staal i Karakteren!“

„Ja, det er meget godt med Staalet, Besser; men der skal noget Sølv til, naar man skal slaa sig igjennem.“

„Of, naar man barensens besidder Driftighed og Intelligenser, saa kan man altid sla' sig igjennem, min Fa'er, altid! Niks forbluffen la'sjen! — det har altid vaaren min Majel.“

Dg med denne Regel og en Grube af al Verdens andre gyldne Balgsprog og Regler vandrede Besser, da Tiden kom, med et Par Tøfler og en Skjorte under Armen og en knortet Egespire i Haanden ud i den vide Verden for at søge sig „en ny Geschæft“.

Emma har rettet sig efter Stormene og hæver nu atter sit Hoved med lystrupsk Frejdighed. Ungdommens Kraft har rejst sig paa ny i hende og sat sine røde Mærker paa hendes Kinder. Hendes Mand, den unge, begavede og fremadstræbende Gaardejer, har fundet den Lykke og Hjærtetfred, han i utaalmodig Alterhed stred saa længe for. Om han har opgivet sit Dpdyrkningsarbejde? Nej, han maatte være „en Pjalt“, havde jo selv Lystrup erkjendt, om han var i Stand til rent at sænke den Fane, han før havde løftet saa højt; men han løber ikke mere Panden mod gamle Bolværker, der giver ham Stødet tilbage med fuld Kraft, men søger ganske simpelt ved et jævnt („gelinde“ vilde Besser have sagt), men kraftigt Tryk at skubbe Bol-

værkerne over Ende, for saa vidt de i det hele taget er modne til at væltes. Der er virkelig Bolværker, indrømmer han, som maa staa deres Tid ud, hvis ellers Naboers og Gjenboers Grundret skal respekteres.

Den kinesiske Mur er falden, Nørby er bleven indlemmet i det øvrige Samfund. Verdens Nyheder gaar ikke mere uden om Sognet som i gamle Dage, Livsbevægelserne hinsides Skovene har stukket deres Rilderender ind over det forhen tørre Overdrev, saa at det nu spirer og bryder paa alle Kanter mellem Skovene. Som det var at vente, har Sognet faaet en ung, dygtig Lærer, som man har al Grund til at være tilfreds med, og som ogsaa lader til at ville blive en kraftig Støtte for den nidkjære Præst. Skytte- og Foredragsforeningen trives saa vel, at man endog tænker paa — sammen med et Par Naboforeninger — at opføre et Dvølses- og Forsamlingshus, der kan afløse det indknebne og af „Tidens Land“ saa frygtelig forgnavede Bræddepavln, der nu saa længe har været Skueplads for rørbyffe Kraftanstrengelser. Husfliden har ogsaa gjort Tegn til at ville træde over Sognegrænsen, Bøger og Blade er blevene formelige Livsformødenheder i mange Huse. En Del af de „gamle Grunker“, som

Rnud en Gang havde saa ondt af, er virkelig for mange Gaardes Bedkommende blevne tagne i Brug til en forbedret Avls- og Mejeridrift, Liv og Driftighed spores overalt. Men det kan ikke nytte at skjule, at der nu og da filer sig en fejende Kampbrise ind imellem Skovene, som bringer Forstrækkelse i Lejren, eller at der nu og da springer en politisk Bombe midt i en ivrig „diskuterende“ Klynge; men Bomberne knalder aldrig saa højt som i Kampens første Tider, da man efter den lange urgamle Uvirksomhed fandt en formelig Bedrøvelsel ved at „latte“ voldsomt. Der er kommen lidt mere Ro over Sindene, det er, som man føler, at Rørby nu har overstaaet Børnesygdommene og er i Færd med at gaa ind i den modnere Alder.

Dg Syngebækken synger sine Viser Dag og Nat, Dag og Nat. Emma hører dem endnu undertiden; men de lyder anderledes herovre fra end fra Skolehaven. Et helt Kor af blandede Stemmer toner i de stille Aftener fra Dybderne bag Digets Urskov. Høst ruller en frejdig Sangfugletrille frem af Hyldenes og Syrenernes Lytning, her risler en klangfuld Diskant fra Stengrunden under Burrernes Tag, og langt henne fra Siden lyder alvorlige Orgeltoner gennem Faldets Susen. Klarere, lige-

jom rensede lyder Tonerne nu. Der er No i
Harmonierne, der er en Klang af rolig Lykke, men
ogfaa af Ansvaærets og Pligtens Alvor i Synge-
bækkens Viser. Men hun takker Gud, at hun kom
over paa denne Side. Det er ikke enhver, der
kommer over Syngebækken, — Ellen kom aldrig over.

